

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

Anul LI, nr. 5-7 MAI-IULIE 1994

Esența sintezei dintre românism și Ortodoxie: “Lege de mister, lege de entuziasm, lege de jertfă și, în același timp, lege de mare conștiință”. (Nicolae Iorga).

“Chemarea Ortodoxiei este să țină, în vecii vecilor, învățăturile lui Hristos în forma lor nealterată. Românismul, dimpotrivă, este spiritualitatea care ne dă mijlocul de a merge cu vremea, de a ne moderniza. El este focul care purifică etnicul nostru pentru a-l pune pe acesta în măsură să creeze opere originale. Ortodoxismul este tradiție, românismul este vocație.” (Părintele Dumitru Stăniloae).

“Românul are două pasiuni mari: pământul și credința. Sunt două realități organice și esențiale ale vieții. Românul simte că din ele îi curge viața: din pământ viața trupului, din Dumnezeu viața sufletului”. (Părintele Dumitru Stăniloae).

“Biserica este una din formele cele mai vechi și mai bogate ale vieții noastre naționale.” (Nicolae Iorga).

GLASUL BISERICII

**REVISTA OFICIALĂ A
SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI**

**Anul LI, nr. 5-7
mai-iulie 1994**

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte:

Prea Fericitul Părinte
TEOCTIST
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vicepreședinți:

I.P.S. Lucian al Tomisului
I.P.S. Vasile al Târgoviștei
P.S. Epifanie al Buzăului
P.S. Calinic al Argeșului

Membri:

P.S. Casian al Dunării de Jos
P.S. Nifon al Sloboziei și Călărașilor
P.S. Teodosie Snagoveanul

Redactori responsabili:

P.C. Pr. Mihai Hau
Drd. Doru Costache

CUPRINS

EDITORIAL

Familia, chipul Bisericii lui Hristos – Cuvântul pastoral al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist cu ocazia “Zilei familiei” (15 mai)	7
---	---

PASTORALE CHIRIARHALE

† Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române – Pastorală la Învierea Domnului	10
† Lucian, Arhiepiscopul Tomisului – Pastorală la Învierea Domnului	14
† Vasile, Arhiepiscopul Târgoviștei – Pastorală la Învierea Domnului	18
† Antim, Arhiepiscopul Dunării de Jos – Pastorală la Învierea Domnului	21
† Epifanie, Episcopul Buzăului – Pastorală la Învierea Domnului	25
† Calinic, Episcopul Argeșului – Pastorală la Învierea Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos	28
† Nifon, Episcopul Sloboziei și Călărașilor – Pastorală la Învierea Domnului.	32

PAGINI DE SPIRITUALITATE

Lumini de praznic: Floriile – a-L iubi pe Domnul în deplină libertate (fragment din <i>Dieu est vivant</i>)	38
Taina Sfintei Cruci – lucrarea cosmică a lui Hristos (fragment din W. Nyssen, <i>Începuturile picturii bizantine</i>)	39
Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae – Biserica, Trupul tainic al Domnului în Duhul Sfânt (fragment din <i>Teologia Dogmatică Ortodoxă</i> , vol. III)	40
Prof. Adrian N. Popescu – Cuvânt de laudă la Florii	42
Pr. David Popescu – Cuvânt la Învierea Domnului	46
Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu – Meditație la Sfintele Paști	48
Prof. Adrian N. Popescu – Pericope evanghelice explicate	54
Cuvinte duhovnicești	76

CREDINȚĂ ȘI MĂRTURISIRE

Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh. Popescu – Coordonate teologice și spirituale ale educației ecologice ortodoxe	80
Drd. Doru Costache – Pentru o antropologie ortodoxă	84

DOCUMENTARE

Pr. Dr. Ioan Octavian Rudeanu – Pro-Basarabia: un tezaur documentar	90
Pr. I. Ionescu – Doi termeni liturgici care se cer corecții	93

VIATA BISERICESCA

Pr. René Broscăreanu – Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist în perioada 1 mai - 15 iulie 1994	100
Prof. Liviu Stoinea – Vizita în România a Î.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande	108
Diac. Nicolae Vladu – Participarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teotist la Reuniunea solemnă prilejuită de aniversarea a 30 de ani de la crearea Asociației de Studii Sud-Est Europene	112
Doina Popa-Scurtu – Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur pentru copii, dedicată corului "Symbol"	113
Redactor – Ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor (iunie 1994)	115
Redactor – Desfășurarea Conferințelor preoțești în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor (13-17 iunie 1994)	117
Comunicatul Biroului de presă și comunicații al Patriarhiei Române în legătură cu lucrările Adunării Naționale Bisericești, ale Colegiului Electoral Bisericesc și ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (iulie 1994)	118
Diac. Aurelian-Mihai Frusinoiu – Sfințirea Bisericii din Boldești-Scăieni	119
Diac. Aurelian-Mihai Frusinoiu – Resfințirea Bisericii din Băicoi	121
Diac. Cristian Popa – Sfințirea Bisericii Spitalului TBC din Bușteni al Ministerului de Interne	122
Pr. Lucian Gheorghe – Resfințirea Bisericii "Buna Vestire"-Giulești	123

IN MEMORIAM

Gh. Vasilescu – Î.P.S. Arhiepiscop Antim Nica a trecut la cele veșnice	126
--	-----

SEMNAL

David D. Pestroiu – Filocalia, vol. IV, trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloac, ediția a II-a, Editura Harisma, București, 1994	130
Doru Costache – Sfântul Teodor Studitul: Iisus Hristos, prototip al Icoanei Sale, Editura Deisis, Alba Iulia, 1994	131

EDITORIAL

FAMILIA, CHIPUL BISERICII LUI HRISTOS CUVÂNTUL PASTORAL AL PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST CU OCAZIA “ZILEI FAMILIEI” (15 MAI)

Mărturisind originea dumnezeiască a așezământului căsătoriei, Biserica a recunoscut, de fapt, demnitatea acordată de Dumnezeu acestei stări, pe temelia căreia se zidește orice familie omenească.

Prin venirea în lume și lucrarea izbăvitoare și înnoitoare a Mântuitorului Iisus Hristos, această orânduială a fost, însă, ridicată pe o treaptă de sfințenie care face ca, de atunci, familia ce rodește din ea să poată fi văzută ca o imagine miniaturală a Bisericii. Așa se explică faptul că, de câteva ori, în Sfânta Scriptură a Noului Testament, descoperim ca sinonim pentru “familia creștină”, cuvântul “biserica” (Rom. 16,5; I Cor. 16,19).

De bună seamă, cei credincioși au înțeles întotdeauna rosturile adânci ale acestei identificări, căci, pentru orice creștin, menirea vieții familiale este aceea de a apropia tot mai deplin persoanele umane printr-o comuniune plină de iubire jertfelnică, după chipul celei prin care Hristos a întemeiat și susține Biserica Sa.

Scriitorul bisericesc Clement din Alexandria spune și el, cu multă gingășie, despre cei ce întemeiază o familie, că ei “alcătuiesc o singură biserică, o singură viață de curăție, o singură sfială a unuia față de altul; hrana e comună, căsătoria unită, toate asemănătoare: respirația, vederea, auzul, cunoașterea, nădejdea, ascultarea, dragostea. Iar cei care au comună viața, au comun și harul; și comună le este și mântuirea, comună le este lor și virtutea și viețuirea” (Pedagogul, II, 10,2). Dar comuniunea în căsătorie nu poate spori decât odată cu primirea binecuvântării Bisericii prin Taina Cununiei și prin nașterea de copii și creșterea lor “întru învățătura și cercetarea Domnului” (Efes. 6,4), după cum spune Sf. Apostol Pavel.

Așadar, omul începe din copilărie să descopere taina iubirii și a unității — ca opuse urii, egoismului și dezbinării — mai întâi înlăuntrul acestei mici biserici, care este familia sa. Virtuțile cu care el va fi deprins de către părinți: credința, ascultarea, buna-cuviință, cumpătarea, hărnicia, cinstea și mila, nu sunt decât semne îmbucurătoare ale încolțirii virtuții supreme care este iubirea.

Desigur, pentru a dobândi asemenea roade în creșterea spirituală a copiilor este nevoie mai ales de exemplul viu al părinților, care, de multe ori, poate

învrâuri în mod hotărâtor niște conștiințe plâpânde, sensibile, dar aflate în plină înfiripare.

Totdeauna, din pilda primită de la părinți s-a învățat respectul față de aproapele, față de valorile perene ale neamului, cinstirea față de cele sfinte.

Dar, pe cât de binefăcător și fertil este un climat familial sănătos, care își primește vigoarea din părtășia cu Dumnezeu, pe atât de nimicitor de vieți poate deveni cadrul oferit de o familie destrămată, în care locul iubirii și credincioșiei a fost luat de patimi, în sânul căreia se mută iadul, jertfe sigure ale nepăsării care se instalează fiind nevinovații copii.

Din nefericire, nu puține sunt, în ziua de azi, cazurile în care disprețuirea afecțiunii datorate familiei și abandonarea responsabilității față de ea, conduc la suferințe nesfârșite, la răni de nelecuit.

De aceea, socotim că această zi închinată "familiei" nu poate fi cinstită mai frumos decât prin reamintirea acestor nepieritoare cuvinte ale Sfântului Apostol Pavel:

"Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată" (1 cor. 13, 4-8).

Cu acest prilej, Biserica noastră strămoșească pune acest cuvânt la inima părinților, a fiilor și a fiicelor care alcătuiesc familia românească, în mic și în mare, spre a-și împlini misiunea lor sfântă, spre slava Bisericii și spre dăinuirea neamului nostru.

† TEOCTIST.

PATRIARHIUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

13 mai 1994

PASTORALE CHIRIARHALE

† TEOCTIST

**DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE**

IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPT CREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ
BINECUVÂNTARE

**Iubiți fii și fiice în Hristos Domnul
Cel răstignit și înviat,**

Cu făcliile aprinse din candela din Sfântul Altar, ne alăturăm și noi femeilor mironosițe, ca în fiecare an, în această noapte sfântă și binecuvântată și ne facem purtători și mărturisitori ai mesajului de bucurie și nădejde al lumii celei neapuse a lui Hristos, care a izvorât din mormântul gol în zorii celei de a treia zi a Învierii Sale. Praznicul Învierii sau al Sfințelor Paști este cunoscut în viața Bisericii creștine dintru începuturi ca cea mai mare și mai însemnată sărbătoare, slăvită în Ortodoxie ca «*Împărăteasă și doamnă, praznic al praznicelor și sărbătoare a sărbătorilor*» (Canonul Învierii, cântarea a 8-a).

Paștile ocupă locul central în viața creștină pentru că în Înviere își găscăsească împlinirea desăvârșită toate profețiile și faptele minunate ale lui Dumnezeu pentru pregătirea mântuirii neamului omenesc. În Înviere, Patimile cele de bună voie și moartea pe Cruce a lui Hristos, Dumnezeu-Omul, pentru noi și pentru a noastră mântuire, își află scopul și finalitatea. Mormântul gol și piatra răsturnată de la intrare, dau mereu răspunsul hotărâtor căutărilor omului dintotdeauna despre scopul și finalitatea vieții sale pe pământ și despre viața veșnică în Împărăția lui Dumnezeu. În perspectiva adevărului învierii din morți, credința și strădania duhovnicească a vieții creștine își descoperă, de asemenea, adevăratul său sens și rațiune, potrivit cuvântului Sfântului apostol Pavel: «*Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră*» (I Corinteni 15, 14).

De aproape două mii de ani, creștinătatea se îndestulează din acest izvor de încredere, de nădejde și de bucurie, ceea ce ne încredințează că predica Apostolilor și credința noastră n-au fost zadarnice. Drept aceea, Învierea este și o sărbătoare a luminii și bucuriei pentru că prin moartea de bună voie pe cruce și prin Înviere, zidul despărțitor dintre Dumnezeu și omenire a fost sfărâmat (Efeseni 2, 14). Hristos, Paștile nostru (I Corinteni 5, 7), împreună cu firea noastră pe care și-a asumat-o la Întrupare, Se aduce pe Sine Însuși, pentru noi, Jertfă neprihănită, trecându-ne astfel pe noi și lumea întreagă: *«de la moarte la viață și de pe pământ la cer»* (Canonul Învierii, cântarea I). Și nu numai omul este hărăzit la această trecere, ci toată creația lui Dumnezeu *«s-a umplut de lumină: și cerul și pământul și cele dedesubt. Deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos»* (Cântarea a 3-a, stih. 2).

Iubiți credincioși,

Spre deosebire de celelalte slujbe din timpul anului bisericesc, în noaptea sfântă a Învierii, lumina lui Hristos de pe masa altarului se oferă credincioșilor, iar slujba Învierii Domnului se desfășoară afară, în fața bisericii. Această rânduială pascală scoate în evidență, în primul rând, adevărul veșnic al Evangheliei că Învierea lui Hristos, ca o consecință firească a tuturor actelor Sale mântuitoare, nu se limitează doar la un anumit spațiu sau la o anumită categorie de oameni, ci se adresează întregii făpturi, dintotdeauna și de pretutindeni.

În al doilea rând, prin slujba săvârșită în afara zidurilor bisericilor, se reafirmă că Hristos a murit și a înviat pentru întregul cosmos; cinstirea Învierii Sale fiind sărbătoarea unității, a iertării și a comuniunii între toți oamenii. Hristos, Domnul dragostei și al păcii, dărâmand, prin crucea și prin Învierea Sa, zidul despărțitor al păcatului dintre Dumnezeu și om, revarsă de atunci și până la sfârșitul veacurilor, prin Sfintele Taine ale Bisericii, roadele Duhului Sfânt, sădește dragostea și pacea Sa între toți oamenii. Lumina Învierii Sale alungă din sufletele lor întunericul păcatului, mistuie în focul dragostei Sale purificatoare spini egoismului și ai urii. De aceea, oamenii se redescoperă azi, din perspectiva Învierii, ca frați între ei și fii și fiice ai aceluiași Părinte. Înfrățiți în această comuniune de învățătură și mărturisire, intonăm împreună cu Biserica primelor secole: *«Ziua Învierii! Să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem: fraților! și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere. Și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dărându-le»*.

În al treilea rând, slujba procesiunii în afara bisericii din noaptea Învierii, ne reamintește despre vocația ecumenică și deschiderea Bisericii Ortodoxe, dorința ei de a vesti lumina dragostei lui Hristos Cel înviat de a se implica în strădaniile creștine de redescoperire a unității văzute a Bisericii lui Hristos și de împreună-slujire a lumii cu toți oamenii: doritori de bine, pace și dragoste.

Iubiți frați creștini,

Hristos Domnul Cel Înviat și pururea prezent prin Duhul Sfânt, în mijlocul nostru, ne cheamă în fiecare clipă, zicându-ne: «*Rămâneți întru iubirea Mea... Voi sunteți prietenii Mei*» (Ioan 15, 9, 14). Din cele mai vechi timpuri, istoria, confirmând adevărul veșnic al Scripturii, ne arată, cu prisosință, că toate strădaniile omenirii de dezvoltare, civilizație și progres, clădite pe negarea sau excluderea lui Dumnezeu din creația Sa sau pe încălcarea Voinței lui, au sfârșit într-un tragic proces de dezechilibru și distrugere a naturii înconjurătoare, a omului însuși și a relațiilor interumane. Prin slăbirea credinței în Dumnezeu, în purtarea Sa de grijă față de lume și Învierea lui Hristos ca scop și finalitate a vieții pe pământ, omul se așează pe tronul lui Dumnezeu, devine incapabil de a mai experimenta dragostea jertfelnică a lui Hristos, în raportul cu Creatorul și cu semenii săi. Urmările unei astfel de situații dureroase le zugrăvește Însuși Mântuitorul Iisus Hristos, prin cuvintele: «*Dezbinăți vor fi tatăl împotriva fiului și fiul împotriva tatălui, mama împotriva fiicei și fiica împotriva mamei, soacra împotriva nurorii sale și nora împotriva sopacrei*» (Luca 12, 53).

Iubiți frați și surori în Hristos,

Situația societății noastre românești contemporane și chiar a lumii ne arată că multe din semnele slăbirii dragostei față de Dumnezeu și a trăirii ei în viața de zi cu zi sunt realități cu care ne confruntăm deseori. Ne apasă manifestările de ură și dezbinare între frați; tendința de dominare și nesocotire a semenului și încălcarea drepturilor acestuia, neajutorarea celor bolnavi și a celor fără de apărare mărește îngrijorarea și nesiguranța. Acestora li se adaugă glasul sinistru al armelor ucigătoare auzite nu departe de noi și în multe părți ale lumii secerând vieți omenești, distrugând agoniseli de secole, pustiind familii, lăsând în urmă văduve, orfani, suferinzi și fără de adăpost. Este dureros ca la acest sfârșit de veac și în plină dezvoltare a dialogului teologic, bunii noștri credincioși, fiii de aproape două mii de ani ai Bisericii strămoșești să fie agresati prin acțiuni prozelitiste pentru a părăsi credința părinților și strămoșilor lor. Valorile moral-creștine tradiționale și veșnice ale Evangheliei lui Hristos sunt confruntate și adeseori înlocuite de alte deșertăciuni, otrăvitoare de suflet. În această situație cea mai afectată este familia, instituția sfântă, întemeiată de Dumnezeu, prin intermediul căreia El își continuă, prin și cu ajutorul omului, opera creație Sale în lume. Păcatele împotriva firii sunt legalizate și acceptate ca normale și firești. Numărul crimelor comise asupra propriilor copii, prin avort, cunoaște o creștere îngrijorătoare. Familiile se dezbină, divorțurile se înmulțesc, iar copiii, cele mai sfinte și mai fragede vârstare umane, sunt părăsiți și lăsați pe străzi, în voia soartei. Pe de altă parte, părinții, după o viață de sacrificii și de muncă grea, sunt alungați de acasă de propriii lor copii sau nepoți, fiind nevoiți să-și ducă ultimele zile ale vieții în singurătate.

Iubiții mei,

Biserica noastră străbună ne cheamă în această mare și sfântă zi de Paști la întâlnirea cu Hristos Cel înviat și ne trimite apoi în lume pentru a duce pretutindeni, prin faptele și cuvintele noastre, lumina Învierii și a vesti împăcarea omului cu Dumnezeu, a vieții celei veșnice, a iertării, a unității și a comuniunii între toți oamenii, indiferent de culoare, rasă sau apartenență națională, socială sau religioasă. Din acest izvor pascal, al învierii Domnului, îndreptăm cuvânt de dragoste către toți frații conducători, slujitori și credincioși ai Bisericilor din țara noastră spre a ne deschide inimile și sufletele ca Domnul vieții, al luminii și al păcii, să-și mângâie prin noi și cu participarea noastră, poporul Său; să potolească ura și dezbinarea; să pună capăt tuturor războaielor, jafurilor, crimelor și tuturor păcatelor; să readucă armonia și pacea în familii; să ne dea putere și răbdare în a ne ușura unii altora poverile ca în acest chip să plinim legea lui Hristos (Galateni 6,2).

Iubiți fii duhovnicești,

Să-L rugăm cu smerenie pe Hristos Cel înviat să reaprindă în inimile părinților flacăra dragostei pentru nașterea de prunci și pentru creșterea lor cu bucurie jertfelnică. Să insuflă în inimi și în gând dragostea și respectul copiilor față de părinți bătrani, bolnavi și în neputințe. Pe creștini să-i adune laolaltă, ca la începuturi, în Biserica Sa cea una, sfântă, sobornicească și apostolească. Tuturor să ne picure în inimi din roua harului Său pentru a ne îngădui unii pe alții, a ne ajuta în nevoi, a ne ierta greșelile unii altora și a ne iubi ca frații.

De aici, din preajma Mormântului învierii lui Hristos, în această zi sfântă, să-i cuprindem în iubirea și rugăciunile noastre pe toți de pretutindeni din rândul cărora apare chipul senin al întemnițatului Ilie Ilașcu și al celorlalți români condamnați pe nedrept, cu nădejdea și credința că Cel ce a zdrobit porțile iadului, Iisus Hristos, îi va izbăvi din lanțuri, «spre libertatea slavei fiilor lui Dumnezeu» (Rom. 8, 21).

Întorc și închei firul gândului meu la iubiții preoți și credincioși de peste hotare, la cei din această Arhiepiscopie a Bucureștilor, la vrednicii slujitori ai sfințelor altare și la rugătorii din mănăstiri, monahi și monahii, spre a le împărtăși tuturor binecuvântări și sfinte bucurii cu prilejul Sfințelor Paști:

HRISTOS A ÎNVIAT!

Pentru toți fiii și fiicele duhovnicești, smerite rugăciuni.

† TEOCTIST

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† LUCIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TOMISULUI

Iubitului nostru cler, cinului monahal și dreptmăritorilor creștini din această de Dumnezeu păzită Arhiepiscopie: har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la smerenia noastră arhierescă binecuvântare.

"Iată, Eu sunt cu voi..."

(Matei 28, 20)

Iubiți credincioși,

După pătimirile, moartea și punerea în mormânt, ca un muritor, a Mântuitorului, cum credeau contemporanii Săi, acesta s-a dovedit neputincios a-L ține pe El, care este viața lumii. După cum a mărturisit: *"Eu sunt calea, adevărul și viața"* (Ioan 11, 25). Mormântul gol dă mărturie despre puterea Celui ce este viață.

Prezența permanentă în lume a lui Iisus Hristos, Cel înviat, este dovedită nu numai prin mormântul rămas gol, ci și prin însăși cuvintele Sale: *"Eu sunt cu voi"*, adresate ucenicilor și, prin ei, lumii întregi (Marcu 16, 15).

Conștiinți de adevărul spus de Învățătorul lor: *"Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacurilor"* (Matei 28, 20), apostolii au început propovăduirea Evangheliei în Ierusalim, în Iudeea, în Samaria, până la marginile pământului (Fapte 1, 8).

În misiunea lor dumnezeiască, Mântuitorul le-a poruncit: *"Nu luați nimic cu voi pe cale... și în orice casă veți intra să binevestiți..."* cuvântul adevărului (Marcu 6, 8-10), asigurându-i: *"Eu sunt cu voi"* (Matei 28, 20). Ce întărire putea fi mai de preț în lucrarea lor, decât această asigurare că El este prezent, în chip nevăzut, dar real, prin minunile ce le săvârșeau, în numele Lui. Având acest temei — *"Eu sunt cu voi"* — apostolii au propovăduit Evanghelia. Prin succesiune, astăzi, ierarhia, preoțimea și toți aceia care învață cuvântul cel adevărat al lui Hristos Domnul, sunt conștiinți de prezența Mântuitorului: *"Iată, Eu sunt cu voi"*. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel exclama: *"Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau primejdia sau sabia?"* (Romani 8, 36). Prezența permanentă a lui Iisus Hristos în viața lumii este exprimată de marele apostol al neamurilor și în cuvintele *"Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine"* (Filipeni 1, 21).

Frați creștini,

Ce vestire mai bună putem aștepta decât realitatea că Iisus Hristos s-a întrupat pentru noi și a înviat?! Căci viața a fost înrădăcinată în nemurirea *"Celui ce este"*. Cuvintele — *"Eu sunt cu voi"* — au fost punctul de plecare al misionarilor creștini de pe tot pământul, începând de la Apostoli și până astăzi. Ele vibrează continuu în sufletele oamenilor și dau sens istoriei. Ele sunt viața oamenilor și biruința vieții asupra morții, potrivit cuvintelor lui Iisus Hristos: *"Îndrăzniți! Eu am biruit lumea"* (Ioan 16, 33). Cel înviat ne dă certitudinea că este cu noi până la sfârșitul veacurilor. Deci, să ascultăm cuvintele Celui care și-a dovedit puterea Sa între noi, îndemnându-ne să nu ne temem de cei ce ne stau împotriva (Matei 10, 28). Acest îndemn a fost adresat mai întâi ucenicilor Săi, aflați pe valurile mării, zicându-le: *"Îndrăzniți! Eu sunt! Nu vă temeți!"* (Marcu 6, 50).

Urmând acest îndemn, să nu ne punem nădejdi în cele vremelnice și pieritoare, ci în iubirea lui Hristos, Cel pururea cu noi. Să nu ne facem părtași egoismului, urii, a tot ce este rău și vătămător sufletului, ci mai degrabă să umblăm în libertatea duhului, a adevărului și a dragostei, singurele care ne pot da adevărată libertate, contribuind prin acestea la edificarea unei lumi noi, bazată pe dreptate și adevăr. Iisus Hristos, prin învierea Sa, a adus o adevărată înnoire a sufletului și a trupului. El ne îndeamnă să devenim făptură nouă pentru o lume nouă și o omenire nouă (Coloseni 3, 10).

Iisus Hristos, biruitorul morții și dătătorul de viață, mereu ne întărește și ne încredințează: *"Eu sunt cu voi!"*, *"Pacea Mea o dau vouă!"*, făcând astfel din fiecare zi a vieții noastre o zi plină de lumină, plină de nădejdi în izbânzile noastre de a înlătura răul, păcatele și toate cele ce atârnă de ele.

Prezența și pacea lui Hristos, Cel înviat din morți, o simțim acum, mai mult ca oricând, noi care suntem în fața sfântului altar, în această zi de bucurie a Sfințelor Paști.

Fie ca Iisus Hristos, viața lumii, să fie prezent în inimile celor suferinzi, a celor din spitale, a celor lipsiți, a celor orfani, a văduvelor, a celor ce ispășesc vremelnice pedepse departe de familie, a celor călători pe ape, pe uscat și prin aer, a celor care veghează la bunul mers al vieții noastre. Hristos Cel înviat să fie prezent în școlile de toate gradele și în universități. Să fie împreună cu toți copiii, pe care-i binecuvântează, după cum i-a binecuvântat pe cei ce-L întâmpinau la intrarea Sa în Ierusalim, cântându-I: *"Osana, binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului!"*. Avem certitudinea că, în această sfântă și luminată zi, El este prezent cu toți fiii Bisericii Sale, pe care a întemeiat-o cu scump sângele Său pe crucea de pe Golgota, în acea dureroasă săptămână a patimilor Sale.

Învierea lui Iisus Hristos este prilej de bucurie în toată lumea, este bucurie slăvită de îngeri în ceruri; este bucurie pentru toată lumea cerească pentru că omul cel dintâi, izgonit din rai pentru păcatele sale, se reîntoarce, prin învierea lui Hristos, la starea sa cea dintâi.

Întemeiați pe cele spuse de Hristos — *"Eu sunt cu voi"* — în cursul istoriei, mulțime de misionari: clerici, călugări, laici, bărbați și femei, au făcut din propria

lor persoană un dar oferit lui Dumnezeu și Bisericii Sale. Mulți dintre aceștia au plătit cu propria lor viață mărturisirea credinței cele adevărate, au suferit pentru Evanghelia lui Iisus Hristos și pentru slujirea aproapelui. Pilda vieții lor a fost o dăruire totală pentru Hristos, pârga învierii noastre și viața cea veșnică.

Dreptmăritorii creștini,

Despre realitatea Învierii pe care o mărturisim în Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească, face mărturisire Sfântul Apostol Ioan, când zice despre Cuvântul vieții: *“Ce era la început, ce am auzit și ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mâinile noastre au pipăit... aceasta vă vestim și vouă... ca să aveți împărtășire cu El”* (I Ioan 1, 1-3).

Împărtășindu-ne de adevărul învierii Domnului, orice credincios, care mărturisește aceasta, *“rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu în el”* (I Ioan 3, 24).

Prezența lui Hristos Cel înviat, care spune — *“Iată, Eu cu voi sunt!”* — se realizează în mod real și tainic prin împărtășirea euharistică, rânduită de Iisus Hristos pentru totdeauna, la Cina cea de Taină, în prezența apostolilor, cărora le-a spus: *“Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”*. Fără Sfânta Euharistică, cei 12 Apostoli nu puteau să rămână în comuniune cu Hristos după Înălțarea Sa la cer, nu puteau realiza lucrarea misionară încredințată și nu puteau să-i facă părtași pe creștini la viața în Hristos. Astfel, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, rămâne pentru totdeauna prezent în lume și în Biserica Sa, prin Trupul și Sângele Său Euharistic, oferit credincioșilor *“spre iertarea păcatelor și viața de veci”*.

Misiunea lui Hristos, venit în lume, pentru mântuirea oamenilor, nu era completă numai prin jertfirea de pe Golgota, dacă nu era permanentizată prin Sfânta Euharistică, care este temelul îndumnezeirii omului încă în trup fiind. În plus, pentru a-și dăruia în întregime iubirea Sa față de oameni, El a voit să-și dea Trupul Său drept hrană și Sângele Său, drept băutură. Aceasta înseamnă desăvârșita și smerita Sa lucrare, care definea sensul misiunii Sale pentru mântuirea omului și prin Euharistică se concretizează dăruirea Sa totală.

Misiunea Mântuitorului se armonizează cu certitudinea învierii, care îl făcea pe Iisus să spună: *“Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea”* (Ioan 16, 16). În Euharistică, așadar, se completează jertfa cu învierea, adică împlinirea misiunii Sale pe pământ. Bucuria și sublimitatea primei Euharistii dăinuie peste veacuri în sufletele tuturor slujitorilor Bisericii Sale, în certitudinea: *“Eu sunt cu voi!”*.

Iubiți fii duhovnicești,

“De ce căutați pe Cel viu între cei morți? Nu este aici, ci a înviat” (Luca 24, 5-6), au spus cu uimire cei doi bărbați care au stat înaintea celor care au mers la mormânt dis de dimineață. *“Aduceți-vă aminte cum v-a vorbit, fiind cu voi în*

Galileea, zicând că Fiul Omului trebuie să fie dat în mâinile oamenilor păcătoși și să fie răstignit, iar a treia zi să învieze” (Luca 24, 6-7). Însuși Mântuitorul, la puțin timp, le-a întâmpinat, spunând: “Eu sunt!”. Și au crezut.

Credința în Hristos Cel înviat, rămâne deapaururi în viața Bisericii, însuflețită de acest adevăr. Nu este numai credință într-un adevăr strălucitor, ci și atașament față de persoana Celui ce a murit și a înviat pentru om. Este credința care recunoaște în Iisus Hristos pe Cel ce este Dumnezeu adevărat, după cum a mărturisit Apostolul Toma: “Domnul meu și Dumnezeul meu!” (Ioan 20, 28).

Această credință că El este Hristos Dumnezeu, trebuie propovăduită pretutindeni, după cum Iisus le-a îndatorat pe femeile mironosițe să-L vestească pe El înviat ucenicilor și celor din Galileea.

Adevărul învierii Domnului, Biruitorul morții, nu poate să rămână tănuț în sufletul omului, ci el trebuie să fie transmis, cu toată convingerea, întregii lumi. Creștinismul adevărat crede în Hristos cel viu și împărtășește, cu bucurie, acest adevăr, luminat de credință. Învierea Domnului se actualizează prin trăire superioară de către fiecare creștin, printr-o înălțare spirituală maximă, printr-o viețuire demnă față de Mântuitorul Hristos. Sfintele paști, pe care la sărbătorim astăzi, trebuie să corespundă reînvierii sufletești a creștinului, adică, ridicarea lui din mormântul păcatului și reînceperea unei vieți neprihănite și sfinte. În contextul de existență actual de avânt și de jertfă, trebuie să pășim pe urmele de jertfă și înviere în Hristos Domnul. Nu este împlinire mai fericită și mai demnă pentru oameni, decât hlamida biruinței vieții neprihănite asupra morții păcatului și înnoirea în duhul învierii lui Hristos. La Hristos cel înviat se ajunge numai prin Hristos cel răstignit, pentru că El însuși a spus: “Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie” (Luca 9, 23). Sfintele Paști ne impun schimbarea vieții spre desăvârșire, ne cer ca Vinerea morții pe cruce a Domnului să exprime moartea totală a ființei omului celui vechi, pentru ca a treia zi, când a înviat Hristos, să simtă că și el a înviat, ca o făptură nouă. Căci dacă nu moare omul cel vechi, aflat în păcat, nu va putea învia cel nou.

Iubiți credincioși,

Mai înainte de a-și pleca capul și a-și încredința duhul Său în mâinile lui Dumnezeu, Iisus a zis: “Săvârșitu-s-a” (Ioan 19, 30). Aceste cuvinte ne îndeamnă să cugetăm la moartea Sa și să înțelegem taina morții lui Iisus Hristos. Sensul acestor cuvinte, rostite de Mântuitorul, din înălțimea crucii, trebuie să-l extindem la tot ceea ce Mântuitorul a spus despre împlinirea misiunii Sale. Cuvintele “Săvârșitu-s-a”, arată încheierea misiunii pentru care Fiul lui Dumnezeu a venit pe pământ, act pe care l-a săvârșit de bună voie. El a acceptat în mod liber și din iubire față de făptura Sa, clipa morții Sale, după planul dumnezeiesc de mântuire a omului căzut. Astfel, prin cuvintele “Săvârșitu-s-a”, Iisus aduce un omagiu suprem Tatălui, la sfârșitul misiunii Sale, realizată pe deplin. În clipa morții Sale, El avea privirea

plecată spre oameni, care urmau să aducă prinosul învierii prin omorârea patimilor și ridicarea lor la o nouă viață.

Dreptmăritori creștini,

Nu putem uita, la acest paznic, îndemnul Mântuitorului, care a spus înainte de Patimile Sale: *"Părinte! Mă rog ... ca toți să fie una"* (Ioan 17, 2-12). Rugăciunea din Ghetsimani a rămas deapauri vie și actuală. Ea se îndreaptă și acum către noi toți, ca să fim una în dorința de realizare a acestui testament, mereu actual ca ideal suprem al Bisericii Sale.

Unitatea dorită de Iisus Hristos este unitatea familiei, unitatea fiilor Săi, unitatea credinței și unitatea tuturor oamenilor, pentru care El s-a întrupat, a pățimit și a înviat.

În această atmosferă sărbătorească vă întâmpinăm cu părintească dragoste, spunându-vă: **Hristos a înviat!**

† LUCIAN
ARHIEPISCOPUL TOMISULUI

† VASILE

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TÂRGOVIȘTEI ȘI CÂMPULUNGULUI-MUSCEL

Iubitului nostru cler, cîinul monahal și drept credincioșilor creștini, har și pace de la Dumnezeu-Tatăl, iar de la noi părintească binecuvântare.

Cu cântarea credinței noastre fără pată, "Hristos a înviat", ne adresăm în această zi vouă iubiților noștri filii duhovnicești, acum când toate s-au umplut de lumina dumnezeieștii mării din împărăția cerească.

Iubiți credincioși,

La praznicul Învierii, Biserica Ortodoxă se adresează tuturor credincioșilor ei de pretutindeni cu chemarea: "Veniți de luați lumină din lumina cea neînserată și măriți pe Hristos, Cel ce a înviat din morți".

Învierea, ca arătare a dumnezeirii Domnului nostru Iisus Hristos, luminează în întunericul lumii și dă sens existenței acesteia, orânduindu-i sensul. Lumea întregă, creația și omenirea călătoresc în istorie, iar istoria înaintează în timp.

Istoria pășește spre un sfârșit, dar sufletul omului nu va avea un sfârșit. Ultimul cuvânt Țu-l are timpul și stricăciunea. Astăzi acest trup muritor se îmbracă în nemurire (I Cor 15, 53).

La hotarul timpului care urmează după istorie se afla Iisus Hristos, Cel ce a biruit moartea și iadul.

Iubiți filii duhovnicești,

Învierea domnului Iisus Hristos ne luminează, ne îndreptează și este mai presus de Cruce. nici o cruce, nici o încercare, nici o suferință pământească și nici cele de sub pământ nu pot umbri strălucirea și nici nu pot tulbura bucuria și pacea învierii. În această bucurie, văzând Învierea lui Hristos, mă adresez vouă fii și frați în Domnul, din Arhiepiscopia noastră, împreună cu Îngerul ce strălucea în lumină și vă fac cunoscută tuturor vestea cea mare a biruinței.

“Hristos a înviat”

N-a rămas în moarte Dumnezeu-Omul, stăpânul vieții noastre, ci trăiește! De aceea, omul are posibilitatea să nu moară, ci să trăiască. Nădejdiile noastre nu se opresc la orizontul strâmt al acestei lumi. Ele se proiectează în nesfârșita veșnicie. Prin moartea Sa pe Cruce și prin Învierea Sa, Iisus Hristos a călcat moartea și a zdrobit puterea păcatului. Desigur, ca un parazit în lume, păcatul nu încetează. Prin biruința lui Hristos, în lume, păcatul a slăbit definitiv, și-a pierdut puterea. Păcatul nu poate ucide pe om pentru că se află leac contra morții, Sângele purtător de viață al Biruitorului nostru Iisus Hristos (I Ioan 1, 7)

Cu moartea Sa Hristos a dăruit “viața celor din morminte”.

Dreptmăritorii creștini,

Când Apostolul a mărturisit “căci pentru mine viața e Hristos” (Filip. 1, 21) a clarificat cu aceste cuvinte o realitate neîndoielnică. În vechime orice eliberator era recunoscut ca un stăpân absolut din partea celor ce au fost eliberați. Pentru ei viața lor aparținea întotdeauna aceluia care i-a eliberat. Din momentul în care Hristos a murit și a înviat pentru noi, eliberându-ne de puterea morții, viața noastră nu ne mai aparține, ci Celui care ne-a eliberat.

Astăzi Hristos ne cheamă pe toți să-I dăruim viața noastră, viața noastră să se prefacă în propria Lui viață, să devină viața lui Hristos, o viață străbătută de lumina Învierii. De altfel Învierea nu poate fi sărbătorită cu adevărat și autentic de către cel care trăiește în robia patimilor și a păcatului, ci de către cel care este mântuit în Iisus Hristos, de cel curat cu inima (Mt. 5, 8).

Această ne-o amintește cântarea bisericească: “Să ne curățim simțirile și să vedem limina cea neapropiată a Învierii strălucind”. Scopul întregii noastre vieți

duhovnicești este vederea Învierii lui Hristos în lumina aceea care este mai presus de orice frumusețe.

Datoria noastră a tuturor credincioșilor ortodocși nu este numai o trăire individuală a Învierii Domnului. Ea nu poate fi un cerc închis convențional al Sărbătoririi Sfințelor Paști. Dacă lumina Învierii pătrunde în adâncurile inimilor noastre și luminează întreaga noastră existență, vom fi martori ai Învierii oriunde ne-am afla. De altfel creștinismul ortodox este pretutindeni un martor al Învierii Domnului. (F. Ap. 1,8).

În ființa noastră, în viața în Hristos vom vesti întotdeauna Învierea nu numai ca eliberare exterioară care este împotriva apăsării și a robiei, ci și eliberarea lăuntrică, care este potrivnică tiraniei celei mai apăsătoare a păcatului.

Iubiții mei filii duhovnicești,

Învierea Domnului este biruința asupra morții, a iubirii asupra urii, a luminii asupra întunericului. Este mesajul nesticăciunii care izvorăște din mormântul gol.

Azi omul are nevoie de nădejde și credință în viață. "Dacă omul nu jertfește nimic din el însuși, dacă el este legat numai de bunăstarea personală și dacă jertfește totul pe altarul interesului personal nu i se poate garanta bunul cel prea dorit al vieții. Așa după cum Învierea presupune răstignire și mormânt, tot așa și viața presupune jertfirea egoismului omenesc și a interesului personal.

Iubiții frați în Domnul,

Viața fără iubire este o viață falsă și termină prin fi învinsă de moarte. Datoria noastră este să ne iubim unii pe alții și să iertăm toate pentru Înviere. Noi trebuie să iubim creația lui Dumnezeu. Să o cinștim și fiind în comuniune cu frații noștri, așa cum împărtășindu-ne cu Trupul și Sângele Domnului din același potir, să fim una în a săvârși binele.

**"Hristos a înviat!
Adevărat a înviat!"**

Al vostru de tot binele voitor
și pururea către Dumnezeu rugător.

† VASILE

ARHIEPISCOPUL TÂRGOVIȘTEI
ȘI CÂMPULUNGULUI MUSCEL

† ANTIM

DIN MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL DUNĂRII DE JOS

IUBITORULUI DE HRISTOS CLER, CINULUI MONAHAL ȘI TUTUROR
DREPTMĂRITORILOR CREȘTINI, DIN EPARHIA NOASTRĂ, HAR,
MILĂ, PACE ȘI AJUTOR DE LA TATĂL CERESC, IAR DE LA
SMERENIA NOASTRĂ PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE

HRISTOS A ÎNVIAT!
ADEVĂRAT A ÎNVIAT!

Iubiți fil duhovnicești,

Este Paștile. Sărbătoarea Sărbătorilor! Bucuria bucuriilor și întâlnirea cu Domnul nostru Iisus Hristos care din nemăsurata Sa iubire de oameni, adică de noi toți și care pentru noi toți "S-a răstignit în zilele lui Ponțiu Pilat și a Înviat a treia zi după Scripturi" (Crezul).

Ne regăsim, așadar, și în această primăvară cu sufletele curățite de zgura păcatelor, în stare de împăcare cu noi înșine, cu semenii și cu Dumnezeu, gata de a primi "Lumina lui Hristos", care în întunericul veacului acestuia "luminează tuturor". Toată perioada sfântului și marelui Post al Paștilor, am folosit după puteri și după râvnă personală, îndemnul și sfatul Bisericii prin duhovnicii și părinții sufletești din parohiile noastre, spre a face loc Domnului Hristos în inimile noastre.

Deodată cu prezența Sa în noi, poruncile și sfaturile Evangheliei devin pentru cel dreptcredincios făclii autentice și călăuze reale în viață.

Iată de ce astăzi, mai mult ca oricând, luminați de harul Învierii Domnului ne vedem pe noi înșine și apoi între noi ca oameni adevărați, creați după chipul lui Dumnezeu, chemați să dobândim, prin străuitoare strădanii personale, asemănarea cu Dumnezeu.

De la starea noastră pământească, Hristos ne trece prin Sfânta Sa Înviere din morți la bucuria vieții veșnice căci El "cu moartea pre moarte călcând" și cele din morminte, Le-a dăruit viață.

Din starea amorțelii sufletești, "Paștile Domnului" ne învie astăzi precum cântă plină de bucurie întreaga Biserică "Mireasa lui Hristos" și Maica noastră duhovnicească: "Paștile Domnului, Paștile! că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce-I cântăm cântare de biruință" (din Cântările Canonului Învierii).

Iubitorilor de Dumnezeu creștini, frați și surori în Domnul Învierii,

Nenumărate sunt darurile Învierii Domnului pentru noi oamenii și pentru mântuirea noastră.

Pentru a le primi și pentru a le menține nealterate în noi este nevoie mai întâi “să ne curățim simțirile și să vedem pre Hristos strălucind cu neapropiata lumină a Învierii” și așa vom înțelege că “acum toate s-au umplut de lumină: cerul și pământul și cele de dedesubt” (Cântările Învierii).

De Paști totul este luminat: Creația lui Dumnezeu, de aceea și începem slujba Învierii afară, dar mai ales este luminat tot omul credincios, chiar și cel ce nu mai este trupește printre noi se împărtășește deodată cu noi de binefacerea luminii Învierii Domnului.

Paștile este așadar sărbătoarea izbăvirii noastre de întuneric. Este mai ales izgonirea întunericului din interiorul nostru și îmbrăcarea pe dinăuntru cu haina luminii pe care ne-o dă Hristos prin credință și prin puterea biruinței Sale asupra întunericului și a slujitorilor întunericului.

Deși știm cu toții aceasta și cu toate că ne bucurăm de lumină, astăzi, cei mai mulți, mai cu seamă cei ce ne-am și îndreptat spre biserică, rămân și în această zi sfântă și luminoasă multe pete ale întunericului pe sufletele și conștiințele multora dintre noi.

Iată de ce ne îndreptăm cu smerită dragoste de părinte spre cei ce stau încă departe de binefacerile lumii lui Hristos, care, la Paște ne invită pe toți să trecem de la întunericul răului spre raza binelui.

“Poporul cel ce era întru întuneric a văzut lumină mare, căci cu noi este Dumnezeu”, am mărturisit de altfel pe toată perioada Sfântului Post al Paștilor în sfintele lăcașuri, spre izbăvirea noastră de lucrarea răului.

Fraților și surorilor în Hristos,

În Sfânta Evanghelie auzim între multe îndemnuri ale Mântuitorului și pe acesta: “Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pre Tatăl vostru Cel din Ceruri” (Mt. V, 16).

La cine oare se va fi referind Domnul când se adresează așa prin cuvântul Evangheliei? Este de la sine înțeles că în primul rând nouă celor botezați în numele Său; deci celor ce s-au “îmbrăcat cu lumina ca și cu o haină”. Căci toți “Căți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat” mărturisim cu Biserica la Botez. Așadar toți cei îmbrăcați cu Hristos la Botez, suntem și luminați cu harul Sfântului Duh spre a crește personal în binefacerea luminii dumnezeiești, care alungă de la noi puterile întunericului.

Însă suntem adesea prin faptele noastre așisderea candelai care luminează doar atunci când are ulei și când cineva o aprinde. Astfel, oricât de prețioasă și de

frumoasă ar fi ea, fără ulei și fără lumină este invadată, cucerită, de întuneric. Uleiul și lumina candelii sunt credința cea dreaptă moștenită de la străbuni în Biserică și fapta cea bună, care se adaugă mereu ca uleiul cel bun.

Iată de ce purtăm lumanări aprinse din lumina lui Iisus Hristos de la Sfântul Altar al Bisericii, în noaptea Sfințelor Paști. Ca lumina lui Hristos să lumineze tuturor! Ca lumina lui Hristos să aprindă și flacăra sufletelor noastre, ca și pe fețele noastre să strălucească chipul Său, spre a deveni în noi umanizat, curățit și înfrumusețat. Și cu acest chip luminat de Învierea lui Hristos să împărtășim lumină și semenilor.

Dar de frumusețea luminii și binefacerea ei, an de an ne împărtășim parcă mai puțini. Faptele și umbrele întunecoase cuceresc mai repede multe inimi ale semenilor noștri. Necredința, indiferența, delăsarea și mai ales ura față de aproapele, semenul nostru, manifestate chiar prin violență, care ajunge până la suprimarea de vieți omenești, aruncă umbre ale întunericului peste lumina la care ne cheamă neîncetat izvorul ei, Hristos Domnul.

Absența lui Hristos, Domnul vieții și "Lumina lumii" pe toată perioada ateismului forțat din trecut își prelungește efectele din plin în viața societății noastre. Presa, radioul, televiziunea prea adesea ne atrag atenția asupra implicațiilor faptelor răului, manifestări ale urii și violenței. Nu suntem, din nefericire, scutiți nici noi creștinii de la Dunărea de Jos de astfel de fapte ale păcatului împotriva binelui și mai ales împotriva vieții aproapelui. Toate aceste fapte "ale întunericului" ne sunt bine cunoscute. Din păcate ele capătă teren mai ales în rândurile tineretului. Cauzele binecunoscute: sărăcia, lipsurile, șomajul nu vor justifica pentru un creștin autentic niciodată astfel de manifestări. Tocmai lipsa credinței profunde în forța luminoasă a binelui, tocmai lipsa iubirii față de orice om pe care numai Hristos Mântuitorul ne-o poate împărtăși este cauza cauzelor degradării vieții în societatea contemporană.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Suntem în biserică o comunitate autentică a lui Hristos, care în puterea nopții aduce zorile lumii sale care poate vindeca omul de astăzi de cicatricea întunericului, care-l conduce spre rău și spre fapte rele. Candelă pe care trebuie s-o reaprimem astăzi de la făclia Paștelui este, fără îndoială, familia. *Familia creștină*, așa cum au cunoscut-o chiar străinii în țara noastră, ca temelie și garanție a virtuții bazată pe credința profundă în Hristos și-n viața veșnică.

Familia creștină pe care o întărește Hristos în Biserică. Familia creștină este aceea pe care o admirăm în ziua nunții când doi soți sunt străjuiți ca "voievozi" ai vieții de două lumanări mari pe care la țin nașii ca mărturie a luminii dumnezeiești a lui Hristos.

Cu luminile aprinse, ca și-n noaptea pascală, sunt însoțiți până la casele lor tinerii căsătoriți și binecuvântați de Hristos în biserică. Ca pe temelie luminii să se

zidească noua familie și prin lumina lui Hristos să străbată toate asperitățile întunecoase din suflet, din inimă, din minte, din viață.

Așadar anul acesta, an internațional al familiei, capătă în ziua pascală pentru noi românii o însemnătate cu totul deosebită. Ne luminăm prin credință și prin noi încercăm să reprimem în "candela" sufletelor copiilor și semenilor noștri, care încă săvârșesc fapte de care, uneori, "rușine ne este a și vorbi", precum spune chiar Sf. Ap. Pavel. Îndreptăm așadar stăruitoare rugămintele și îndemnurile părinților să nu uite că fiii lor sunt "candle" în care trebuie să lumineze binele, adevărul și sfințenia. De la leagăn trebuie să vegheți și creșcuți în lumina credinței și a faptei creștine. Cu lumina celor șapte ani de-acasă, copilul va păși pragul școlii unde dascălul va adăuga "uleiul" cunoștințelor și al deprinderilor cu virtuțile. Fără a trece și pragul bisericii cât mai des, nu va fi posibilă însă creșterea autentică a omului capabil de faptele luminii.

Vă îndemnăm și iarăși vă îndemnăm astăzi, de Paști, mamelor, bunicilor, părinților și educatorilor, ca împreună cu slujitorii Sfințelor noastre Altare să ne îndreptăm toată atenția și toată puterea ce ne-o împărtășește Hristos din preaplinul Învierii Sale, spre a lucra ziditor la binele aproapelui și îndreptarea rețelor moravuri, pe care necredința și întunericul le seamănă printre noi.

Puneți la inimă îndemnul sfintei Biserici și faceți din familiile voastre "candle" ale Învierii virtuților și vrednicilor de odinioară ale neamului românesc! "Toate lucrurile bune pe care le puteți face, faceți-le; nu defăimați pe nimeni, nu furați de la nimeni, nu minșiți față de nimeni, nu vă înalțați față de nimeni, nu vă despărțiți de la adunările de la slujbele din biserici, pătimiți împreună cu cei lipsiți, nu pricinuiți nimănui sminteală, de ceea ce este al altuia nu vă apropiați. De veți face, nu veți fi departe de împărăția cerurilor". (Sf. Ioan Scărarul, **Cuvânt despre cum se pot mântui creștinii în lume**).

Să facem acestea cu bucurie, din convingere și cu multă credință! Să nu uităm că Paștile ne luminează mințile, dar ne întărește și voința în a face binele. Împreună cu familiile bucurați-vă și iarăși zic bucurați-vă!

Nimeni să nu fie astăzi trist, căci ne-a izbăvit de întuneric Învierea lui Hristos.

Să aveți cu toți cei dragi și mai ales cu cei pe care nu-i iubiți încă, pace, împăcare și bucurie. Așa vom avea paștile cu adevărat în suflete.

Numai așa vom cânta împreună:

Hristos a înviat!
Adevărat a înviat!

Al vostru de tot binele voitor și către
Hristos Domnul fierbinte rugător

† ANTIM

Arhiepiscop al Dunării de Jos

†EPIFANIE

CU MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU, EPISCOP AL EPARHIEI BUZĂULUI

IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL ȘI
DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU,
IAR DE LA NOI ARHIEREASCĂ BINECUVÂNTARE.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Iubiți fil sufleșteți,

Marea sărbătoare a Învierii, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, o întâmpinăm și în acest an cu sănătate și pace, ne descoperă adevărul de temelie al credinței noastre în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, biruitorul morții și Stăpânul vieții.

Zilele trecute, duhovnicește, am fost martorii Patimilor Domnului și am văzut cu ochii credinței suferința și jertfa pe care le-a îndurat Mântuitorul pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. Ne-am întristat și noi cu apostolii și femeile mironosițe, văzându-L pe Domnul istovit sub greutatea crucii din cauza răutății și păcatelor oamenilor.

Iisus Hristos a mers de bună voie spre patimi «ca un Miel nevinovat» și a murit în locul nostru pentru iertarea păcatelor noastre și împăcarea cu Dumnezeu-Tatăl, dar a treia zi a înviat, răsărind din mormânt ca un soare strălucitor și S-a arătat ca un biruitor al suferinței și al morții.

Binecredincioși creștini,

Drumul Crucii s-a încheiat cu strălucita zi a învierii Domnului, când «toate s-au umplut de lumină și cerul și pământul și cele de dedesupt». El, fiind Om adevărat și Dumnezeu adevărat, a biruit moartea și ne-a dăruit nouă viață veșnică. De aceea, praznicul Învierii Domnului este și sărbătoarea învierii noastre. Un mare teolog român spunea că «învierea săvârșește o schimbare în natura decăzută, deschizând o posibilitate enormă: posibilitatea sfințirii morții însăși. Din acest moment, moartea nu mai este un impas, ci o poartă spre Împărăție. Harul ne este restituit, iar dacă îl purtăm ca «vase-curate»..., slăbiciunea noastră va dobândi acum puterea care va învinge moartea. Siguranța liniștitoare a martirilor, indiferenți nu numai în fața fricii, dar și a durerii fizice, dovedește că pentru creștin este posibilă conștientizarea efectivă a Învierii... De aceea, Învierea este întotdeauna prezentă în moartea lui Hristos. Viața izvorăște din mormânt, se face cunoscută prin moarte, prin însăși moartea lui Hristos.

Astfel, din momentul biruinței lui Hristos asupra morții, Învierea a devenit lege universală... Ne-am botezat în moartea lui Hristos, cufundați în apă pentru a ne

ridica iarăși împreună cu El. Iar pentru sufletul purificat...«Învierea nu este numai speranță ci și o realitate prezentă».

Așadar, Iisus Hristos ne-a arătat prin Învierea Sa puterea credinței prin care suferința poate fi biruită, Golgota poate fi convertită în bucurie și moartea poate fi transfigurată în viață pentru că El Însuși ne-a încredințat: «*Cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va fi viu*» (Ioan 11, 25).

Este bine să medităm acum la îndemnul unei frumoase cântări din noaptea Sfintelor Paști care glăsuiește: «*Veniți să bem băutură nouă, nu din piatră stearpă făcută cu minune, ci din Izvorul nesticăciunii, Hristos Cel ce a înviat din morți*».

Piatra era stânca din pustia Sinai care doar închipuia coasta cea de viață făcătoare a lui Hristos, iar la atingerea toiagului lui Moise, a slobozit apă răcoritoare pentru poporul biblic. Cu mult mai binefăcătoare este puterea harului care izvorăște din mormântul Mântuitorului. Pe vremea lui Moise, apa era bucurie pentru un singur popor, acum faptul învierii lui Hristos adapă și veselește toată lumea, umple inimile tuturor celor ce caută adevărul și cred în nemurire.

Nu există mângâiere mai mare decât aceasta că nu suntem sortiți morții definitive! Căci precum bobul de grâu nu se pierde în pământ, ci se transformă într-o plantă nouă, așa și noi ne vom ridica din morminte cu puterea lui Dumnezeu; iar dacă vom fi găsiți vrednici de împărăția luminii, vom sta întru slavă cu Împăratul slavei «și așa pururea cu Domnul vom fi».

Iubiți fii duhovnicești,

Viața noastră este un prețios dar de la Dumnezeu, este o comoară sfântă. De aceea, trebuie să ne dăm seama de îndatoririle pe care le avem de împlinit. Dacă viața noastră este o călătorie de la leagăn până la mormânt, atunci trebuie să fim cu grijă cum ne purtăm, cât trăim pe pământ, meditând la ținta unde mergem și să nu ne fie indiferente faptele pe care le săvârșim. Deci, nu ne este permis să ne ducem viața «ca cei care n-au nădejde», ci suntem datori să ne-o desăvârșim prin împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, dintre care cea dintâi este iubirea față de semenii noștri. Altă îndatorire este aceea să nu deznădăjluim când suntem încercați cu necazuri și dureri sufletești din cauza unor nedreptăți. Este o ordine divină în lumea aceasta. Trebuie să cunoaștem că nedreptatea nu durează, că cea mai grea suferință poate fi suportată, deoarece mai presus de necazurile care ne încearcă se întrezărește ocrotirea Tatălui ceresc, Care încununează pe cei care rabdă și nădăjduiesc întru dreptatea Sa, răsplătind fiecăruia la vremea cuvenită, după faptele săvârșite.

În lumina învierii Domnului și a credinței în viața veșnică slăbiciunile se alină, temerile se alungă și sufletele întristate se înseninează. Cei care cred, care urmează adevărul și bunătatea, care trăiesc în iubire creștină, pot învinge orice necaz cu puterea Celui ce a zis: «*Îndrăzniți! Eu am biruit lumea*»!

De aceea, Sfântul Apostol Pavel ne învață să umblăm «*ca fiți ai luminii. Pentru că roada luminii este în orice bunătate, dreptate și adevăr*» (Efeseni 5, 8-9). «*Să*

lepădăm, dar, lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm cu armele luminii» (Romani 12, 13), ne îndeamnă același apostol al neamurilor.

Iubiți credincioși,

Prin jertfa și Învierea Sa, Mântuitorul a întemeiat pe pământ Sfânta Biserică, împărăția harului, prin care el este prezent cu noi, iar prin lucrarea Duhului Sfânt dobândim mântuirea.

Înainte de a Se înălța la cer, la patruzeci de zile după Înviere, Iisus Hristos S-a arătat din nou apostolilor și le-a poruncit: *«Voi însă ședeți în cetate, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus»* (Luca 24, 49). Și, înălțându-Se, i-a binecuvântat și S-a înălțat la cer *«iar ei, închinându-se Lui, s-au întors la Ierusalim cu bucurie mare»* (vers. 51-52), așteptând făgăduia Tatălui pe care le-o făcuse Iisus înainte de patima Sa, cea de bună voie. Iar în ziua Rusaliiilor, pe când se aflau cu toții în rugăciune, S-a pogorât Duhul Sfânt în chip de limbi de foc. De atunci ei au devenit neînfricați vestitori ai împărăției lui Dumnezeu și Duhul Sfânt era împreună cu ei, desăvârșind, prin Sfintele Taine ale Bisericii, lucrarea de mântuire a neamului omenesc. Iată deci, precum vedem, Hristos Domnul este împreună cu noi prin Biserica Sa, prin sfințele slujbe și prin toate binecuvântările și darurile Duhului Sfânt.

Așadar, să rămânem tari în credință și uniți în Sfânta Biserică a neamului, așa cum au trăit strămoșii noștri de-a lungul veacurilor. Înaintașii noștri așteaptă de la noi să le fim urmași vrednici și să nu ne depărtăm de Biserica în sânul căreia ei au trăit și au răposat întru-Domnul, pentru că așa cum spune psalmistul David *«unde este unire, acolo a poruncit Domnul binecuvântarea și viața până în veac»* (Ps. 132, 3), unire la care ne îndeamnă și Sfântul Apostol Pavel, zicând: *«Fraților, stați neclintii și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră»* (II Tes. 2, 15).

Să ne înnoim simțirile și să-L primim pe Hristos Cel Înviat, în sufletele noastre, în casele și viața noastră. Să-L rugăm să rămână pururea cu noi, iar la strădaniile de fiecare zi să adăugăm rugăciunile noastre fierbinți către Milostivul Dumnezeu, Care, totdeauna, pe «cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește». Față de toți, în mijlocul cărora trăim, să ne purtăm cu smerenie, bunătate și răbdare, îngăduindu-ne unii pe alții cu iubire, *«precum și Hristos ne-a iubit pe noi și S-a dat pe Sine pentru noi prinose și jertfă lui Dumnezeu»* (Efeseni 5, 2).

Împărtășindu-vă aceste învățături și povățuiri duhovnicești, rog stăruitor pe Hristos Domnul, Cel Ce ne-a dăruit viața veșnică prin învierea Sa, să vă binecuvânteze pe toți cu sănătate deplină și belșug de fapte bune.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Al tuturor de tot bine voitor,

† EPIFANIE

EPISCOPUL EPARHIEI BUZĂULUI

DIN PURTAREA DE GRIJĂ A DOMNULUI IISUS HRISTOS

† CALINIC

EPISCOP AL EPARHIEI ARGEȘULUI ȘI TELEORMANULUI

**Vă întâmpină din toată inima, Cler sfințit și creștini ortodocși
români, cu urarea pascală: HRISTOS A ÎNVIAT!**

*“Veniți toți credincioșii să ne închinăm
Sfintei Învierii lui Hristos, că iată a venit
prin Cruce bucurie la toată lumea”*

Dreptmăritori Creștini,

CREDINȚA în Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, credința cea adevărată moștenită din moși-strămoși, credința pe care o mărturisim cu toți, ne-a îndreptat spre biserică, având în suflete și inimă, emoția sfântă a Învierii!

Oriunde ne îndreptăm pașii în natură, pe cărările vieții vedem deslușit prezența Atotputernicului Dumnezeu, Care pe toate le împlinește cu înțelepciunea Lui: *“Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din fapte, adică veșnica Lui putere și dumnezeire”* (Romani 1, 20).

Dacă cineva dintre noi ar fi întrebat, ce este viața veșnică la care suntem chemați toți fii pământului, ce vom răspunde? Vom răspunde de îndată din Sfânta Evanghelie după Ioan: *“Aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat și pe Iisus Hristos pe care l-ai trimis”* (Ioan 17, 3).

Deci, moștenirea vieții veșnice, dorul și nădejdea supremă a ființei noastre, impune în chip imperativ: cunoașterea lui Dumnezeu și pe Iisus Hristos pe Care L-a trimis, aici la noi, pe pământ, pentru a ne împărtăși de Lumina Învierii și a vieții Lui!

Avem mărturii de netăgăduit și pline de nădejde pentru echilibrul nostru sufletesc, într-o lume plină de amărăciuni și nestatornicii. Apostolul Iubirii, Sfântul Ioan Evanghelistul ne asigură: *“Ce era de la început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștri, ce am primit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții și Viața s-a arătat (adică Iisus) și am văzut-o și mărturisim și vă vestim viața de veci, care era la Tatăl și s-a arătat nouă. Ce am văzut și am auzit, vă vestim și vouă ca și voi să aveți împărtășire cu noi, iar împărtășirea noastră este cu Tatăl și cu Fiul Său — Iisus Hristos. Și acestea noi vi le scriem, ca bucuria noastră să fie deplină. Și aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la Iisus și v-o vestim: că Dumnezeu este lumină și nici un întuneric nu este întru El. Dacă zicem că avem*

împărtășire cu El și umblăm întru întuneric, mințim și nu săvârșim adevărul. Iar dacă umblăm întru lumină, atunci avem împărtășire unul cu altul și sângele lui Hristos Iisus, Fiul Lui, ne curățește pre noi de orice păcat” (I Ioan 1, 1-7).

Venirea Domnului nostru Iisus Hristos, la noi aici pe pământ a avut și are menirea de a ne învăța Calea adevărată pe care să mergem, adevărul de Credință în care să stăm pe vecie și viața veșnică la care suntem chemați să o moștenim!

Când dumnezeiescul Apostol Ioan scrie cu litere de foc despre Iisus zicând: *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” și că “Nimeni nu vine la Tatăl meu decât prin Mine” (Ioan 14, 6), ne fixează pentru veșnicie și fără tăgăduire UȘA prin care putem intra în Împărăția Luminii!*

Auzim și ne cutremurăm întru bucurie când citim în Sfânta Scriptură: *“Adevărul, adevărat zic vouă: Eu sunt ușa oilor! Toți câți au venit înainte de Mine sunt furi și tâlhari! Eu sunt Ușa; de va intra cineva prin Mine, se va mântui; și va intra și va ieși și pășune va afla” (Ioan 10, 7-9).*

Dreptmăritori Creștini,

De la începutul omenirii și până azi și poate cât va fi acest pământ a fost și este brăzdat de tot felul de urâciuni și zvârcoliri. S-au ivit adesea și azi mișună tot felul de salvatori și mântuitori ai lumii. Găsești *“învățători și înțelepți”* care te îmbie pe cărări speciale, cărări pretinse adevărate, care duc, zic ei, la izbăvire.

Dar Domnul Iisus Cel Înviat, ne spune, pentru a nu ne rătăci de la adevărata Cale zicând: *“Eu sunt Păstorul cel Bun: Păstorul cel Bun își pune sufletul pentru oile sale. Furul nu vine decât să fure și să înjunghie și să piardă. Eu am venit ca lumea Viață să aibă și din belșug să aibă” (Ioan 10, 10-11).*

Viață din belșug vom avea, fără să ne temem de vrăjmășiile veacurilor, dacă vom rămâne întru Hristos: *Rămâneți întru Mine și Eu întru voi” (Ioan 15, 5).* Aceasta e porunca, e un imperativ: Rămâneți întru Mine! Nu încape nici un fel de îndoială, nici o drămuire. Rămâneți întru Mine, integral, cu toată ființa! *“Dacă cineva nu rămâne întru Mine, se aruncă afară ca mlădișele de viță și se usucă; și le adună și le aruncă în foc și ard. Dacă rămâneți întru Mine și cuvintele Mele rămân întru voi, cereți ce voiți și se va da vouă” (Ioan 15, 6-7).*

A rămâne pe veci întru iubirea lui Dumnezeu care este Iisus Hristos, înseamnă a îndeplini porunca iubirii și a rămâne în iubirea lui Iisus: *“Precum M-a iubit și Eu pe voi”!*

A rămâne întru Hristos, în iubirea lui Iisus cel Înviat din morți ne dă garanția sigură că ceea ce vom cere de la El, ne va da nouă.

Fii Pământului, rămâneți întru Iubirea Mea!

Dreptmăritori Creștini,

Pentru a rămâne întru iubirea lui Iisus trebuie îndeplinită o lucrare absolut necesară pentru mântuire. Care este lucrarea ce se cere a fi îndeplinită? Sfântul

Evangelist Ioan ne arată limpede: *Dacă păziți PORUNCILE MELE, veți rămâne întru Iubirea Mea, după cum eu am păzit Poruncile Tatălui Meu și rămân întru Iubirea Lui!*" (Ioan 15, 9-10).

A împlini poruncile lui Dumnezeu înseamnă a ne mărturisi păcatele săvârșite în viața noastră și a vărsa lacrimi precum varsă copacii mugurii spre soare, întru înfrunzire și rodire! Nimeni de pe pământ nu poate spune că nu are păcat! Însuși Solomon în celebrele sale Pilde, zice: *"Cine poate spune: Curățit-am inima mea, sunt curat de păcat?"* (Cap. 20, 9). Și merge mai adânc întru înțelepciunea sa Solomon: *"Căci nu este om drept pe pământ care să facă binele și să nu păcătuiască"* (Ecelesiast 7, 20). Și Sfântul Ioan Evangelistul, șoptind inimii noastre, zice: *"Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este în noi. dacă mărturisim păcatele noastre, EL ESTE CREDINCIOS ȘI DREPT, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea"* (I Ioan 1, 8-9)!

A împlini poruncile lui Dumnezeu înseamnă a lupta ca un ostaș iscusit și plin de îndemănare împotriva faptelor trupului care sunt cunoscute și ele sunt: *adulterul, desfrânarea, necurățirea, destrăbălarea, închinarea la idoli, fermecătoria, vrajbele, certurile, zavistiile, mâniile, gâlceava, dezbinările, eresurile, pismuirile, uciderile, bețiile, chefurile și cele asemenea acestora, pe care vi le spun dinainte, că cei care fac unele ca acestea nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu"* (Galateni 5, 19-21)!

A împlini poruncile lui Dumnezeu înseamnă a lupta din răspuțeri ca să câștigăm roadele Duhului Sfânt: *Dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția inimii și a trupului"* (Galateni 5, 22-23)

Dacă vom fi: *"Grăitori de rău, urători de Dumnezeu, ocărători, semeți, trufași, lăudăroși, născocitori de rele, nesupuși părinților, neînduplecați călcători de cuvânt, fără dragoste, fără milă"* (Romani 1, 30-31), de bună seamă aceasta înseamnă a călca poruncile lui Dumnezeu!

A împlini poruncile lui Dumnezeu, înseamnă a vedea în fiecare om o sfântă făptură a lui Dumnezeu, auzind hotărât Cuvântul Domnului care zice: *"Nu știți, oare, că voi sunteți templul lui Dumnezeu, că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi"* (I Cor. 3, 16).

A împlini poruncile lui Dumnezeu, înseamnă a avea față de om, ca făptură unică, atitudinea cea mai aleasă și grijelnică pentru a nu i se întâmpla nimic rău, sub nici o formă: *"Dacă va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi!"* (I Cor. 3, 17).

Dreptmăritori Creștini,

Din nou, și cu mai mult apăs, Iisus Hristos ne pune la inimă care este porunca Lui! *"Aceasta este porunca Mea : să vă iubiți unul pre altul, precum v-am iubit Eu"* (Ioan 15, 12)!

Porunca Lui Dumnezeu este ca să iertăm și să ne iubim unul pe altul și să fim uniți în credința cea adevărată și oricare ar fi greutățile, să ne sprijinim între noi pentru a putea birui primejdiile care ne pândesc peste tot!

Chemându-ne spre înălțimile Sale de Lumină, Iisus ne arată ce înseamnă suprema iubire: *“Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi”* (Ioan 15, 13).

Chemarea lui Iisus Hristos Cel înviat din morți este ca noi să-i devenim prieteni sinceri, devotați pentru totdeauna: *“Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc”* (Ioan 15, 14)! Din nou chemarea din inimă a Domnului Iisus este de a fi prieteni veșnici cu El! Și aceasta se poate dacă ascultăm ce ne poruncește! Ce ne poruncește Iisus pentru a fi prieteni pe veci cu El? *“Aceasta vă poruncesc: să vă iubiți unul pe altul”* (Ioan 15, 17)! Aceasta este porunca hotărâtă a Domnului Iisus pentru a răspunde iubirii lui Dumnezeu, cu iubirea noastră! A ne lega inima, sufletul și toată viața noastră de viața lui Iisus, de Dumnezeu, Care: *“Așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său, Cel Umul-Născut, L-a dat ca oricine crede în El să nu piară ci să aibă viață veșică”* (Ioan 3, 16)!

Vom avea viață veșnică, dacă vom ști să ne ridicăm din mărșăluirea aceasta pământească depășindu-ne condiția de ființe condamnate să orbecăiască în tot felul de incertitudini!

Pașii noștri se vor îndrepta pe drumul care duce spre veșnicie dacă vom crede în *“Dumnezeu, Care a făcut lumea și toate cele ce sunt în ea, Acesta fiind Domnul cerului și al pământului, El dând tuturor viață și suflare și toate și a făcut dintr-un sânge tot neamul omenesc, ca să locuiască peste fața pământului, așezând vremurile cele mai înainte rânduite și hotarele locuirii lor căci în El trăim și ne mișcăm și suntem, precum au zis și unii dintre poeții voștri: căci ai Lui neam și suntem”* (Faptele Apost. 17, 24-28), precum scrie Sfântul Apostol Pavel despre dialogul cu filozofii căutători de înțelepciune din Atena.

Vom câștiga viața veșnică dacă vom înțelege că toți suntem frați, de orice culoare, religie și stare socială am fi, ca să *“Învățați să nu treceți peste ce este scris, ca să nu vă siliți unul cu altul împotriva celui alt. Căci cine te deosebește pe tine? Și ce ai pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te fâlești, ca și cum nu l-ai fi primit?”* (I Cor. 7, 6-7).

Negreșit, vom fi lipsiți de bucuria de a moșteni viața veșnică dacă fratele nostru de lângă noi va fi lipsit, va muri de foame deși l-am fi putut ajuta, apărându-i viața și salvându-l, Iisus cerând din mâna noastră viața lui!

Viața veșnică vom moșteni, desigur, dacă vom avea inimi de aur, în care rugăciunea neîncetată va fi: *“Doamne Iisuse Hristoase, Cel Înviat din morți, mântuiește-mă pe mine păcătosul și întreaga lume!”*

Dreptmăritorii Creștini,

Îmi îndrept rugăciunea stăruitoare către Iisus Cel Înviat din morți ca să ne apere pe toți de ciurma păcatului, de foamete, de secetă, de cutremure, de potop, de foc, de

sabie, de năvălirea altor neamuri, de războiul din afară și cel dintre noi și să trăim pe acest pământ dăruit de Dumnezeu, în bună pace și bucurie, slujind Biserica Neamului nostru strămoșesc, sfânt și jertfelnic.

Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină! (Ioan 15, 11).

HRISTOS A ÎNVIAT DIN MORȚI! (I COR. 15, 20)

BUCURAȚI-VĂ (Matei 28, 9)

Vă îndeamnă din toată inima,

† CALINIC

EPISCOPUL ARGEȘULUI ȘI TELEORMANULUI

† NIFON

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI SLOBOZIEI ȘI CALĂRAȘILOR

IUBITULUI CLER, CINULUI MONAHAL ȘI TUTUROR
BINECREDINCIOȘILOR CREȘTINI DIN EPARHIA NOASTRĂ DE
DUMNEZEU PĂZITĂ ȘI BINECUVÂNTATĂ, HAR, PACE, SĂNĂTATE ȘI
MÂNTUIRE ÎN DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS CEL ÎNVIAT, IAR DE
LA NOI, ARHIPĂSTORUL VOSTRU, PĂRINTEASCĂ ȘI ARHIEREASCĂ
BINECUVÂNTARE.

*"Aceasta este ziua pe care a făcut-o
Domnul, să ne bucurăm și să ne
veselim într-însa" (Psalm 127, 24).*

HRISTOS A ÎNVIAT!

Iubiții mei fii sufletești,

Ne-a învrednicit Bunul Dumnezeu să ne aflăm în această noapte sfântă în fața dumnezeieștilor altare, cu sufletele curățite din timpul Postului și cu gândurile neîntinate să primim cu bucurie vestea Învierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Sfântă și dumnezeiască este slava învierii lui Hristos, măreț și plin de strălucire este harul ei. Minunea biruinței Mântuitorului asupra morții și iadului este temelia credinței creștine, "încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute" (Evrei 11, 10). Pe ea se sprijină așezământul dumnezeiesc al Bisericii, care continuă în lume lucrarea Mântuitorului și a Sfinților Apostoli. Bucuriile cele mari ale sufletului, spiritul de jertfă și speranțele cele către mântuire aici își au

izvorul. *“Eu sunt învierea și viața”, zice Mântuitorul Iisus Hristos, “cel ce crede în Mine, chiar de va muri, va trăi. Și oricine este viu și crede în Mine, nu va muri în veac”* (Ioan, 11, 26).

Pentru aceste motive, propovăduirea învierii în lume a fost ca un sunet de trâmbiță cerească, pentru deșteptarea oamenilor spre lumină și trezire din somnul necunoștinței de adevărul Dumnezeu, precum și din somnul păcatului.

Vestea cea mare a învierii lui Hristos din morți a răsunat pentru prima dată la Ierusalim și a umplut de bucurie pe toți care l-au iubit și adorat pe Fiul lui Dumnezeu. Aceeași veste răsună de atunci în fiecare an la sărbătoarea Sfințelor Paști, iar creștinii o primesc ca pe o chemare la primăvara vieții duhovnicești și la împărtășirea de bunurile neperitoare ale credinței în Dumnezeu.

În această zi de inefabilă și divină bucurie, simțim și trăim o deosebită mulțumire sufletească ce se revarsă odată cu razele binefăcătoare ale soarelui de primăvară și face să ne plecăm adânc recunoscători față de ceea ce Dumnezeu, în marea Lui înțelepciune și milostivire, a rânduit pentru mântuirea noastră.

Iubiți filii duhovnicești,

“Hristos a înviat din morți” cântă cu noi întreaga făptură, fără încetare, adevărind și întărind minunea învierii și cuvântul care spune: *“Când trimiți Duhul Tău, toate se vor zidi și vei înnoi fața pământului”* (Psalmul 103, 31).

Învieria Mântuitorului umple veacurile de uimire și a făcut ca nesfârșite milioane de oameni, de atunci și până la sfârșitul lumii să creadă că, într-adevăr, El este Fiul Tatălui ceresc. Astfel, pe lângă rostul Învierii de a ne convinge de dumnezeirea Sa, ea ne convinge totodată și de devenirea noastră a tuturor, de învierea cea de obște de la sfârșitul veacurilor. Marele Apostol Pavel, înțelegând ca nimeni altul valoarea Învierii Domnului pentru destinul creștinismului, scria Corintenilor: *“Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră”* (I Corinteni, 15, 14). Deci, certitudinea învierii este în creștinism mai presus de orice îndoială și de aceea credința creștină s-a răspândit cu rapiditate transformând conștiințele și inimile. Mântuitorul continuă să lumineze gândurile oamenilor, să le curățească, să le înobileze sentimentele și să le întărească voința prin Cuvântul Sfintei Sale Evanghelii.

Duhul creștinismului autentic nu cunoaște violența, nedreptatea, ci ne îndeamnă să gândim și să înfăptuim *“Toate câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte sunt vrednice de iubit, câte sunt cu nume bun, orice faptă bună și orice laudă”* (Filipeni, 4, 8) și *“să nu iubim numai cu vorba, ci cu fapta și cu adevărul”* (I Ioan, 3, 18).

Învieria lui Hristos arată că în persoana Sa viața a fost mai puternică decât moartea. Principiul binelui a învins, adevărul și dreptatea au biruit și dau speranță tuturor creștinilor. Iisus a luat asupra Lui firea omenească și S-a supus de bună voie legilor firii noastre. S-a bucurat, a suferit și a murit ca om, ca să ne

mântuiescă din robia păcatului. Ca Dumnezeu însă, care stăpânește pe viață și peste moarte, Hristos a înviat. Ca om El nu putea să învieze. Ca Dumnezeu nu putea să moară. Ca om și Dumnezeu a murit și a înviat, moartea rămânând trăsătura firii lui omenești, iar învierea trăsătura firii lui dumnezeiești.

De minunea Învierii însă nu va fi străină nici firea noastră, pentru că *“precum toți mor în Adam, așa și întru Hristos toți vor învia”* (I Corinteni, 15, 22). Alcătuirea firii omenești are ceva din chipul dumnezeirii, care este sufletul. Astfel, temeiul vieții și al învierii este Dumnezeu de la care pornește orice existență, *căci în El avem viață, în El ne mișcăm și suntem”* (Faptele Apostolilor 17, 28). De aceea, de viață se leagă tot ce este luminos și frumos, folositor și constructiv, tot ce ne apropie de Dumnezeu și de semenii noștri, tot ce tinde către fericire și sfințenie.

Iubiții mei fii sufletești,

Slujitori ai altarelor și binecredincioși creștini,

Dumnezeu a binevoit să binecuvânteze anul 1994 ca un an ce intră în istoria creștină a neamului românesc cu o nouă Eparhie – cea a Sloboziei și Călărașilor, pentru că în mila sa nemărginită să-și revarse harul său sfinților și mântuitor asupra locuitorilor de pe meleagurile înșorite din Câmpia Dunării și a Bărăganului. De aceea, ca arhipăstor al vostru, vă chem și vă îndemn la îndeplinirea datoriei sfinte de a păzi și apăra dreapta credință a moșilor și strămoșilor noștri, care reprezintă legătura cea mai sfântă a poporului român cu Hristos Mântuitorul, Cel înviat, care ne cheamă neîncetat să promovăm comuniunea fraterească și să slujim societatea noastră care are atâta nevoie de înnoire morală. Se cunoaște că lanurile și câmpiile mănoase din cuprinsul Eparhiei noastre sunt dătătoare de pâine pentru întreaga țară, dar noi trebuie să ne străduim ca și pâinea duhovnicească a Cuvântului dumnezeiesc să nu lipsească din sufletele tinerilor și vârstnicilor. Să fim uniți la începutul de drum al Sfintei noastre Episcopii în eforturile de intensificare a lucrării noastre bisericesti, pentru zidirea sufletească a tuturor credincioșilor în Duhul lui Hristos Cel Înviat. Renașterea spirituală nu va fi reală fără însănoșirea morală a poporului pe bazele creștine nemuritoare. Și mai cu seamă mă adresez tinerilor noștri care sunt așteptați în Sfintele biserici unde slujitorii le vor preda învățăturile de credință spre înobilarea sufletelor lor.

Pentru toate acestea, acum, de marele praznic să ne bucurăm cu toții pentru că ziua Învierii este ziua bucuriei. Să ne deschidem inimile ca să pătrundă în ele această bucurie și să rămână pururea în noi.

Dreptmăritori creștini,

Având această credință nestrămutată în Înviere, creștinii de odinioară s-au străduit neîncetat de a-și sfinți viața printr-o trăire aleasă, potrivit învățăturilor

Sfintei Evanghelii. Pe această cale, ei au cucerit inimile celor din jurul lor. Căci, Evanghelia trăită înseamnă o continuă dăruire și revărsare a credinței noastre cu cuvântul și fapta. Tineri și vârstnici, toți trebuie să ne aducem în fiecare zi drept jertfă, mărturia dragostei noastre izvorâtă din inima smerită și plină de har. Sfânta noastră Biserică, maica noastră duhovnicească, ne cere mai întâi să ne păstrăm credința mărturisită de părinții și strămoșii noștri. Din dragoste pentru Hristos, ei au zidit minunate locașuri de închinare pe tot cuprinsul pământului românesc. Urmând pildei lor, să zidim, să restaurăm și înfrumusețăm și noi astăzi sfinte biserici, drept ofrandă a credinței și dragostei noastre.

În ziua aceasta de Paști a biruinței vieții și a luminii mântuitoare asupra întunericului necredinței și ateismului, vă fac îndemnul de a vă ține strâns legați de Biserică și de viața cea curată, liberă, dar responsabilă și demnă, în duhul familiei creștine, bineștiind că viața este o forță creatoare care izvorăște din Dumnezeu și care ne este încredințată nouă pentru a o îmbogăți și înfrumuseța cu florile virtuții creștine.

Să ne bucurăm și să iertăm toate pentru Înviere și unii pe alții să ne îmbrățișăm în dragostea lui Hristos. Să ne facem datoria cu iubire și cu bună conștiință față de familiile noastre, copiii cu iubire față de părinți, părinții cu iubire față de copii și toți cu iubire față de semenii noștri în duhul nemuritor al învățaturii creștine.

Astfel gândind și înfăptuind, să rugăm pe Tatăl ceresc ca Sfintele Paști din acest an binecuvântat, să fie pentru fiecare începutul unei vieți noi, mai aproape de Hristos și de Biserica Lui, iar eu în calitate de păstor duhovnicesc al vostru al tuturor, preoți și credincioși, închei cu urarea ca strâns uniți în jurul altarelor strămoșești, să petreceți praznicul Învierii Domnului cu sănătate, mulțumire și bucurie duhovnicească.

Vă binecuvântează și mă rog fierbinte ca Cel ce a înviat din morți, Hristos adevăratul Dumnezeu nostru, să ne miluiască și să ne mântuiască pe toți, ca un bun și de oameni iubitor.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Al vostru de tot binele și pururea rugător la Dumnezeu,

† NIFON

EPISCOPUL SLOBOZIEI ȘI CĂLĂRAȘILOR

PAGINI DE SPIRITUALITATE

LUMINI DE PRAZNIC FLORIILE — A-L IUBI PE DOMNUL ÎN DEPLINĂ LIBERTATE

În duminica Floriilor, Biserica cântă cu bucurie lauda Domnului său, Care intră în cetatea Sa călare pe un mânz de asin: "Domnul este Dumnezeu și ni S-a arătat. Prăznuiți sărbătoarea, veniți, bucurați-vă, să-L slăvim pe Hristos cu ramuri și cu flori, cântând: bine este cuvântat Cel ce vine în numele Domnului" (irmosul celei de-a noua cântări de la utrenia sărbătorii).

Mulțimea vedeă un om călare pe un asin, intrând în Ierusalimul pământesc, în care El va fi răstignit. Biserica vede în El pe Fiul lui Dumnezeu, intrând în Ierusalimul ceresc pentru a domni; de aceea cântă, a doua zi după Duminica Floriilor (Laudele din luna sfântă, prima stihiră): "Veniți... să mergem împreună cu El, să ne răstignim cu El, să murim cu El față de plăcerile acestei lumi pentru a trăi împreună cu El și pentru a-L auzi strigând: nu merg spre Ierusalimul pământesc, pentru a pătimi, ci spre Tatăl Meu și Tatăl vostru, spre Dumnezeu Meu și Dumnezeul vostru, pentru a vă ridica împreună cu Mine în Ierusalimul ceresc, în Împărăția cerurilor".

Iarăși, de asemenea, la fiecare dumnezeiască liturghie, unim într-o cântare imnul îngeresc, al *Heruvimilor și al Serafimilor cu șase aripi, slăvindu-L pe Dumnezeu pe Tronul Său* — "Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, pline sunt cerurile și pământul de slava Ta" — cu cântecul copiilor din Ierusalim, care-L aclamau pe Iisus: "Bine este cuvântat Cel ce vine în numele Domnului! Osanna întru cei de sus!", arătând astfel că-L identificăm pe Acesta cu Acela, pe Iisus din Nazaret cu Dumnezeul oștirilor cerești. Această intrare triumfală a lui Hristos în Ierusalim prefigurează victoria Sa finală asupra morții: "Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară. Iar Eu, când Mă voi înălța de pe pământ, îi voi trage pe toți la Mine" (Ioan 12, 31-32). Iisus anunță astfel celor care-L înconjoară preaslăvirea Sa prin moarte: înălțarea pe cruce va fi semnul și mijlocul ridicării în slavă. Moartea lui Hristos pe cruce i-a izbăvit pe oameni din robia lui satan; Învierea sa îi trage în slavă împreună cu El: "Îngropați cu Tine prin botez, Hristoase, Dumnezeul nostru, învredniciți de viața cea fără de moarte prin

Învierea Ta, îți cântăm: osanna întru cei de sus, binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului”.

Mulțimea care-L aclamă pe Mântuitorul său la Ierusalim, credincioșii care astăzi Îl laudă pe Domnul, sunt purtați de același elan, ei văd în Iisus Lumina Care luminează în întuneric. Iisus spune ucenicilor Săi: “Atâta timp cât aveți Lumina, credeți în Lumină și veți deveni fii ai Luminii” (Ioan 12, 36).

Totuși, omul rămâne liber să-L recunoască sau nu pe Mântuitorul său. Îl urmează nu din teamă sau din constrângere, ci din libera alegere a iubirii Sale. Aceasta explică de ce, la Ierusalim, chiar cei care au fost martorii minunilor lui Iisus, ai învierii lui Lazăr, ai intrării triumfale în Ierusalim, nu au crezut toți în El (Ioan 12, 37-41): credința nu-i o problemă a dovezilor, ci a libertății și a iubirii.

Fragment din *DIEU EST VIVANT*, ED. du CERF, 1980, p. 196-197,
trad. de Doru Costache

TAINA SFINTEI CRUCI — LUCRAREA COSMICĂ A LUI HRISTOS

Prin înfățișarea soarelui și a lunii alături de Domnul răstignit, “atenția observatorului antic era îndreptată spre faptul că crucea Domnului a devenit, din ceasul răstignirii, semnul care dezvăluie sensurile tuturor preînchipuirilor din natură și din istorie pentru legea după care e clădită lumea întreagă, deoarece LogoSul răstignit și întins pe cruce cuprinde în sine întregul cosmos. Acest semn mic, format din două lemne încrucișate, care cuprind dimensiunile întregului cosmos, concentrează în sine întreaga creațiune. Căci, aci, în destinația împlinită a Unuia Născut Fiului Său, s-a revelat planul lui Dumnezeu, în mijlocul lumii Sale, în istorie, la “plinirea vremii”, ca normă directoare pentru desfășurarea timpului și pentru orice viață ce se înfăptuiește în ea.

Această idee a rămas vie în timpurile primare ale Bisericii încă de la Sfântul Iustin; și Sfântul Irineu a exprimat-o în modul cel mai clar, referindu-se mai întâi la crearea lumii prin Logos, în cartea sa “Împotriva ereziilor”: “Căci adevăratul Creator al lumii este Cuvântul lui Dumnezeu, adică Domnul care în timpurile de pe urmă S-a făcut om. Cu toate că este în Lume, el cuprinde în chip nevăzut tot ceea ce este făcut și e strâns legat cu întreaga creațiune, întrucât Cuvântul lui Dumnezeu conduce și orânduiește totul; și de aceea a venit în chip văzut și s-a făcut om și s-a răstignit pe lemn, pentru a recapitula totul în Sine”.

În cartea sa despre “Dovedirea propovăduirii apostolice”, Sfântul Irineu arată cum Fiul Omului întins pe cruce cuprinde toate dimensiunile lumii. “Neascultarea, care s-a produs prin mijlocirea unui pom, s-a șters prin pomul ascultării, pe care, în supunere față de Dumnezeu, S-a răstignit Fiul Omului; astfel a biruit El cunoștința răului și a dat din nou intrare cunoștinței binelui și a întărit-o pe aceasta. Răul stă în a nu asculta de Dumnezeu, după cum binele stă în a asculta. Cu privire la această

acțiune mântuitoare, cuvântul proorocului Isaia zice în propovăduirea anticipată a elementelor viitoare — căci de aceea se numesc ei prooroci, pentru că comunică viitorul: “Eu nu mă împotrivesc și nici nu vorbesc împotriva. Spatele Meu l-am dat spre bătăi și obraji Mei spre pâlmuiri, și fața Mea nu s-a întors de la ocări și scuipări”. Prin ascultarea până la moartea pe cruce, El a șters vechea neascultare, săvârșită prin lemn. El este însuși Cuvântul Dumnezeuului cel Atotputernic, Care ne străbate cu prezența Sa nevăzută pe toți și de aceea cuprinde întreaga lume, lățimea și lungimea, înălțimea și adâncimea ei. Căci prin Cuvântul lui Dumnezeu sunt cârmuite toate lucrurile după rânduială; Fiul lui Dumnezeu e răstignit în ele, deoarece este imprimat în toate în chipul crucii. Pentru că drept și potrivit este ca, făcându-se văzut, să facă cunoscută comuniunea Sa prin cruce cu toate; pentru că lucrarea Sa trebuia să arate în lucrurile văzute și în chip văzut că El este Acela care luminează înălțimile, adică cerul, și coboară în adâncimi, la temeliile pământului, Care întinde suprafețele de la Răsărit până la Apus și îndreaptă depărtările de la miiazănoapte la miiazăzi și pe toate cele risipite le cheamă la cunoașterea Tatălui”.

Din aceste gânduri despre taina crucii s-a inspirat întreaga creștinătate a Răsăritului și a Apusului, această taină devenind punctul central al universului.

Wilhelm Nyssen, *Începuturile picturii bizantine*, traducere de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae și Lidia Stăniloae, București, 1975, p. 114-116

BISERICA, TRUPUL TAINIC AL DOMNULUI ÎN DUHUL SFÂNT

Prin Întruparea, viața de ascultare, Răstignirea, Învierea și Înălțarea Fiului lui Dumnezeu ca om s-a pus, în pârga firii noastre asumate de El, temelia mântuirii noastre. Dar mântuirea noastră propriu-zisă se înfăptuiește de-abia prin sălășluirea în noi a lui Hristos cu trupul purtat de El, înviat și înălțat și deplin pnevmatizat, sau umplut de Duhul Sfânt, și devenit prin aceasta desăvârșit transparent. Sălășluirea aceasta produce Biserica. Biserica este astfel finalizarea acțiunii mântuitoare începută prin Întrupare. Biserica este actul cincii al acestei opere de mântuire, dacă Întruparea, Răstignirea, Învierea și Înălțarea sunt primele patru acte. În acest act, toți cei ce cred primesc pe Cuvântul ca ipostas fundamental, prin trupul Său extins în noi. Prin aceasta se sădește și în ei sfințirea și începutul învierii, aflate în trupul lui Hristos, sfințire și început de înviere care sunt dezvoltate prin colaborarea lor cu Hristos.

După teoria creștinismului apusean, după care mântuirea constă în rezolvarea juridică exterioară a diferendului dintre Dumnezeu și oameni, Biserica nu mai are un rol absolut necesar. În mod consecvent, protestanții au slăbit caracterul văzut al Bisericii. Catholicismul, nerupând în mod tranșant cu viața creștină dinaintea de scolastică, a păstrat Biserica, dar i-a dat mai mult un caracter instituțional decât sfințitor și îndumnezeitor, un rost asemănător cu al celorlalte instituții lumești.

Dar Hristos ne mântuiește întrucât Se sălășluiește în noi prin Duhul Sfânt. Prin aceasta iradiază în noi din trupul Său pnevmatizat puterea mântuitoare și îndumnezeitoare a noastră.

Coborârea Sfântului Duh e cea care dă existență reală Bisericii, punând începutul sălășluirii trupului îndumnezeit al lui Hristos în celelalte ființe umane și cu aceasta, începutul Bisericii.

Pogorârea Duhului Sfânt este astfel actul de trecere de la lucrarea mântuitoare a lui Hristos în umanitatea Sa personală, la extinderea acestei lucrări în celelalte ființe umane. Prin Întrupare, Răstignire, Înviere și Înălțare, Hristos pune temelia Bisericii în trupul Său. Prin acestea, Biserica ia ființă virtual. Dar Fiul lui Dumnezeu nu S-a făcut om pentru Sine, ci pentru ca din trupul Său să extindă mântuirea ca viață dumnezeiască în noi. Această viață dumnezeiască, extinsă din trupul Său în credincioși, e Biserica. Această viață iradiază din trupul Său ridicat la deplina stare de pnevmatizare prin înălțarea și așezarea lui de-a dreapta Tatălui, în suprema intimitate a infinității vieții și iubirii lui Dumnezeu îndreptată spre oameni.

Biserica, aflată virtual în trupul lui Hristos, ia astfel ființă actuală prin iradierea Duhului Sfânt din trupul Său în celelalte ființe umane, lucru care începe la Rusalii, când Duhul Sfânt coboară peste apostoli, făcându-i primele mădulare ale Bisericii, primii credincioși în care se extinde puterea trupului pnevmatizat al lui Hristos. Fără Biserică, opera de mântuire a lui Hristos nu s-ar putea realiza.

Se obișnuiește să se vorbească de trimiterea Duhului Sfânt ca de un act prin care Duhul Sfânt ia locul lucrării lui Hristos. În acest fel de a vorbi, Biserica e considerată ca opera Duhului Sfânt, Care a preluat lucrarea lui Hristos. De fapt, Duhul Sfânt trebuie socotit totdeauna ca Duhul lui Hristos, deci nu trebuie văzut în nici un fel despărțit de Hristos. E falsă imaginea unui Hristos în cer și a Duhului Sfânt în Biserică, pentru că nu ia în serios unitatea Persoanelor treimice. Aceasta duce sau la raționalism, sau la sentimentalism, sau la amândouă ca atitudini paralele, ducând fie la instituirea unui locșitor al lui Hristos, ca în catolicism, fie la afirmarea unui individualism, inspirat de capriciile sentimentale, considerate ca impulsuri ale Duhului Sfânt și neținute în frâu de prezența unui Hristos care ne înfățișează un model de umanitate bine conturată și ne oferă prin Duhul Sfânt puterea de a ne dezvolta după chipul ei.

Prin Duhul Sfânt pătrunde în inimi Însuși Hristos, dar aceasta întrucât trupul Lui s-a pnevmatizat în mod culminant prin Duhul care a penetrat și copleșit cu totul trupul lui Hristos.

CUVÂNT DE LAUDĂ LA FLORII

Sfânta noastră Biserică Ortodoxă prăznuiește astăzi una din marile ei sărbători anuale închinată vieții și activității pământești a Fiului lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Cu o vechime practic neîntreruptă de o mie șapte sute de ani în cultul ortodox și cu o dată anuală schimbătoare în calendar — cade, știm cu toții, cu o duminică înainte de Sfintele Paști — sărbătoarea de astăzi, cunoscută printre credincioșii noștri mai ales sub numele de Duminica Floriilor sau a Stâlpirilor sau, simplu, Floriile, comemorează un mare, luminos și înălțător fapt din viața și activitatea pământească a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, anume *Intrarea Sa triumfală în Ierusalim* — eveniment care a avut loc cu câteva zile înainte de patimile, moartea și învierea Sa și care, într-un fel, marchează sfârșitul activității Sale pământești.

De-a lungul vieții Sale pământești — din copilărie până în momentul când are loc evenimentul sărbătorit de noi astăzi —, Mântuitorul Iisus Hristos venise de multe ori la Ierusalim. De fiecare dată, intrarea Sa în Cetatea lui David rămânea neluată în seamă; era un fapt obișnuit, cu toate că prezența Sa se făcea totuși simțită și văzută în oraș și mai ales la templu, unde venea să se roage și să predice Evanghelia Sa despre împărăția lui Dumnezeu. Și, ca de obicei, predica Sa era însoțită de săvârșirea de fapte minunate, care-I confirmau dumnezeirea.

De data aceasta, iubiți credincioși, intrarea în Ierusalim a Domnului Hristos se face într-un mod deosebit, solemn, sărbătoresc; este un fel de sărbătoare populară. Fiul lui Dumnezeu intră acum în Sfânta Cetate ca un Împărat triumfător — triumf bine meritat, pe care i-L pregătise norodul — și cel care-L însoțea pe cale, și cel din Cetatea Sfântă, unde zvonul despre venirea Lui se răspândise repede din om în om. Și era în oraș atâta lume, cum nu se mai văzuse, poate, niciodată până atunci!... Era o mare de oameni, o revărsare de închinători ai Legii vechi: iudei, localnici, evrei din întreaga Țară sfântă și evrei din diaspora, adică împărăția de-a lungul timpului în întreg teritoriul roman, veniți ca în fiecare an să serbeze Paștele și să se roage la templu după datina Legii lor; erau, de asemenea, păgâni închinători la idoli; erau și înțelepți ai veacului, dornici cu toții — fie din impuls sufletesc, fie din simplă curiozitate — să-L revadă, sau unii să-L vadă acum pentru prima dată pe “Omul” acesta care își spune “Fiul lui Dumnezeu”, căruia I se spune Mesia.

Dar care era în fond, iubiți credincioși, mobilul acestei generale dorințe, acestei curiozități de a-L revedea sau vedea acum, în preajma Paștelui pe “Fiul teslarului din Nazaret”, pe acest Mesia? Era un motiv care, într-adevăr, avea la bază ceva ieșit din comun.

“Fiul teslarului din Nazaret”, Hristos-Mesia, înviase din morți, frați creștini, de curând, pe un bun și credincios prieten al Său, pe Lazăr din Betania, o localitate nu departe de Ierusalim.

Minunea aceasta făcută de Iisus umpluse Ierusalimul și împrejurimile de bucuria și de faima binefacerii Sale dumnezeiești. Acum, în drum spre Ierusalim, după ce înviase pe Lazăr, Iisus poposește pentru a doua oară în Betania, să-și vadă prietenul

înviat și pe surorile acestuia, Marta și Maria. În semn de recunoștință pentru învierea lui Lazăr și pentru alte binefaceri, I se pregătește aici chiar un ospăț, în casa lui Simion, un leproș vindecat de Domnul. La acest ospăț, Domnul Hristos participă împreună cu ucenicii Săi, cu Lazăr și surorile acestuia. În timpul ospățului, Maria, în semn de dragoste și de supremă recunoștință pentru învierea din morți a fratelui său, și presimțind parcă dramaticele evenimente ce aveau să se întâmple doar peste câteva zile cu Binefăcătorul lor, unge cu o litră de mir curat de nard de mare preț picioarele lui Iisus, pe care le șterge apoi cu părul capului ei. Un gest ce scandaliză pe Iuda, care certă pe Maria pentru "risipa" făcută cu mirul de nard, cu care spălase picioarele Învățătorului, al cărui vânzător avea să se facă peste câteva zile, spunând: "Pentru ce nu s-a vândut acest mir pentru 300 de dinari și să se fi dat săracilor?" (Ioan XII, 5). Îi găsisse, iubii credincioși, tocmai pe el, arhiropofitul, grija și mila față de săraci? Câtă ipocrizie, unită cu lăcomia de bani!

Înaintate de a se despărți de Lazăr și de surorile acestuia, spre a se duce la Ierusalim, în Betania venise mulțime de iudei din sate și din oraș, să vadă și ei minunea: pe Lazăr cel înviat de Domnul. Printre cei veniți erau — interesant și semnificativ! — și farisei, dușmanii dintotdeauna ai lui Iisus, care, fără să vrea, pecetluiau cu însăși prezența lor, în ciuda opiniei voit-greșite ce-și făcuseră despre Iisus, nu numai realitatea acestei minuni, ci și dumnezeirea Celui ce săvârșise minunea. Aceștia, fariseii, erau apoi, fără să vrea, și martori ai uimirii și ai stării de spirit ce cuprinsese mulțimea adunată acolo, lucru ce, iarăși, nu le era pe plac și nu le convenea. De aceea, "s-au sfătuit arhieriei ca¹ și pe Lazăr să-l omoare, căci din cauza lui — adică a învierii lui — mulți dintre iudei mergeau și credeau în Iisus" (Ioan XII, 10-11).

A doua zi, după plecarea din Betania, apropiindu-se de Ierusalim, au venit la Betfaghi, un sătuc la marginea orașului, spre Muntele măslinilor. Aici, Mântuitorul a trimis pe doi din ucenicii Săi să-l aducă o asină cu mânzul ei, despre care, dacă cineva ar fi întrebat de ce o dezleagă și unde o duc, să i se spună că îi trebuie Domnului. Aducându-l-se animalul, ucenicii au pus pe spinarea lui veșmintele lor, peste care apoi s-a urcat Domnul. Era în acest gest împlinirea unei profeții din Vechiul Testament: "Spuneți fetei Sionului: 'Iată, Împăratul tău vine la tine blând, șezând pe asină și pe mânz, fiul celei de sub jug'" (cf. Matei, XXI, 5).

Urmat de ucenicii Săi și de mulțimi, Domnul Hristos se apropie de intrarea în cetate, întâmpinat în cale de mulțimi. Mergea acum pe cale un Împărat biruitor, deosebit însă de toți ceilalți împărați biruitori: un Împărat-Dumnezeu, a cărui biruință nu era rezultatul urii și dușmăniei față de oameni, nu era rezultatul vărsării de sânge și al morții, ci un Împărat a cărui biruință era rezultatul iubirii supreme, rezultatul bunătății, milei și aducerii la viață a oamenilor. De aceea, oastea care-L însoțea era o oaste a bucuriei, a păcii, a iubirii, a vieții celei noi, despre care le vorbise și pe care o pecetluisse cu fapte minunate. Acest mare Împărat ce intra acum în Cetatea lui David.

Vestea că vine Domnul, că vine Împăratul slavei, se răspândește repede, iubii credincioși, în oraș, pe uliți, în case. Mulțimea se grăbi să-L întâmpine și să-L arate

dragostea și prețuirea ei. Mulți își așterneau veșmintele în cale. Unii tăiau ramuri de copaci și I le presărau pe jos; alții purtau ramuri de finic în mâini, pe care le agitau cu simpatie și cu bucurie. Cu toții, și cei care mergeau înainte, și cei care veneau după El, și cei de la dreapta, și cei de la stânga, într-o revărsare spontană de glasuri, strigau: *“Osana Fiului lui David! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!”* (Matei XXI, 9) sau: *“Binecuvântată este Împărăția ce vine, a părintelui nostru David! Osana întru cei de sus!”* (Marcu XI, 10).

Exprimând efuziunea sentimentală și entuziasmul de nedescris ce curpinesc mulțimile la intrarea Împăratului slavei în Ierusalim, Sfântul Evanghelist Matei spune că: *“toată cetatea s-a cutremurat”* (XXI, 10), iar celor care nu știau ce s-a întâmplat, ce-i cu alaiul acesta în jurul unui Om și se întrebau: *“cine este Acesta?”*, li se răspundea, din adâncul inimii, cu bucurie și mândrie: *“Acesta este Iisus, proorocul din Nazaretul Galileii”* (Matei XXI, 11).

Străbătând orașul în osanalele mulțimii, *“proorocul din Nazaretul Galileii”* se îndrepta, ca de obicei, și acum spre templu. La intrarea în templu, dragostea și bucuria ce-I arătau mulțimile atinge culmea prin strigătele ieșite acum din gura pruncilor, veniți cu părinții lor: *“Osana! Fiul lui David!”*... Sunt strigăte cristaline, strigăte de clopoței, sunt strigătele cele mai curate, cele mai nevinovate și mai înduioșătoare! Căci copiii aceștia iubeau în chipul cel mai sincer și mai adevărat pe Domnul, iar Domnul îi iubea și-i prețuia nespuse de mult!... *“Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i oprți!”*, spusese Acesta cândva. Strigătele sincere și nevinovate ale copiilor — mai cu seamă acestea îi irită și-i mânie pe mai-marii preoților, pe cărturarii și fariseii *“poporului ales”*. De aceea, căutând cu ciudă și dușmănie la Iisus, cărturarii și fariseii, învinuindu-L, îl întreabă: *“Auzi ce zic aceștia?”*, la care, în măreția Sa divină, Domnul le răspunde tot printr-o întrebare: *“Au niciodată n-ați citit că din gura copiilor și a celor care sug ți-ai pregătit laudă?”* (Matei XXI, 16).

Și acest răspuns al Mântuitorului cade, iubiți credincioși, tot așa de greu peste mândria, peste disprețul și ura de moarte ce clocoteau în inima mai-marilor *“poporului ales”*, ca și răspunsul dat de El o clipă mai înainte, când aceștia îi porunciseră să-și certe ucenicii, oprindu-i să-I mai strige osanele: *“Dacă aceștia vor tăcea — e vorba nu numai de ucenici, ci de întreaga mulțime —, atunci pietrele vor striga în locul lor”* (Luca IX, 40). Era în răspunsul acesta o confirmare a Mântuitorului Însuși că la măreția acestui moment pregătit în cinstea Sa este părtaşă întreaga fire — însuflețită și neînsuflețită — toată zidirea mâinilor Sale, ca Dumnezeu atotputernic, făcător al cerului și al pământului.

Intrând în templu și văzând că acolo se petreceau lucruri scandaloase, nedemne de Casa Tatălui Său, Domnul nostru Iisus Hristos alungă afară pe târgoveți și răstoarnă mesele zarafilor, apostrofându-i: *“Scris este: Casa Mea, casă de rugăciune se cheamă, iar voi ați prefăcut-o în peșteră de tâlhari”* (Matei XXI, 13). Cu o mână biciuia pe cei netrebnci, iar cu alta mângâia și vindeca pe cei în suferință, căci *“au venit la El în templu, orbi, șchiopi, pe care i-a făcut sănătoși”*, ne spune Sfântul Evanghelist Matei (XXI, 14).

Iubiți credincioși! Din istorisirea intrării triumfale a Domnului nostru Iisus Hristos în Ierusalim — episod biografic mesianic de puternică și plăcută tensiune emoțională — ne-am putut da seama că în momentul acela se întâlneau în cetatea Ierusalimului două tabere, două oști: o oaste numeroasă, a bucuriei, a dragostei, a păcii și a vieții; o oaste formată din mulțimile care, urmându-și Învățătorul și ascultându-L, flămânziseră și fusese săturate prin înmulțirea minunată a câtorva pâini și pești, o oaste formată din orbii, ologii, paralitici, leproși, surdo-muții, stăpâniții de demoni, morții aduși la viață, ale căror toate suferințe le tămăduise cu puterea Sa dumnezeiască Fiul lui Dumnezeu, o oaste în fruntea căreia era Însuși Dătătorul vieții, Viața însăși, și căruia I se striga acum: “Osana!... Bine este cuvântat!...” Cealaltă oaste, nu mai puțin numeroasă, era oastea vrajbei, a urii, a răzbunării, a morții, în fruntea căreia erau dușmanii cei mai înverșunați din totdeauna ai Domnului Iisus Hristos, căpeteniile religioase ale “poporului ales”, în slujba cărora avea să intre și Iuda, vânzătorul Învățătorului său. Aceștia, pervertind inimile și conștiințele mulțimii, înșelând-o, intimidând-o și apoi asmuțind-o, vor face, numai peste câteva zile, să se audă pe ulițele Cetății sfinte îngrozitorul strigăt: “Răstigește-I!”, un răspuns la osanalele strigate Aceluiași acum.

Frați creștini! Praznicul Floriilor, sărbătorit astăzi, ne-a pus în față două drumuri, amândouă foarte grăitoare pentru fiecare dintre noi: drumul vieții și drumul morții, drumul bucuriei și drumul întristării. Astăzi am văzut cum mulțimile L-au însoțit pe Domnul pe drumul împodobit al cetății Ierusalimului, cântându-I “Osana!”. Acest drum de bucurie este drumul vieții, drumul nostru. Să mergem, deci, pe el.

Dar, pentru aceasta, noi trebuie să ne hotărâm și să ne pregătim. Trebuie să ne deschidem larg porțile Ierusalimului nostru sufletesc, inimile noastre, pentru ca și în Ierusalimul fiecăruia dintre noi să intre triumfător Împăratul slavei, Domnul Savaot, pe care și noi să-L întâmpinăm cu osanalele și cu ramurile de finic ale credinței, ale virtuților, ale gândurilor și faptelor noastre bune; gânduri, virtuți și fapte bune cu care să ne învrednicim, mai mult ca oricând, acum, în săptămâna patimilor, care începe de mâine. Și dacă, după bucuria sărbătorii de azi, în săptămâna patimilor vom trece prin momente de întristare și durere, această întristare și durere nu este decât o arună a celei mai mari bucurii a noastre, a tuturor, care vine după patima și moartea Fiului Omului: bucuria izbânzii Domnului nostru Iisus Hristos asupra morții, prin slăvita Sa înviere!

Deschizând, așadar, larg porțile Ierusalimului nostru sufletesc și așternând în calea Domnului veșmintele credinței și faptele noastre bineplăcute lui Dumnezeu, să strigăm și noi, frați creștini, împreună cu toată făptura mâinilor Sale: “Osana, Fiului lui David! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus! Amin!”

Prof. Adrian N. Popescu

CUVÂNT LA ÎNVIEREA DOMNULUI

*“Ziua învierii! veniți, popoare, să ne veselim;
Paștile Domnului, Paștile!”*

De aproape două mii de ani, omenirea prăznuiește această zi mare și sfântă, această “sărbătoare a sărbătorilor”, care a lăsat un fior tainic și de mângâiere, de înălțare sufletească, de murmur fericit în adâncul sufletelor tuturor generațiilor, care “în Hristos s-au botezat și întru Hristos s-au înbrăcat” și în solidaritate cu moșii și strămoșii, au cântat, înfrățiți în credință și nădejde, imnul pascal “Hristos a înviat”.

De aceea și noi, azi, îndemnați de aceeași credință străbună, am lăsat la o parte întunericul nopții și spre miezul zorilor din luminata dimineață a praznicului învierii, cu flori de primăvară și cu făclii în mâini, am venit în fața sfințelor noastre altare, ca să primim lumină — “lumina lui Hristos, care strălucește tuturor”. Ne-am apropiat cu inimile pline de nădejde, pentru că prin învierea Domnului ne-am “mutat din moarte la viață și de pe pământ la cer, “când s-a surpat peretele cel din mijloc al vrajbei” și s-a făcut pace între pământ și cer (Efes. II, 14).

Am venit să ne închinăm și să cădem la Hristos, Cel ce a înviat din morți, “în ziua aceasta când sărbătorim triumful vieții asupra morții, când Fiul lui Dumnezeu “cu moartea pe moarte călcând, celor din morminte viață le-a dăruit”.

Această strălucitoare zi, cu o mie de ani înainte a văzut-o înțeleptul psalmist și, simțind cu veacuri mai devreme fiorul împăcării omului cu Dumnezeu, acompaniat de harpa sa, a cântat: “aceasta este Ziua pe care a făcut-o Domnul; să ne veselim și să ne bucurăm într-însa!”

De aceea și noi, astăzi, ca în fiecare an în noaptea Învierii, trăim clipe de mare bucurie. Așa cum Îngerul Domnului vestea Mariei Magdalena și femeilor mironosițe în grădina lui Iosif din Arimateea, unde era mormântul lui Iisus, învierea Blândului Învățător, așa ne vestește și nouă Biserica astăzi bucuria învierii.

Femeile mironosițe au primit la început cu frică și cutremur această veste, *gândind a fi nălucire vederea îngerului și vestea dată de el*. Bucuria noastră, însă, este deplină și temeinică, deoarece noi, creștinii, avem siguranța absolută că învierea lui Hristos a fost un fapt real, un fapt ce s-a petrecut cu adevărat. În afară de aceasta, însuși Mântuitorul a spus de mai multe ori ucenicilor Săi “că va fi dat în mâinile oamenilor și-l vor omorî, dar a treia zi va învia” (Matei 17, 22; Marcu 9, 31, etc.).

Această bucurie vine, însă, după dureroasa săptămână a patimilor, iar razele învierii risipesc din sufletele noastre povara acestei dureri a judecății nedrepte și a răstignirii Fiului lui Dumnezeu. Aceasta pentru că și noi, în rugăciune și meditație, am mers, pas cu pas, pe urmele lui Iisus. Am auzit aveau cuvintele procuratorului roman Pilat din Pont, “că nu găsește în El nici o vină” (Ioan 19, 4) și “nevinovat sunt eu de sângele Dreptului Acestuia: voi veți vedea” (Matei 27, 24). Am urcat dealul Căpățâniei cu Iisus, cu Simon Cirineanul, și am fi dorit să ducem și noi Crucea MARELUI DREPT OSÂNDIT PE NEDREPT. Acest trist cortegiu s-a

oprit odată sus, în clipa dramatică a răstignirii, și a continuat mai departe, până la mormântul cel nou în piatră, din grădina lui Iosif din Arimateea, ca de acolo să lumineze și să scânteieze, să mântuiască toate cu razele învierii.

De aceea, să îngenunchem și noi în rugă de taină, cu cugetele și inimile noastre în fața mormântului Domnului, și să sărutăm piatra pe care a stat trupul înșângereat al Mântuitorului nostru până în clipa dumnezeieștii Sale învieri.

Mare este puterea credinței în învierea lui Hristos! El, care mai înainte înviase pe fiul văduvei din Nain, pe fiica lui Iair și pe Lazăr, acum găsește îndoială între unii dintre ucenici. Căci văzând pe Maria Magdalena în grădină plângând, a întrebat-o: "Femeie, de ce plângi? Pe cine cauți?" Ea, crezând că este grădinarul, l-a spus: Doamne, dacă L-ai luat Tu, spune-mi unde L-ai pus și eu Îl voi lua". Mântuitorul i-a zis: "Marie"! Ea recunoscându-L, l-a zis: Rabi, adică "Învățătorule". Dovada învierii Sale a mai făcut-o Iisus, arătându-Se femeilor mironosițe și zicându-le: "Bucurați-vă!", iar ele, apropiindu-se, l-au cuprins picioarele și l-au închinat. Tot în ziua aceea S-a arătat ucenicilor, prin ușile încuiate, în casa unde erau adunați de frica iudeilor, și le-a zis: "Pace vouă! Eu sunt, nu vă temeți". Iar ei, fiind înspăimântați, le-a arătat mâinile și coasta Sa, și s-au bucurat văzând că este Domnul. Pe drumul spre Emaus, S-a arătat celor doi ucenici (dintre cei șaptezeci) Luca și Cleopa, a mers cu ei împreună, a vorbit cu dânsii, dar nu l-au cunoscut decât la masă, când a binecuvântat pâinea, dar El S-a făcut nevăzut de dânsii. (Marcu 16, 11).

După opt zile, S-a arătat din nou ucenicilor când era de față și Toma, care lipsise la prima arătare. Acesta se îndoie și spusese celorlalți apostoli, că "de nu va vedea el semnul cuielor în mâinile și picioarele Învățătorului, și de nu va pune mâna sa în coasta Lui, nu va crede". Iisus, însă, cunoscând acestea, l-a muștrat ușor, zicându-i: "Adu degetul tău încoace, și vezi mâinile Mele, și adu mâna ta și pune-o în coasta Mea, și nu fi necredincios, ci credincios". Toma, însă, ca un reprezentant al tuturor scepticilor, al celor care s-au îndoit de adevărata înviere a lui Iisus, văzând acestea, a îngenunchiat și a zis: "Domnul meu și Dumnezeu meu". Iară Iisus i-a zis: Pentru că M-ai văzut, Tomo, ai crezut; ferice de cei ce nu M-au văzut și au crezut". Minunate cuvinte se adresează tuturor generațiilor creștine care vin și se roagă la picioarele Crucii Celui înviat, întregii istorii creștine.

Apostolii, ținând seama de porunca Mântuitorului de "a merge în toată lumea" au propovăduit Evanghelia la toată zidirea. Apostolii legau credința și propovăduirea lor de învierea lui Hristos. Vestea învierii s-a răspândit repede, dar fariseii și cărturarii doreau să oprească pe ucenici de la predicarea lor, însă ei le-au răspuns: "Voi ați omorât pe Începătorul vieții, pe Care Dumnezeu L-a înviat din morți; noi suntem martori" (F. Apost. 3, 15). Biserica noastră consideră că piatra fundamentală a lucrării ei, piatra cea din capul unghiului, este Hristos. Toată învățătura Bisericii, toată epopeea mântuirii, toate dogmele dumnezeiești, de pocăință, de iertare, de răscumpărare și mântuire, toate izvorăsc din Hristos Cel înviat. Cu privire la aceasta, Sfântul Apostol Pavel spunea: "Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, zadarnică este propovăduirea noastră" (I Cor.

15, 17). Dacă actul morții constituie pentru noi suprema durere, actul învierii lui Hristos este cea mai mare nădejde și bucurie. "Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți, că, de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om și învierea morților, căci precum în Adam toți mor, așa și întru Hristos toți vor învia" (I. Cor. 15, 20-22).

Revenind acum de la aceste gânduri de credință și de adâncă trăire lăuntrică, în această luminată Zi a praznicului Învierii Domnului, să cântăm odată cu întreaga creștinătate: "Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri", și apropiindu-ne cu inima de sfântul Mormânt al lui Hristos, de acolo, din grădina nădejdilor sfinte, să murmurăm odată cu imnograful: "De Te-ai și pogorât în mormân, Cea ce ești fără de moarte, dar puterea iadului ai zdrobit și ai înviat ca un biruitor, Hristoase Dumnezeu..." Mai departe, să ascultăm melodia frumoasă a Luminândeii și astfel să zicem: "Cu trupul adormind, ca un muritor, Împărate și Doamne! a treia zi ai înviat, pe Adam din stricăciune ridicând. Și moartea pierzând-o, Paștile cele de taină, lumii spre mântuire".

Legăți organic cu sufletul și trupul de faptul măreț și dumnezeisc al învierii lui Hristos, arvuna învierii noastre, tot ceea ce facem, tot ceea ce năzuim, tot ceea ce jertfim pentru pacea și liniștea noastră, toată râvna, marile lupte, marile biruințe și marile triumfuri ale vieții noastre, toate eforturile, bucuriile și lacrimile noastre, strânse în buchet de rugă, au la temelia lor jertfa răscumpărătoare și învierea lui Hristos.

Când S-a arătat Iisus ucenicilor Săi, în prima zi, i-a salutat cu cuvintele "Pace vouă!" Iar ei, văzându-L, au strigat: Hristos a înviat!

De aceea și noi cântăm: "Ziua Învierii! Și să ne luminăm cu prăznuirea, și unii pe alții să ne îmbrățișăm. să zicem "Fraților" și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru Înviere. Și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le".

Pr. David Popescu

MEDITAȚIE LA SFINTELE PAȘTI HRISTOS A ÎNVIAT

În acest sentiment lăuntric, prin care sunt exprimate totdeauna aceste cuvinte care emoționează ființa umană până în cele mai profunde fibre ale ei, fiecare creștin găsește un sprijin solid al credinței și al nădejdii sale. Un glas lăuntric, glasul inimii noastre, ne mărturisește adevărul Învierii: ni-l mărturisește împreună cu îngerii care au strălucit la mormânt (Matei 28, 6), ni-l mărturisește împreună cu femeile mironosițe (Marcu 16, 10) și împreună cu Sfinții Apostoli (Ioan 20, 28). O mărturie nemuritoare a Învierii lui Hristos, care străbate lumea de aproape două mii de ani, o aduce lumii Biserica lui Iisus Hristos, trezind mereu în inima fiilor săi duhovnicești (a noastră, a tuturor) sentimentul de nedescris al bucuriei Învierii

Domnului. Ne bucurăm pentru că Mântuitorul Iisus Hristos a călcat moartea; ne bucurăm de biruința dreptilor Vechiului Testament, care prin Înviere am fost eliberați din întuneric; ne bucurăm pentru noi înșine, care prin Hristos cel Înviat au fost restaurați în adevărata viață, devenind biruitori asupra suferințelor și a morții, moștenind viața veșnică în împărăția Sa. De aceea, Biserica exprimă bucuria noastră sufletească prin solemnitatea slujbelor pascale, prin rugăciunile de laudă și prin imnele sale pline de bucurie.

“Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa”.

Și fiind învăluiti de lumina mântuitoare a Învierii, noi, acum, în chip deosebit, ne concentrăm și ne îndreptăm mintea și simțirile către Izvorul și Dătătorul luminii și al vieții, către Proniatorul cel bun, către Părintele tuturor, cel nemărginit în iubirea Sa, către Dumnezeu nostru cel mare, nepătruns și veșnic.

Contemplarea măreției lumii creată de Dumnezeu, contemplarea acelei nepătrunse înțelepciuni care ni se descoperă prin raționalitatea și armonia universului creat, ne inspiră un emoționant sentiment de pietate, de evlavie în fața negrăitei taine a Dumnezeirii, în fața măreției și atotputerniciei Sale (Rom. 1, 20). Dar, Dumnezeu aducând pe om la existență, i-a pregătit un loc deosebit în această lume. Dumnezeu l-a înzestrat pe om cu minte înțelegătoare, cu libertatea de voință, cu sentimente curate și nobile. Fiind incomparabil de mic față de nemărginirea lumii, omul este, totuși, coroana întregii creații, căci el poartă în ființa sa chipul Ziditorului și a fost înzestrat cu viață pentru a fi într-o legătură și comuniune spirituală cu Dumnezeu. Dar viața în Dumnezeu și cu Dumnezeu ar fi fost imposibilă, dacă Ziditorul n-ar fi descoperit omului taina existenței Sale. Și astfel Dumnezeu dezvăluie omului adevărul despre Sine, dar numai atât, cât omul era în măsură să-l cuprindă. Dumnezeu se descoperă primilor oameni. El mărturisește despre Sine prin gura proorocilor din Vechiul Testament, iar în toată deplinătatea posibilă pentru înțelegerea noastră se descoperă în Persoana Fiului Său, devenit om, care a viețuit printre oameni, manifestând în Sine Slava Tatălui (Evr. 1, 1-3).

Cuvântul întrupat, Înțelepciunea lui Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos, ne-a descoperit pe Dumnezeu cel viu, pe Dumnezeu cel Unul, dar nu singuratic (Cel Unul în ființă, dar întreit în fețe), pe Dumnezeu cel care poartă în Sine deplinătatea vieții și care prin natura Sa reprezintă o unitate nedespărțită a Dumnezeirii în trei Persoane. Prin Hristos Iisus, omenierea a luat cunoștință (în măsura înțelegerii minții omenești) de această taină profundă a vieții veșnicului Dumnezeu și prin El lumea se închină și slujește Unicului și adevăratului Dumnezeu, care prin deplinătatea ființei Sale se află în fiecare din cele trei Persoane ale Dumnezeirii — în Tatăl, în Fiul și în Sfântul Duh.

Măreției tainei descoperită prin Hristos, a tainei existenței celor trei Persoane în Dumnezeire, care se deosebesc prin ipostaze, dar reprezintă o singură unitate, prin natura și substanța lor, — această taină reprezintă adevărul fundamental al învățaturii creștine. De aceea, taina Preasfintei Treimi trezește în noi un sentiment care ne cutremură întreaga ființă. După cum contemplarea nemărginitei înțelepciuni

din creație, în general, este o mărturie care ne pune în față măreția de nepătruns a Ziditorului, tot așa de imposibil de cunoscut și de pătruns este taina Dumnezeirii în trei persoane, prin care ni se descoperă măreția nemărginită a vieții lăuntrice a Dumnezeului celui atotputernic. Dar acolo unde mințea omenească este depășită de măreția tainei, intervine credința, credința care este o zestre și, în același timp, un act de curaj (de eroism) al sufletului. Această credință, credința creștină, ne călăuzește dincolo de limitele posibilității gândirii noastre și, printr-o bucurie deosebită a inimii, ne ajută să luăm cunoștință despre Dumnezeu cel nepătruns. Și anume, acest sentiment sfânt ne umple de încredere și de iubire față de Domnul Iisus Hristos, față de viața Lui, față de mântuitoarele Lui patimi și, în sfârșit, față de învățătura Sa cea făcătoare de viață, prin care a fost descoperită lumii taina Preasfintei Treimi, — taina unei existențe necauzate, care este mărturia neschimbată a lui Dumnezeu cel veșnic și prea înțelept.

Taina Preasfintei Treimi, taina vieții interioare a lui Dumnezeu ni se descoperă ca taină a iubirii lui Dumnezeu. (Vezi: Mitropolitul Nicodim al Leningradului, *Cuvânt la Sfintele Paști*, în "Revista Patriarhiei de Moscova", Nr. 5 /1971, p. 26-30).

După cuvântul Sfântului Evanghelist Ioan, "Dumnezeu este iubire" (I Ioan 4, 8), dar Dumnezeu este Unul în ființă și întreit în fețe. De aceea iubirea Sa cea nemărginită nu este o iubire închisă, orientată numai spre Sine însuși. El este o unitate în trei Persoane, atât de unite între ele prin iubire, încât aceste Persoane — Tatăl, Fiul și Sfântul Duh sunt una. (I Ioan 5, 7). Iar comuniunea Persoanelor în Sănul Dumnezeirii reprezintă o comuniune în iubire. Aceasta înseamnă că viața interioară, intimă a lui Dumnezeu este iubire.

Iată ce mare descoperire a dăruit Iisus Hristos. El ne-a arătat că Dumnezeu cel Unul în ființă este Comuniunea celor trei persoane, este o sobornicitate, în care se înfăptuiește însuși idealul sfințeniei și al ascensiunii, idealul Iubirii.

Dar Dumnezeu nu ne descoperă tainele Sale fără un anumit scop. Noi avem credința fermă că Revelația Divină nu este altceva decât un semn al Dragostei dumnezeiești și în același timp un izvor al înnobilării și îndestulării vieții noastre. Căci dragostea dumnezeiască poartă în sine o mărturie a lui Dumnezeu, care umple de bunăstare toate lucrurile Sale (Ps. 144, 9).

Descoperirea Sfintei Treimi a avut drept scop să dea oamenilor adevărata conștiință despre Dumnezeu și să îndrumeze viața lor potrivit cu Dreptatea dumnezeiască, care este unicul și adevăratul bun al omului.

Revelația în legătură cu Dumnezeu cel unic în treime este o mărturie pentru oameni, că ei nu mai sunt izolați și străini și nu mai sunt despărțiți unii de alții. Căci fiind creați după chipul Făcătorului lor, oamenii reprezintă împreună o unitate nedespărțită, care este omenirea întregă. Fiecare om este chemat la comuniune, căci omul nu este creat pentru a trăi pe pământ într-o izolare deplină, ci în calitatea sa de creatură a lui Dumnezeu, este rânduit la viața Iubirii dumnezeiești, este rânduit la înfăptuirea iubirii și comuniunii cu semenii săi. Iubirea față de Dumnezeu și față de oameni trebuie să fie temelia și scopul vieții omenești. Prin iubire trebuie să se

descoperire omului adevărata Știință despre cele dumnezeiești și prin iubire poate fi ajunsă acea adâncă unire interioară cu Dumnezeu, — unire care urmărește să schimbe natura morală a omului până la deplina lui asemănare cu Dumnezeu.

Primul om creat a fost chemat de Dumnezeu la o viață deplină, la acea împărtășire tainică, dar reală și îndumnezeitoare, la o comuniune a vieții personale a lui Dumnezeu, în măsura în care acest lucru este posibil pentru o ființă mărginită cum este omul. Și Dumnezeu a dăruit omului tot ceea ce-i era necesar pentru atingerea acestui scop. El a înzestrat ființa omului cu un dar deosebit al cunoașterii, l-a înzestrat cu nemurire și cu libertate, a turnat în ființa sa posibilitatea să se desăvârșească intelectual, moral și spiritual. Dar omul, primind de la Dumnezeu aceste daruri deosebite, a înlăturat de la sine scopul existenței sale rânduind de mai înainte de Creatorul său. Fiind liber, căci voia lui a fost totdeauna liberă, el a ales o altă cale și s-a orientat spre un alt scop. Din această clipă, Dumnezeu nu mai era pentru om centrul și sensul vieții și nici omul nu mai urmărea asemănarea cu Ziditorul său până la acea profundă unitate interioară cu El, ci afirmarea persoanei sale (a eului său), fără nici o legătură cu Dumnezeu. Făptura lui Dumnezeu, care fusese chemată să participe la iubirea dumnezeiască și care fusese rânduită să răspundă acestei iubiri cu întreaga sa viață, unindu-se cu Ziditorul său, a respins această iubire în mod conștient și liber. Călcarea poruncii ascultării de către protopărinți, manifestată alegoric prin mănecarea fructului din pomul oprit, reprezintă expresia exterioară a refuzului oamenilor față de ordinea morală a vieții rânduită de Dumnezeu în ființa lor. Păcatul, adică împotrivirea față de dreptatea dumnezeiască, din acest moment, a devenit o moștenire a firii omenești, a devenit izvorul răului și al unei tristeți fără măsură. Pierzând dragostea față de Creatorul lor, oamenii au pierdut pe Dumnezeu, și încercau să se adreseze Lui din nou, dar fără nici un rezultat. Calea adevăratei cunoaștințe de Dumnezeu, care îl descoperă pe Dumnezeu în inimă prin iubire, devenise imposibil de parcurs pentru omenirea care progresa în rău.

Oamenii au rămas cu chemarea spre o viață supranaturală, dar prin căderea în păcat, curăția firii lor primordiale a fost atât de mult profanată, încât ei au pierdut capacitatea de a mai răspunde acestei chemări. Numai Dumnezeu însuși, atotputernicul Ziditor și Proniatorul lumii, a putut să redea oamenilor iubirea Sa și să aprindă în inima lor flacăra unui răspuns de iubire la această iubire... Numai Dumnezeu a putut să restabilească natura primordială a omului, dându-i din nou posibilitatea comuniunii cu Sine, arătându-i din nou adevăratul scop al vieții sale, care este o dezvoltare nelimitată și care îl ridică la cea mai înaltă treaptă a desăvârșirii, până la asemănarea cu Dumnezeu, conducându-l prin iubire spre unirea cu Ziditorul, cel singur veșnic, dăruindu-i nemurirea și viața cea fără de sfârșit.

Deoarece oamenii au pierdut oarecând iubirea față de Creatorul lor, "la plinirea vremii", Dumnezeu face o nepătrunsă și tainică lucrare: se arată El însuși în lume, devine om, sărac, umil, pătimitor, pentru ca oamenii să-L iubească în chipul obișnuit și înțeles de om, — pe Omul care și-a jertfit și și-a dăruit viața pentru oameni, în numele dreptății, iubirii, păcii și fericirii lor. Acest Dumnezeu și om

este Fiul lui Dumnezeu, a doua Persoană a Sfintei Treimi, care s-a întrupat din neprihănită Fecioară Maria și a primit numele Iisus. Taina lui Dumnezeu care s-a făcut om, care a suferit de la fâpturile Sale și a fost răstignit pe Cruce, depășește limitele înțelegerii noastre. Dar, "ceea ce se pare că este nebunie la oameni, la Dumnezeu este mai înțelept decât înțelepciunea oamenilor, și slăbiciunea lui Dumnezeu este mai puternică decât tăria lor" (I Corinteni 1, 25). De aceea, cu emoție în fața tainei dumnezeiești, se cuvine a exclama împreună cu Apostolul: "În aceasta este dragostea, nu fiindcă noi am iubit pe Dumnezeu, ci fiindcă El ne-a iubit pe noi și a trimis pe Fiul Său jertfă de ispășire pentru păcatele noastre" (I Ioan 4, 10), "pentru ca toți cei ce vor crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică" (Ioan 3, 16).

Fiind născut de la Duhul Sfânt și din prea Curata Fecioară, dar neprimind asupra Sa moștenirea păcatului strămoșesc, Domnul nostru Iisus Hristos a adus la îndeplinire în viața Sa pământească ceea ce fusese rânduit să realizeze de la început toți oamenii: asemănarea cu Dumnezeu din punct de vedere moral și spiritual. Prin sfințenia vieții Sale și prin ascultarea de voia lui Dumnezeu-Tatăl, Iisus Hristos a depășit și a desăvârșit acea stare la care fusese rânduit primul om, și astfel El a îndreptat în Persoana Sa stricăciunea firii omenești, pe care o provocase păcatul. Mântuitorul Hristos nu numai că reface și reînnoiește în Sine pe Adam cel întâi zidit, dar și prin viața Sa confirmă posibilitatea atingerii aceluiașel pus de Dumnezeu în fața omului. Prin urmare, în persoana Domnului Iisus Hristos a fost îndeplinită nu numai asemănarea morală a omului cu Dumnezeu. Fiul lui Dumnezeu, a doua persoană a Preasfintei Treimi, s-a făcut om, iar aceasta înseamnă că prin el infinitatea Dumnezeirii s-a unit cu ființa umană într-un chip interior, organic.

Iată, prin urmare, cum întreaga omenire, întreaga natură umană, unită în Hristos prin aceeași fire, a fost atrasă în lumina cea neînserată a Preasfintei Treimi.

Restaurarea de către Mântuitorul Iisus Hristos a legăturii de iubire dintre Dumnezeu și om, care fusese întreruptă prin căderea lui Adam, cerea o participare liberă din partea oamenilor. În Persoana Domnului Iisus Hristos, oamenii ar trebui să vadă și să iubească pe acel Dumnezeu de la care s-au înstrăinat la începutul istoriei lor. Dar ei, pierzând sentimentul iubirii și înstrăinându-se astfel de darul cunoașterii lui Dumnezeu, le-a fost greu să dobândească credința în Iisus Hristos și să-L înțeleagă ca pe Dumnezeul și Mântuitorul lor. Chiar și cei mai apropiați ucenici ai Lui se întrebau uneori cu nedumerire: "Cine este acesta, că și vântul și marea ascultă de El" (Marcu 4, 41).

Dar venirea lui Hristos în lume, împreună cu patimile și suferințele Sale, n-au fost zadarnice. De asemenea, moartea Sa pe Cruce, prin care se părea că puterea răului va triumfa asupra Celui drept, n-a fost oferită în chip zadarnic. A treia zi după înfricoșatele patimi de pe Golgota, are loc acel eveniment nepătruns de mintea omenească: "Cutremurându-se pietrele peșterii unde se afla mormântul Domnului și fiind cuprins de strălucirea slavei Dumnezeirii Sale, a ieșit din mormânt Hristos cel Înviat. Hristos a Înviat! Și astfel nu mai există nici o îndoială asupra răstignirii

Celui drept, căci numai atotputernicul Dumnezeu a putut să calce legăturile morții și să înlăture legea stricăciunii. Hristos a Înviat! iar aceasta înseamnă că, în Hristos, am ajuns la cunoștința adevăratului Dumnezeu, și în El, în chipul Lui cel veșnic strălucitor, putem iubi din nou pe Făcătorul nostru, putem trăi pentru El și în El putem vedea sensul existenței noastre.

Prin Învierea Sa, Iisus Hristos ne-a arătat și ne-a dăruit viața veșnică (I IOAN 1, 2) și ne-a învățat în ce constă importanța vieții de acum, căci prin unirea cu El, noi putem deveni părtași la nemurire, la viața veșnică, care dau sens vieții noastre pământești. Învierea Domnului este o mărturie că viața omului nu se termină odată cu intrarea lui în mormânt. De aceea, acele mari și neprețuite valori morale și duhovnicești (operele de binefacere), care se înfăptuiesc pe pământ și care preocupă lumea, nu se termină odată cu desființarea fizică a trupului nostru. Întreaga realizare a spiritului uman și făptuirea oricărui lucru, orice efort de sacrificiu, de autodeterminare, efortul pentru căutarea și dobândirea dreptății, măreția creației artistice, precum și frumusețea lumii de față, — toate acestea capătă un înțeles și o mare însemnătate prin Învierea cea fără de moarte a lui Hristos. În Înviere ni s-a dat să vedem (ni s-a redescoperit) marea iubire a lui Dumnezeu, prin care (El) ne-a dat darul de a fi părtași vieții celei veșnice, care este atât de încântătoare și atât de scumpă inimii noastre. Iar aceasta înseamnă că în viața de acum noi suntem chemați să ne agonisim tezaurul spiritual al vieții ce va să fie. În lumina razelor nepieritoare ale Învierii Domnului, viața noastră de fiecare zi și orice efort din această viață, devin viață și efort în numele existenței și petrecerii noastre cu Dumnezeu. Iată pentru ce războiul și orice păcat distrugător, îndreptate împotriva activității pașnice a oamenilor, sunt păcate împotriva lui Dumnezeu și a Împărăției Sale viitoare. Iată de ce în aceste mântuitoare zile, fiind mișcați de grija și dragostea părintească, noi vă chemăm pe toți să luați cunoștință și să vă bucurați de Învierea lui Hristos; vă chemăm să simțiți și să înțelegeți însemnătatea nemuritoare a credinței și, întemeind viața noastră cea lăuntrică pe poruncile lui Dumnezeu, prin muncă pașnică și devotament față de tot ce este bun și nobil, să transformăm lumea exterioară, căci Hristos a Înviat!

Adevărat a Înviat Hristos, dând posibilitatea oamenilor să-și desăvârșască viața și mântuirea, spre slava Unicului și adevăratului Dumnezeu: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, AMIN.

ARHIM. Dr. CHESARIE GHEORGHESCU

PERICOPE EVANGHELICE EXPLICATE
— În ajutorul seminaristilor și al profesorilor de religie —
Partea a II-a

**EXPLICAREA EVANGHELIEI DIN DUMINICA A III-A
DIN POSTUL MARE (A SFINTEI CRUCI)
(MARCU, VIII, 34-38; IX, 1)**

Pericopa aceasta, zisă și “a sfintei cruci”, alcătuită din versete luate din două capitole din Evanghelia Sfântului Marcu, are ca temă *lepădarea de sine și urmarea lui Hristos*, o temă cu caracter doctrinar-moral. Obiectiv vorbind, a urma lui Hristos este cea mai mare datorie a adevăratului creștin, după cum, subiectiv vorbind, a urma lui Hristos trebuie să fie dezideratul, idealul și ținta supremă spre care tinde adevăratul creștin. A urma lui Hristos înseamnă o atitudine de totală adeziune la învățătura Evangheliei Sale, care cuprinde și exprimă voia Tatălui ceresc. A urma lui Hristos cere, de aceea, din partea celui credincios eforturi susținute și continui de îmbunătățire permanentă a vieții sale pământești. Urmarea lui Hristos implică două premise: lepădarea de sine și purtarea crucii proprii. Ce înseamnă toate acestea aflăm din cuprinsul pericopei pe care ne propunem să o analizăm.

Textul pericopei

VIII 34. Și chemând la Sine mulțimea împreună cu ucenicii Săi, a zis: “Oricine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.

35. Căci cine va vrea să-și scape viața o va pierde; iar cine va pierde viața sa pentru Mine și pentru Evanghelie, acela o va scăpa.

36. Căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul?

37. Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?

38. Căci cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului se va rușina de el când va veni întru slava Tatălui Său, cu sfinții îngeri.

IX 1. Și le-a zis lor: “Adevărat grăiesc vouă: că sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu venind întru putere.

Explicarea pericopei

VIII 34. Înainte de a rosti cuvintele cuprinse în acest verset, Domnul Hristos spusese ucenicilor Săi că în curând El va trebui să pătimească de bunăvoie, să moară — dar că a treia zi va învia. Auzind toate acestea, apostolul Petru, neînțelegând sensul și importanța deosebită a celor spuse și, zelos cum era din fire, încearcă să-l oprească de la așa ceva, adică să nu se dea morții de bunăvoie, — fapt pentru care Învățătorul îi dojenește cu asprime, spunându-i că “nu cugetă cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor” (Marcu VIII 31-33).

După aceea, Fiul Tatălui cere să adresează tuturor celor ce-l însoțeau cuvintele: "Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze Mie". Înțelegem din aceste cuvinte că la "urmarea lui Hristos" este chemat "oricine", adică orice om, fără nici o deosebire. Dar, deși cheamă la Sine pe toți, oferindu-le tuturor binefacerile Evangheliei Sale — căci dorește "ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoașterea adevărului să vină" (II Tim. II, 4) —, Domnul Hristos nu silește pe nimeni la această chemare: lasă fiecăruia libertatea de voință și de acțiune; nu vrea să anuleze nimănui ceea ce este propriu ființei sale: liberul arbitru, acel factor personal de decizie asupra unei acțiuni. Celor care se hotărăsc să răspundă chemării Sale, adică să ia "jugul Său", El le cere însă să îndeplinească mai întâi trei îndatoriri: a) să se lepede de sine, b) să-și ia crucea și c) să-l urmeze neabătut, fără șovăire. Aceasta pentru că fără lepădare de sine, fără suferință și fără urmarea Sa, adică fără trăirea adevărată a învățăturii Evangheliei Sale nu este cu putință mântuirea cuiva.

A se lepăda de sine înseamnă a abandona ceea ce Apostolul Pavel numește "omul vechi" (Efes, IV, 22; Colos, III, 9) și "trupul păcatului" (Rom. VIII) din ființa noastră. Lepădând "*omul cel vechi*" și "*trupul păcatului*", acestea trebuie înlocuite prin îmbrăcarea în "*omul cel nou*" (Colos. III, 10; Efes. IV, 24) și prin curățirea trupurilor noastre în așa fel încât ele să devină sălașuri ale lui Dumnezeu (I Cor. III, 15-16; VI, 19). Concret, lepădarea de sine înseamnă fuga de poftele și ispitele păcătoase ale trupului, evitarea întinării, adică a săvârșirii de orice fel de păcate; înseamnă ferirea de toate faptele rele, de orice natură ar fi acestea.

A lua crucea sau a-și purta crucea este aici o expresie figurată derivată dintr-o realitate concretă. În vechime, crucea era un mijloc și instrument de pedepsire infamă. Cei pedepsiți la crucificare (răstignire pe cruce), dacă scăpau cu viață în urma cruntelor bătăi corporale — cu biciul, cu vergile, etc., până în clipa răstignirii pe cruce, ca suprema lor pedeapsă — erau obligați să-și ducă crucea până la locul de osândă, adică să suporte în continuare toate greutățile, necazurile și chinurile la care mai erau supuși. Se știe că la asemenea chinuri avea să fie supus, pe nedrept, și Mântuitorul care, la un moment dat, vlăguit de puteri, căzând sub povara crucii, aceasta este dusă mai departe la locul răstignirii de către Simon Cireneanul (Luca, XXIII, 26).

Ca expresie figurată, a-și lua sau a-și purta cineva crucea înseamnă a îndura suferințe fizice și morale, lipsuri și necazuri de tot felul. În textul nostru, "a lua crucea" înseamnă a lua hotărârea și a ne angaja să parcurgem pentru Hristos un drum destul de greu și anevoios, plin de necazuri și suferințe; înseamnă a renunța la plăceri și comodități; înseamnă a nimici patimile și poftele cele rele, de orice natură ar fi ele și în orice împrejurare ne-am afla. Pe această cruce a renunțării și ispășirii trebuie să răstignim toate pornirile noastre păcătoase, după cum ne învață și apostolul Pavel: "*Iar cei ce sunt ai lui Hristos (...), trupul și-au răstignit cu patimile și poftele*" (Galat. V, 24). Numai astfel se poate spune că "urmăm" cu adevărat lui Hristos, Domnul nostru, că "venim după El". A urma lui Hristos înseamnă, altfel spus, conformarea vieții noastre zilnice cu învățătura și exemplul

vieții și lucrării Sale, Cel care stă și bate neîncetat la ușa sufletului fiecăruia dintre noi, așteptând să-i deschidem și să intre (cf. Apoc. III, 20).

În lumina celor de mai sus înțelegem acum mai bine de ce pericopa noastră se numește și "Evangelhia sfintei cruci" și de ce a fost rânduită a se citi în vremea marelui post. Crucea aici întruchipează ostenețile nevoițele pe drumul plin de urcușuri al marelui post, drum pe care vrem și trebuie să-l străbatem până la capăt, spre a putea vedea și a ne împărtăși din lumina sfintei Învieri. Iar a urma lui Hristos fără nici o abatere sau oprire este o treaptă superioară a desăvârșirii moral-religioase a creștinismului spre țelul suprem care este "a vieții în Hristos", stare pentru care se străduise și despre care vorbește Apostolul Pavel în Galat. II, 20; VI, 14 și în Filipeni, I, 20-21.

Vers. 35 "Căci cine vrea să-și scape viața o va pierde" etc. În textul grecesc al acestui verset este folosit cuvântul *psychen* care înseamnă suflet (substantiv în cazul acuzativ), iar în textul nostru este folosit cuvântul "viață" (tot în acuzativ). S-a tradus cuvântul *psychen* prin "viață" și nu prin "suflet", pentru a se arăta că aici nu-i vorba despre ființa sau esența sufletului care a fost creat de Dumnezeu nemuritor, ci "suflet" (*psychen*) aici este luat în sensul de viață materială și spirituală — manifestare de viață — ca entitate psiho-biologică; este vorba de viața pământească a omului, de comportarea acestuia în această viață zilnică sub aspect religios-moral. Versetul nostru vrea să ne spună că cel care crede și consideră că-și poate mântui viața pământească lăsând-o pradă păcatelor — mândria, lăcomia, ura, desfrânare etc. —, adică făcând din aceste păcate niște "virtuți", niște moduri de a fi ale vieții sale zilnice, se înșală amarnic, pentru că, în realitate, aceste păcate îi distrug viața, i-o pierd.

Dimpotrivă, cel care urăște și se ferește de acest mod de viață, — în care păcatele sunt ridicate la rang de virtuți — și se întoarce la Hristos, dând, adică, urmare învățurii Evangelhiei Sale, și înarmat cu această învățătură, merge la nevoie până la a-și sacrifica viața pentru Hristos și Evangelhia Sa, — unul ca acesta își va mântui sufletul și va avea parte de viața veșnică din ceruri. Așa au făcut în primele veacuri, în timpul prigoanelor religioase, creștinii care, jertfindu-și viața pământească pentru Hristos și învățătura Sa, au dat cel mai înalt sens "urmării lui Hristos" și, drept răsplată s-au învrednicit de viață veșnică. În opoziție cu acești martiri și sfinți sunt toți aceia care, cruțându-și viața de la chinuri și moarte, s-au lepădat atunci de Hristos și de Evangelhie crezând că în felul acesta "s-au mântuit" pe ei însuși.

Vers. 36-37. Ca să arate cât de mare este valoarea sufletului omenesc și cât de mult costă pierderea lui, Domnul Hristos, vizând pe cei care se îngrijesc mai mult de cele ale trupului, de plăcerile nesăbuite, păcătoase ac acestuia și neglijând ce au mai de preț în ființa lor — sufletul —, spune: "*Ce-i folosește omului să câștige lumea întregă, dacă își pierde sufletul?*" Sau: *ce-ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?*" Adică, altfel spus, ce-ți folosește atâtea plăceri și frumuseți trecătoare, ce-ți folosește să dobândești cu atâta trudă istovitoare și cheltuială egoistă lumea întregă. În loc să te îngrijești să-și orânduiești viața în așa fel încât

să plăci lui Dumnezeu și să-ți asiguri mântuirea sufletului, ca astfel să poți avea parte de viața și fericirea veșnică, de vederea permanentă a feței lui Dumnezeu. Odată sufletul pierdut, adică lăsat pradă capriciilor păcatului, el nu mai poate fi înlocuit cu nimic. Nici cel mai scump lucru din lume, nici cea mai mare bogăție materială, nimic nu valorează cât bogăția sufletului, acum "pierdut" în păcate; nimic nu-l poate înlocui!

Vers. 38 Prin cuvintele "Cine se va rușina de Mine și de cuvintele Mele (...) și Fiul Omului se va rușina de el când va veni întru împărăția Tatălui Său (...), Domnul Hristos vrea să spună că cei ce se rușinează și se sfiesc de persoana, învățătura și lucrarea Sa în lume, de moartea pe cruce și îngroparea Sa, sau nu vor să recunoască dumnezeirea Sa și nesocotesc sub orice formă Evanghelia, care este cuvântul lui Dumnezeu, — de unii ca aceștia "se va rușina" și Domnul Hristos la judecata obștească, ignorându-i și cerându-le să se depărteze de la Sine, ca niște "lucrători ai nedreptății" (Luca, XIII, 27). Îndepărtați de către Domnul de la Sine, aceștia nu vor putea vedea fața lui Dumnezeu și vor avea lăcaș de sălășluire "întunericul cel mai din afară" și chinurile pedepsei veșnice (cf. Matei, VIII, 12).

Expresia "neamul acesta desfrânat și păcătos" trebuie înțeleasă individual, nu colectiv, în sensul că "desfrânat și păcătos" este "sufletul" (viața) celui care părăsește pe Dumnezeu, Creatorul său, și se închină diavolului, adică face voia acestuia, care în esență înseamnă săvarșirea păcatelor.

IV. vers. 1. Expresia "Împărăția lui Dumnezeu venind întru putere", pe lângă faptul că subliniază atotputernicia lui Dumnezeu și măreția împărăției Sale spirituale de la sfârșitul veacurilor, trebuie pusă în legătură cu dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos, manifestată în ipostasul Său omenesc prin minunea schimbării la față pe muntele Taborului, atunci când El s-a umplut de slava dumnezeiască pe care o avea din veci și în care se va arăta și la sfârșitul veacurilor, când va veni ca Supremul Judecător, să judece lumea, "viii și morții". Dintre oameni, după judecata finală, de o asemenea stare se vor învrednici numai cei drepti, care au binemeritat împărăția cerurilor.

Cuvintele "sunt unii din cei ce stau aici, care nu vor gusta moartea până nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu venind întru putere" ne duc cu gândul la apostolii Petru, Iacob și Ioan care, însoțind pe Domnul Hristos pe Tabor, au văzut lumina și slava dumnezeiască, dar care, "neputând să caute la aceasă lumină prea strălucitoare și dumnezeiască, au căzut cu fața la pământ; ei au beneficiat de vederea acestei slave dumnezeiești înainte de moartea lor." Aceștia au văzut nu numai slava dumnezeiască a Domnului Hristos, dar au și auzit — cum știm — și cuvintele lui Dumnezeu la adresa Fiului Său: "Acesta este Fiul Meu cel iubit (...) pe care să-l ascultați" (Matei, XVII, 5).

Învățăături

1. Act al voii libere a omului, urmarea lui Hristos este în același timp și o îndatorire și un deziderat al creștinismului adevărat.

Ca act al voii libere a fiecăruia dintre noi, urmarea lui Hristos este în același timp și o datorie și un deziderat pe drumul desăvârșirii morale a omului în vederea

mântuirii. Ea înseamnă o luptă permanentă pentru învingerea numeroaselor ispite, greutăți și piedici de tot felul întâlnite pe acest anevoios drum. Succesul acestei lupte este condiționat în primul rând de credința puternică și statornică în Dumnezeu și de viața morală cât mai curată, în care să-și dea mâna și să conlucreze marile virtuți creștine: iubirea pentru Dumnezeu și pentru oameni, dreptatea și armonia. Urmarea lui Hristos trebuie să fie ținta supremă a vieții noastre, având ca stadiu final viețuirea în Hristos.

2. Ca noțiune de bază în doctrina religioasă creștină, crucea are două înțelesuri fundamentale: unul propriu și unul figurat. În pericopa noastră s-a vorbit despre cruce în înțelesul figurat-metaforic în expresia "a-și purta" sau "a-și duce crucea"; expresie care înseamnă suferințe, greutăți, necazuri, renunțări, la care este supus oricine vrea să urmeze lui Hristos. Fie în sens propriu, fie în sens figurat, din punct de vedere dogmatic se vorbește despre o "teologie a crucii", cu implicații aproape în toate domeniile: soteriologie, ecclesiologie, amartologie, misterologie, morală, etc.

Subliniind însemnătatea ortodoxă a sfintei cruci, Sfântul Ioan Damaschin spunea următoarele: "Crucea ne-a dat semn pe frunte în același chip în care s-a dat lui Israel tăierea împrejur. Prin ea (cruce) ne separăm cei credincioși de cei necredincioși și ne cunoaștem. Crucea este pavăza, arma și trofeul împotriva diavolului. Crucea este pecetea pentru ca să nu se atingă nimicitorul, după cum spune Scriptura. Crucea este scularea celor căzuți, sprijinul celor care stau, reazemul celor slabi, toiagul celor păstoriți, călăuza celor convertiți, desăvârșirea celor inițiați, mântuirea trupului și a sufletului.

Crucea este alungarea tuturor răutăților, primitorul tuturor bunătăților, distrugerea păcatului, răsădul învierii, pomul vieții veșnice."

· EXPLICAREA EVANGHELIEI DIN DUMINICA FLORIILOR

(Ioan, XII, 1-18)

Pericopa evanghelică din duminica Floriilor, a Stâlpărilor sau a Intrării triumfale în Ierusalim descrie una din sărbătorile închinat Domnului nostru Iisus Hristos. Este un "praznic împărațesc" cu dată schimbătoare, în funcție de data sărbătorii Învierii Domnului sau a Paștilor.

Pericopa relatează două evenimente, două episoade din ultima parte a vieții pământești a Fiului lui Dumnezeu: a) ungerea Domnului Hristos cu mir în Betania (XX, 1-11) și b) intrarea Sa triumfală în Ierusalim (XII, 12-18), — evenimente cu s-au petrecut cu câțva timp înainte de patimile, moartea și învierea Sa.

Textul pericopei

1. Deci, cu șase zile înainte de Paști, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr pe care îl înviase din morți.

2. Și i-au făcut acolo cină, și Marta slujea. Iar Lazăr era unul dintre cei ce ședeau cu El la masă.

3. Maria, luând o litră de mir de nard curat, de mare preț, a uns picioarele lui Iisus și le-a șters cu părul capului ei, iar casa s-a umplut de mirosul mirului.
4. Iar Iuda Iscariotul, unul dintre ucenici Lui, care avea să-L vândă, a zis:
5. “Pentru ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari și să-i fi dat săracilor?”
6. Dar El a zis acestea nu pentru că-i era grijă de săraci, ci pentru că era fur și, având punga, lua din ce se punea în ea.
7. A zis, deci, Iisus: “Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat.
8. Că pe săraci voi îi aveți totdeauna cu voi, dar pe Mine nu mă aveți totdeauna.”
9. Deci, mulțime mare de iudei au aflat că este acolo, și au venit nu numai pentru Iisus, ci să vadă și pe Lazăr pe care îl înviase din morți.
10. Și s-au sfătuit ca și pe Lazăr să-l omoare.
11. căci din cauza lui mulți dintre iudei mergeau și credeau în Iisus.
12. A doua zi, mulțime multă, care venise la praznic, auzind că Iisus vine la Ierusalim.
13. A luat ramuri de finic și a ieșit întru întâmpinarea Lui, strigând: “Osana: Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel!”
14. Și Iisus, găsind un asin tânăr, a șezut pe el, precum este scris:
15. “Nu te teme, fiica Sionului! iată, împăratul tău vine șezând pe mânzul asinei.”
16. Acestea nu le-au înțeles ucenicii Lui la început, dar când s-a proslăvit Iisus, atunci și-au adus aminte că acestea erau scrise pentru El și că acestea i le-au făcut Lui.
17. Deci, da mărturie mulțimea care era cu El când l-a strigat pe Lazăr din mormânt și l-a înviat din morți.
18. De aceea l-a și întâmpinat mulțimea, că auzise că El a făcut minunea aceasta.

Explicare

Vers 1-2 Betania, unde are loc primul episod din pericopa noastră, era un sat lângă Ierusalim. Aici, cu câțva timp înainte, Domnul nostru Iisus Hristos înviase din morți pe Lazăr, prietenul Său (cf. Ioan, XI, 1-46). După învierea lui Lazăr, minune care deranjase mult căpeteniile religioase ale iudeilor și din care pricină aceștia căutau să-L omoare, Domnul Hristos, ca să scape de urmărirea lor, a plecat din Betania cu ucenicii Săi, adăpostindu-se scurt timp în cetatea Efraim, la nord-est de Ierusalim, într-un ținut pustiu. De aici, “cu șase zile” înainte de Paștile iudaice, El a venit din nou în Betania cu ucenicii săi, unde se afla Lazăr, pe care-l înviase, împreună cu surorile sale Marta și Maria. Aici, în casa lui Simon leprosul, o casă de om înstărit, i se face Domnului un ospăț.

Cine era acest Simon leprosul, ce legătură de familie avea el cu Lazăr și cu surorile acestuia: era doar un simplu prieten al lor? — e greu de spus. Din moment ce i se spune “leprosul”, este de presupus că Simon suferise de lepră, de care îl

vindecase Domnul Hristos. — ceea ce ar explica profunda credință a acestuia, caldul său atașament, ca răspuns de permanentă recunoștință față de Binefăcătorul său.

Din versetul 2 aflăm că de pregătirea și buna desfășurare a ospățului se îngrijea Marta, care servea la masă, în timp ce Lazăr cel înviat sta la masă împreună cu Cel ce îl înviase și cu ceilalți oaspeți.

Ospățul din casa lui Simon leprosul avea să rămână însă memorabil și să capete o semnificație deosebită nu prin numărul celor ce participaseră la el, veniți să vadă pe Domnul Hristos și pe Lazăr, pe care Acesta îl înviase din morți, ci prin ceea ce s-a întâmplat în timpul mesei, prin atitudinea Mariei, sora lui Lazăr și a Martei, față de Mântuitorul.

Vers. 3 relatează gestul de supremă recunoștință pe care Maria îl face față de Domnul Hristos. Nemaiputându-și stăpâni sentimentele interioare de îndatorare și dragoste sacră față de Binefăcătorul fratelui ei înviat din morți, Maria și le exteriorizează printr-un act ce ține de obiceiul iudeilor de a se manifesta față de oaspeții dragi, dar care, în cazul ei, depășește semnificațiile obișuite și capătă valențe noi, cu bogată încărcătură spirituală. “Luând o litră de mir de nard curat de mare preț”, Maria, apropiindu-se de Iisus, îl toarnă și unge capul și picioarele Acestuia, pe care le șterge apoi cu părul ei. Întreaga încăpere se umple de mirosul parfumat al mirului. (Extras din rădăcina și cotorul unei plante exotice puternic mirositoare, mirul de nard este într-adevăr un produs foarte plăcut parfumat, de aceea și foarte scump; era mult apreciat și folosit de către cei bogați. Pentru iudei, nardul se aducea în Palestina cu caravanele. Tarsul Ciliciei, locul de naștere al apostolului Pavel, era un vestit centru pentru prepararea mirului de nard. Spre a se păstra multă vreme nealterate mirosurile veritabile de nard, se puneau în vase confecționate din alabastru, un fel de marmoră ce se găsea din abundență în Asia Mică, Siria, Egipt. Alabastrul de Damasc (Siria) se caracteriza prin coloritul său de un alb aparte, neîntâlnit în alte părți. Vasele de alabastru în care se păstrau mirosurile aveau formă de con sau de corn. După ce se umpleau cu mir până sus, gura se închidea ermetic și se sigila. Ca să se folosească conținutul (mirul) se rupea gâtul vasului).

În legătură cu mirul de nard de mare preț turnat pe capul și pe picioarele Mântuitorului, sfinții evangheliști Matei și Marcu, dând amănunte în plus, spun că Maria a adus într-un vas de alabastru, care era plin, și după ce ea a spart gura vasului, pentru ca mirul să curgă ușor, “a turnat mirul pe capul lui Iisus Hristos”; după aceea cu mirul ce (mai) rămăsese în vas, “i-a uns picioarele și le-a șters cu părul ei” (cf. Matei, XXVI, 1-13; Marcu, XVI, 5-9).

Vers. 4-6 La vederea celor ce făcea Maria cu mirul de nard asupra Domnului Hristos, Iuda Iscariotul, ucenicul care nu peste mult timp avea să-l vândă, cuprins de indignare și de ... milă față de săraci, a cerut socoteală pentru “risipa” mirului, care, după opinia lui grijulie și plină de chibzuință, era mai bine să se fi vândut “cu trei sute de dinari și să-i fi dat săracilor”; “trei sute de dinari” — o sumă destul de importantă dacă ne gândim că Iuda va consimți să vândă pe Învățător peste puține zile numai pentru mica sumă de treizeci de arginți. Cu acest prilej, acum se face pentru prima dată pomenirea nominală despre acest ucenic, intrat în conștiința

oamenilor ca prototipul vânzătorului, trădătorului. Dar cine de fapt este acest Iuda Iscariotul care va juca funestul rol în evenimentele de pe urmă din viața pământească a Mântuitorului? Era vistiernicul obștei apostolilor, purta grija de cele ale traiului zilnic, făcea cumpărături, pregătea popasurile de călătorie. Cine anume îi încredințase aceste sarcini este greu de spus. Ca temperament, era un om viclean, abuziv, lacom; sfântul evanghelist Ioan spune că era un "fur". Se pare că numai lăcomia și dorința de parvenire l-au împins să urmeze pe Mântuitorul, să-i devină ucenic — calitate în care Iuda spera a vedea îndeplinite visurile sale de lacomă mărire în împărăția cea nouă ce se pregătea și pe care el și-o închipuia plină de îmbelșugare pământească și de slavă omenească". Cu astfel de însușiri, de porniri interioare și de deprinderi exterioare, Iuda a rămas străin de învățătura și înrăuirea Mântuitorului. Sfințenia, dumnezeirea și bunătatea Acestuia nu l-au schimbat.

De aceea și gestul Mariei cu mirul de nard îl vedea și-l aprecia cu ochii lăcomiei, ai egoismului, ai interesului și profitului personal. Nu este de mirare, așadar, că cei "trei sute de dinari", prețul mirului, după socoteala sa, dacă acesta s-ar fi vândut, și i-ar fi oprit — dacă nu pe toți, cel puțin o parte — pentru sine, și n-ar fi intrat în punga obștii, pe care el o ținea. Este curios că aceeași nedumerire și dezaprobare a "risipei" mirului o împărtășeau în acel moment și unii din ceilalți ucenici.

Luând apărarea Mariei față de pornirile lui Iuda, Domnul Hristos răspunde acestuia și celor ce cugetau ca el: "*Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat! Căci pe săraci întotdeauna îi aveți cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți întotdeauna*". Maria — vrea să sublinieze Mântuitorul cu alte cuvinte gestul acestei femei — cu ce a avut mai bun acum "*a uns trupul Meu spre îngroparea Mea*". Este în această subliniere încă o aluzie la apropiatele Sale patimi, la răstignirea și moartea Sa. Vărsând mirul pe trupul Meu, spre îngroparea Mea a făcut lucrul acesta, pare să spună în continuare Mântuitorul.

În contextul celor de mai sus și dincolo de expresia de nețărmită recunoștință, prețuire și sacră iubire față de Domnul Hristos, ungerea Acestuia cu mir de nard de mare preț de către Maria, sora lui Lazăr cel Înviat, avea semnificația și valoarea unei adevărate jertfe de mulțumire adusă de om lui Dumnezeu, — ultima până în suprema Jertfă de pe Crucea Golgotei, prin care Dumnezeu — Fiul Omului se jertfea pentru mântuirea omului.

Sfântul evanghelist Marcu spune că Mântuitorul Hristos a apreciat gestul Mariei față de Sine cu următoarele cuvinte: "*Adevărat grăiesc vouă: oriunde se va predica Evanghelia, în toată lumea se va spune căe a făcut femeia aceasta, întru pomenirea ei*" (XIV, 6-9). Cuvinte cu valoare de profeție.

În încheierea primei părți a pericopei noastre, atragem atenția că Maria din Betania, care a uns cu mir de nard de mare preț capul și picioarele Domnului Hristos și le-a șters cu părul capului ei, nu trebuie identificată sau confundată cu femeia cea păcătoasă din relatarea sfântului evanghelist Luca (VII, 36-50), care plângând în semn de căință, a stropit picioarele Domnului "cu lacrimile ei" și i "le-a șters cu părul capului ei". Femeia păcătoasă din relatarea sfântului Luca pare a fi Maria Magdalena, din care Fiul Domnului scosese șapte demoni (cf. VIII, 2).

Vers. 9-11 Învierea lui Lazăr stârnise mare vâlvă. Aflând că Iisus se găsește din nou în Betania, în casa acestuia, mulțime de iudei au venit aici, unii ca să-i vadă pentru prima dată, alții ca să-i revadă: și pe Cel ce săvârșise minunea, și pe cel asupra căruia se făcuse minunea. Mulți din cei ce văzuseră sau numai auziseră despre această minune începuseră a crede în atotputernicia dumnezeiască a Domnului Hristos și i se alăturară. Printre cei de față acum în Betania erau și căpetenii religioase ale iudeilor, "arhiereii", în inimile cărora se treziseră și mai puternic ura și gândul de răzbunare. Aceasta pentru că noua minune, atrăgând de partea Lui pe mulți din "Fiii lui Israel", făcea să le scadă acestor căpetenii prestigiul și importanța, să-i facă neputincioși. De aceea socoteau că răzbunarea, cu efectele cele mai salutare pentru importanța ce-și dădeau esteuciderea atât a lui Iisus, cât și a lui Lazăr, pe care-l înviase Acesta.

Vers. 12-13 Cu versetul 12 începe partea a doua a pericopei. Praznicul de care se vorbește aici este praznicul Paștelui, cea mai însemnată sărbătoare anuală a "poporului ales", instituită — cum se știe — în amintirea scoaterii evreilor din robia egipteană. La Ierusalim această sărbătoare se prăznuia cu cel mai mare fast și atrăgea de fiecare dată mare mulțime de oameni.

Fiindcă se auzise și făcuse vâlvă și în Ierusalim învierea din morți a lui Lazăr din Betania și se aștepta sosirea aici a Celui ce-l înviase pe Lazăr, mulți dintre ei, impresionate de această minune și dornice să-L vadă pe Autorul ei, au căutat să-I facă lui Iisus o primire deosebită, entuziastă, triumfală, ceva cum se face regilor și împăraților reînforși biruitori din lupte.

Însoțit de ucenicii Săi și de numeroși pelerini, Iisus venea la Ierusalim din Betania, unde găzduise peste noapte. Locuitorii Ierusalimului Îl întâmpinau cu ramuri de finic și de măslin în mâini, își așterneau hainele în cale să treacă peste ele și-i strigau cu bucurie și admirație "*Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului, împăratul lui Israel!*" În entuziasmul și admirația lor, cei ce strigau astfel vedeau acum în Iisus Hristos pe Mesia care intră în Ierusalim să domnească pe "tronul lui David" și să împărățească peste "poporul lui Israel", eliberat.

Cuvântul "*Osana*", pe care i-L adresau cei de față, este un cuvânt evreiesc (aramaic) și înseamnă "mântuiește", "scapă", "eliberează". Cu acest înțeles îl folosise proorocul și regele David, vorbind despre venirea lui Hristos Mesia (Psalm CXVII, 26): "*O, Doamne, mântuiește! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului*". Pentru mulțimile entuziasmante, Domnul Iisus Hristos intra acum în Ierusalim ca un Mesia Mântuitor.

Vers. 14-15 Cuvintele: "*nu te teme, fiica Sionului! Iată, împăratul tău vine pe mânzul asinei*" își au originea în profeția lui Zaharia, care spunea astfel despre intrarea Domnului în Ierusalim: "*Saltă de bucurie, fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine la tine! El este neprihănit și biruitor, smerit și călare pe asin, pe un asin tânăr, pe mânzul asinei*" (IX, 9). Intrând în Ierusalim călare pe un asin, umil animal de povară, Domnul Hristos intra ca un "*Rege al păcii*" deosebit de regii și împărații războinici, biruitori prin vărsare de sânge. Șederea lui pe asin înseamnă "supunerea

prin blândețe a oamenilor”, ducerea lor în: “*robia plăcută a dreptății lui Dumnezeu*”. (Rom. VI, 18, ș.a.). Agitarea ramurilor verzi de finic, de măslin, pe care mulțimile le țineau în mâini, pe lângă semnificația lor de subliniere a triumfului regilor și împăraților biruitori în războaie, raportată la intrarea Regelui păcii în Ierusalim, capătă înțeles și valoare spirituală: ele erau agitate pentru a marca triumful Fiului lui Dumnezeu asupra diavolului, triumful vieții asupra păcatului și morții. Mânzul de asină adus de apostoli Învățătorului lor, așternerea hainelor acestora peste asin, așezarea Domnului pe spinarea asinului, au fiecare semnificațiile lor, cuprinse în ideea că “apostolii, răspândind prin propovăduirea lor Evanghelia la celelalte neamuri, le-au adus și le-au supus lui Hristos, care le-a umplut de darurile Sale dumnezeiești”, subliniind încă o dată caracterul universalist al lucrării și învățaturii Evangheliei Sale, precum și universalitatea mântuirii Sale.

Vers. 16 Din cuprinsul acestui verset aflăm că proorocia lui Zaharia despre intrarea Domnului Hristos în Ierusalim n-a fost înțeleasă de ucenicii Săi chiar în acel moment. Aveau s-o înțelegă însă ceva mai târziu, odată cu precămărirea Domnului Hristos prin slăvita Sa înviere din morți, prin înălțarea la cer, dar mai cu seamă la Cincizecime, când le-a fost trimis Duhul Sfânt, care, sub formă de limbi de foc, S-a așezat deasupra capetelor fiecăruia din ei, investindu-i și luminându-i cu haruri și puteri noi (cf. Fapte, I, 8; II, 1, ș.a.).

Vers. 17-18 Din aceste versete desprindem scopul pentru care oamenii ce fuseseră martori la învierea lui Lazăr în Betania au venit și la Ierusalim, însoțindu-l pe Domnul nostru Iisus Hristos și pe ucenicii Săi, anume: spre a mărturisii și aici, în Cetatea Sfântă, despre minunea cu Lazăr: cum cel ce fusese mort a fost strigat de Iisus să iasă afară din mormant, cum a fost înviat, ș.a. Era în această mărturisire a celor din Betania către cei din Ierusalim o recunoaștere unanimă a atotputerniciei Fiului lui Dumnezeu, a realității minunii și învierii lui Lazăr.

Învățăături

Din analiza cuprinsului pericopei evanghelice din Duminica Floriilor ne-am dat seama că această pericopă are un pronunțat caracter moral. Cateva fapte și idei sunt edificatoare în această privință. Mai întâi reține atenția sentimentul de puternică recunoștință, ca efect al unei curate iubiri a Mariei față de Mântuitorul Iisus Hristos, care îl înviase din morți pe Lazăr, fratele ei. În opoziție cu virtutea recunoștinței și a dragostei Mariei este păcatul lăcomiei lui Iuda, cumulat cu alte păcate, ca: mândria, nesinceritatea, egoismul, iubirea de arginți, pentru care a vândut chiar pe Învățătorul său.

Raportându-ne la Mântuitorul Hristos, subliniem că intrarea Sa în Ierusalim este împlinirea unei profeții din Vechiul Testament (Zaharia, IX, 9). Domnul Hristos, deși Dumnezeu, își face intrarea în Ierusalim în chip smerit. Cu toate că mulțimile îi pregătiseră o intrare triumfală, cântându-i osanale, El pătrunde în Sfânta Cetate nu ca un războinic victorios, ci ca un “Rege al păcii”, manifestându-se în spiritul kenozeei la care consimțise de bunăvoie și despre care vorbește Apostolul Pavel (Filip, II, ș.a.).

Gândindu-ne la starea afectivă de bucurie și admirație, la gesturile externe prin care oamenii își manifestau această stare față de Domnul Hristos când intra în Ierusalim, ne apare în minte și atitudinea paradoxală de cruntă ură și dușmănie pe care aceiași oameni aveau s-o afișeze zgomotos numai câteva zile mai târziu, când vor cere ca Aceasta să fie răstignit și să moară și ne face să ne uimim cât de mare este nestatornicia firii omenești!

EXPLICAREA EVANGHELIEI DE LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ A DOMNULUI (Matei, XVII, 1-9)

Ca sărbătoare bisericească, *Schimbarea la față a Domnului nostru Iisus Hristos*, face parte, după cum se știe, din praznicele împărătești, adică dintre sărbătorile închinat Domnului Iisus Hristos și Sfintei Treimi, și se serbează în ziua de 6 august. Această sărbătoare mai este cunoscută și sub numele popular de "Pobreajen".

Despre Schimbarea la față a Domnului Hristos vorbesc cei trei evangheliști sinoptici (Matei, XVII, 1-9; Marcu IX, 12-13; Luca, IX, 28-36). Tema acestei pericope este atotputernicia Domnului Hristos-Dumnezeu arătată printr-o minune săvârșită asupra Sa Însuși: schimbarea la față pe muntele Taborului, cu mult timp înainte de patimile Sale.

Sub aspectul desfășurării ei, această minune cuprinde mai multe momente de natură vizuală și auditivă: a) transfigurarea Domnului Hristos; b) apariția lui Moise și Ilie; c) auzirea glasului Tatălui ceresc care dă mărturie despre Fiul Său; d) dispariția lui Moise și Ilie și încetarea glasului lui Dumnezeu, — momente care se petrec însă simultan.

Textul pericopei

1. Și după șase zile a luat Iisus pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, fratele său, și s-a suit pe un munte înalt.

2. Și s-a schimbat la față înaintea lor, și a strălucit fața lui ca soarele, iar hainele lui s-au făcut albe ca lumina.

3. Și iată, s-au arătat lor Moise și Ilie vorbind cu El.

4. Și răspunzând Petru, a zis: Doamne, bine este nouă să fim aici. De vrei, să facem aici trei colibe: una Ție, una lui Moise și una lui Ilie.

3. Și pe când încă grăia, iată, un nor i-a umbrit și un glas din cer grăia: "Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit: pe Acesta să-l ascultați!"

6. Și auzind ucenicii, au căzut cu fața la pământ și tare s-au spăimântat.

7. Și apropiindu-se Iisus, s-a atins de ei și le-a zis: "Sculțați-vă și nu vă temeți!"

8. Și ei, ridicându-și ochii, n-au văzut pe nimeni în afară de Iisus Hristos singur.

9. Și coborându-se din munte, le-a poruncit zicând: "Să nu spuneți nimănui vedenia aceasta până când Fiul Omului va învia din morți!"

Explicare

Vers. 1 Cuvintele “după șase zile” arată răstimpul cât a trecut de când Domnul Hristos le vorbise ucenicilor Săi despre “aluatul fariseilor”, adică despre învățătura fățarnică a acestora, de care ucenicii trebuie să se ferească; de când El primise mărturisirea lui Petru, făcută în numele tuturor celorlalți apostoli, că El “*este Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu*”; de când le vorbise despre patimile Sale; de când muștrase pe Petru, socotindu-l “*sminteală*” pentru Sine pentru că nu cugetă “*cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor*”; de când, în fine, le vorbise ucenicilor despre lepădarea de sine și de consecințele binefăcătoare ale acesteia (cf. XVI, 6-26).

Petru, Iacob și Ioan sunt trei dintre ucenicii Domnului, care erau aproape în permanență în anturajul Său; îi erau mai intimi. Ei erau dintre primii ucenici chemați la apostolat, participaseră la învierea fiicei lui Iair, aveau să fie în preajma Domnului la rugăciunea din grădina Ghetsimani, așa cum îl însoțeau și acum pe munte.

“Muntele înalt” pe care Domnul Hristos urcase împreună cu cei trei ca să se roage este — după tradiția Bisericii — muntele Tabor din Galileia, situat cam la vreo zece km. spre răsărit de orașelul Nazaret, unde copilărise Iisus. Pentru că pe acest munte a avut loc minunea schimbării la față, Sfântul Apostol Petru îl numește “muntele cel sfânt” (II Petru, I, 18).

Vers. 2-3 Din aceste versete luăm cunoștință despre aspectul vizual al minunii. În timp ce Domnul Hristos se ruga, fața Sa i-a strălucit ca soarele, iar hainele Sale au devenit mai albe ca lumina (Sfântul evanghelist Marcu spune că ele erau “*albe ca zăpada*” (IX, 3). Săvârșind această minune cu Sine Însuși, Domnul Hristos “se schimbă la față nu primind ceea ce nu era (...), ci descoperindu-se ucenicilor Săi ceea ce de fapt era” (adică Dumnezeu). Prin această minune, “acum El se arăta ucenicilor și era văzut de aceștia altfel de cum se arăta și era văzut de ei înainte”. El s-a arătat și a fost văzut ca “*lumina cea adevărată*” (Ioan, I, 3), ca “*frumusețea slavei*”. Această “*lumină*” și “*frumusețe a slavei*” este cunoscută sub numele de “*lumină taborică*”. “*Ea dă strălucire firii omenești prin strălucirea divină, arătând slava acestuia*”. Ea, lumina taborică, nu este o vedere a firii dumnezeiești, ci a slavei lui Dumnezeu, care nu trebuie identificată sau confundată cu natura dumnezeiască; ea este rază din esența dumnezeirii.

În timp ce Domnul se schimba la față, se arătau Moise și Ilie, cei doi profeți ai Vechiului Testament, care vorbeau — spune Sfântul Luca (IX, 1) — cu Mântuitorul “*despre sfârșitul Lui, pe care avea să-L împlinească la Ierusalim*”, adică despre “*patima mântuitoare pe care Domnul o va aduce spre împlinirea legii și a profeților*”.

Se poartă discuție pe această temă pentru ca cei trei ucenici și apostoli “să cunoască modul în care Iisus va izbăvi de păcat și din moarte neamul omenesc: El va birui moartea prin învierea Sa”. Moise și Ilie apar pe Tabor ca martori la înnoirea și desăvârșirea Vechiului Legământ de către Hristos în Legământul cel Nou al Său, legământul Evanghelic.

Vers. 4 Lumina slavei dumnezeiești, ce iradiază acum din trupul Domnului, aduce o bucurie fără margini celor trei ucenici care vibrează în sufletele lor “într-o formă ce nu poate fi exprimată pe de-a-ntregul prin cuvinte”. Când Petru exclamă “Doamne, bine este nouă să fim aici”, și își exprimă părerea despre oportunitatea construirii a trei clibe: “*Tie una (adică Domnului Hristos) și lui Moise una și lui Ilie una*”, el exprimă de fapt numai parțial această copleșitoare bucurie, această puternică stare afectivă pe care o trăia în acel moment, în ambianța și anturajul marelui eveniment supranatural la care participau toți cei prezenți; de aceea dorea Petru ca așa ceva să nu se mai sfârșească. Afirmația exclamativă “Doamne, bine este nouă să fim aici” — exprimă, pe de altă parte, și unitatea spirituală a celor de față în Hristos.

Vers. 5 În acest verset se vorbește mai cu seamă despre aspectul auditiv al minunii. În timp ce Petru vorbea, un nor luminos (de obicei norii sunt întunecoși!) — în a cărui strălucire era materializată de fapt însăși strălucirea slavei dumnezeiești — îi acoperă pe toți. În același timp se face auzit glasul Tatălui ceresc, care dă mărturie despre Fiul Său: “*Acesta este Fiul Meu cel iubit, în care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!*” Sunt aproape aceleași cuvinte pe care Dumnezeu le rostise cu prilejul botezului lui Iisus în Jordan (Matei, III, 17). Acum, la Schimbarea la față, apare în plus îndemnul “*pe Acesta să-L ascultați!*” — cuvinte în care se găsește confirmarea celor spuse de Moise: “*iar cine nu va asculta de cuvintele Mele pe care le va spune El în numele Meu, Eu îi voi cere socoteala*” (Deut. XVIII, 19). Mărturia de acum a Tatălui ceresc întărește filiația și dumnezeirea Fiului Său pe care le afirmase la Botez.

Vers. 6 La auzul cuvintelor lui Dumnezeu, cei trei reacționează în mod neobișnuit, căzând cu fețele la pământ, cuprinși de mare spaimă. Ceva asemănător avea să i se întâmple și mai târziu lui Ioan, unul din cei trei ucenici acum de față, care ne spune în Apocalipsă (I, 16-17) că, văzând slava cerească și veșnică a lui Dumnezeu, “*a căzut la picioarele Lui ca mort*”.

Maniera în care au reacționat ucenicii la auzul cuvintelor lui Dumnezeu era un lucru firesc pentru ei, și deci explicabil dacă ne gândim că ei erau niște simpli oameni puși în fața unei situații și realități extraordinare, copleșitoare priu măreția ei, de o deosebită intensitate, cum nu le mai fusese dat să vadă până atunci.

Vers. 7-9 Din această stare deosebită, de mare spaimă, în care se găseau cei trei ucenici, îi scoase Domnul Hristos, zicându-le: *Sculați-vă, nu vă temeți!*” Revenindu-și în fire aceștia nu mai văd în jurul lor nici pe Moise, nici pe Ilie, ci numai pe Domnul singur.

Coborând împreună cu ei din munte, Iisus le poruncește să nu spună nimănui, nici din cele auzite, nici din cele ce au văzut, “*până când Fiul Omului va învia din morți*”. Petru, Iacob și Ioan aveau să păstreze, într-adevăr, discreția cerută de Învățătorul lor, dar ei nu puteau pricepe ce înseamnă “*până va învia din morți*”. De aceea se întrebau unii pe alții sau cugetau fiecare în sine: ce vrea să zică a *învia din morți*? Aveau să priceapă lucrul acesta mai târziu, când se va produce minunea minunilor, când învățătorul lor își va arăta suprema măreție și putere

dumnezeiască, înviind El însuși din morți, după răstignirea Sa, ca urmare a patimilor Sale.

Dacă schimbarea la față este cea dintâi minune săvârșită asupra Sa Însuși, slăvita Sa înviere din morți — care este cea mai mare minune a Sa — încorporează în sine și actul dumnezeiesc, supranatural, de pe Tabor. Schimbându-se la față pe Tabor, Domnul Hristos a apărut în aceeași lumină și slavă dumnezeiască pe care le-a avut de la început, din totdeauna, lumina și slava taborică nefiind ceva creat cu acest prilej, ci aparținând și având existența din veșnicie.

Scimbarea la față, evaniment-minune, la care fuseseră martori trei din ucenicii Domnului și care se întipărește bine în ochii și mintea acestora, avea să aibă urmări deosebite mai ales după învicerea din morți a Fiului lui Dumnezeu, când arătându-se ucenicilor — minus Iuda Iscariotul, “fiul pierzării” — în același trup luminat și slăvit pe care Petru, Iacob și Ioan îl văzuseră acum pe Tabor, cu toții s-au încredințat — chiar și Toma îndoielnicul! — că El este același Hristos, Fiul lui Dumnezeu, despre care Tatăl grăise din cer și la Iordan și pe Tabor.

Învățăături

Schimbarea la față este un fapt supranatural care arată atotputernicia dumnezeiască a Domnului Hristos. Ea a dat posibilitate ucenicilor care au participat la această minune să se întărească în credința că Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu.

Prezența simultană pe Tabor a lui Moise și Ilie probează că Cel ce s-a schimbat la față este cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și Mesia, cel prezis de Lege și de prooroci; El nu poate fi confundat nici cu Ioan Botezătorul, nici cu Ilie, nici cu Ieremia, — cu niciunul dintre prooroci (Matei XVI, 15)). Moise și Ilie apar pe Tabor ca martori prin excelență ai Vechiului Legământ pe care Hristos-transfiguratorul, ca trimis al Tatălui, îl reînnoiește și îl desăvârșește în Noul Său Legământ, legământul Evangheliei.

Starea de fericire de pe Tabor, exprimată de apostolul Petru la schimbarea la Față a Domnului Hristos, este o prefigurare a stării de fericire a oamenilor care în urma judecății finale s-au învrednicit de viața și fericirea veșnică, de vederea permanentă a luminii și slavei dumnezeiești.

Schimbarea la față a Domnului Hristos, ca și moartea, învierea și înălțarea Sa la cer, au fost teme principale în propovăduirea și cateheza apostolică.

EXPLICAREA EVANGHELIEI DE LA SLUJBA ÎNMORMÂNTĂRII UNUI MIREAN (Ioan, V, 24-30)

Moartea, ca realitate și fenomen biologic, înseamnă sfârșitul vieții, adică al existenței pământești a omului. Este cel mai trist eveniment, cel mai înfricoșător moment din existența pământească a unui om. Afectiv vorbind, cel mai jalnic

pentru cei din jurul său: rude apropiate, prieteni devotați. Pentru toți, momentul încetării din viață a unui om este însă și un prilej de dureroasă reflecție, concentrată în jurul unor întrebări ca acestea: care va fi "soarta" celui plecat dintre cei vii, ce va răndui Dumnezeu cu el acum după moarte? Și, fără să vrea, raportează aceste întrebări și la ei înșiși, la gândul că într-o bună zi le va veni și lor rândul să părăsească această viață pământească.

După învățătura Bisericii noastre, moartea este urmarea păcatului strămoșesc; ea este un fenomen general și absolut, de care nu scapă nimeni (Rom. V, 12; VI, 32).

Prin moarte, "*trupul se întoarce în pământul din care a fost alcătuit, iar sufletul se întoarce la Dumnezeu care l-a dat*" (Eccles. XVII, 7). Moare numai trupul, adică se descompune în elementele materiale din care a fost făcut; sufletul, insuflat de Dumnezeu, ca principiu al vieții, nu se distruge: el este nemuritor și-și continuă existența. După moarte, sufletul este supus curând unei judecăți particulare sau personale, deosebită de judecata universală, obștească, de la sfârșitul veacurilor (cf. Evrei IX, 27). Fericitul Augustin spune în această privință: "Pe deplin dreptă și mântuitoare este credința că sufletele se judecă îndată ce ies din trupuri, înainte de a se înfățișa la acea judecată (finală n.n.), înaintea căreia vor fi judecate dimpreună cu toate trupurile înviate."

Strâns legat de învățătura Bisericii noastre Ortodoxe cu privire la încetarea din viață a unui om, prezentată în linii generale în rândurile de mai sus, este cuprinsul peicopei evanghelice rânduite a se citi la slujba de înmormantare a unui credincios mirean.

Textul pericopei

24. Adevărat, adevărat, zic vouă: "Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce m-a trimis pe Mine are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață.

25. Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul — și acum este — când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei ce vor auzi vor învia.

26. Căci precum Tatăl are viața în Sine, așa i-a dat și Fiului să aibă viață în Sine.

27. Și I-a dat putere să facă judecată pentru că este Fiul Omului.

28. Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul lui.

29. Și vor ieși cei ce au făcut fapte bune spre învierea vieții, iar cei ce au făcut fapte rele spre învierea osândirii.

30. Eu nu pot să fac nimic de la Mine; precum aud, judec, dar judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui ce m-a trimis.

Explicarea pericopei

Vers. 24 Cuvintele "Adevărat, adevărat grăiesc vouă: cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în cel ce M-a trimis are viață veșnică"... etc, cu care începe pericopa noastră, au un bogat conținut dogmatic cu implicații morale. Mai întâi, expresia

"Adevărat, adevărat grăiesc vouă..." este un fel de formulă de atenționare, de îndemn și de convingere că cele rostite (propovăduite) de Domnul Hristos sunt adresate tuturor celor ce-L însoțeau: și ucenici și mulțimi și, prin extensie, tuturor oamenilor; — cu toții sunt chemați să ia aminte și să urmeze aceste învățături. Urmarea neabătută a acestor învățături are drept efect pe plan spiritual asigurarea vieții veșnice.

Expresia *"cuvântul Meu"* înseamnă învățătura dumnezeiască a Sfintei Evanghelii propovăduită de Domnul Hristos. Ascultarea cuvântului dumnezeiesc trebuie să se împletească strâns cu credința puternică a tuturor în Dumnezeu, Cel care, la plinirea vremii" (Galat. IV, 4) L-a trimis pe Fiul Său în lume, dându-î misiunea acestei propovăduiri. Tot de aici aflăm una din însușirile fundamentale dumnezeiești ale Tatălui ceresc: El are viața veșnică, El este izvorul vieții, — însușire comună și Fiului Său, Iisus Hristos, ca Dumnezeu egal cu Tatăl. Așadar, oricine ascultă și crede cu convingere și tărie în cuvântul lui Dumnezeu, adică în învățătura Sfintei Sale Evanghelii, este asigurat de Domnul Hristos că *"va trăi în veci"*. A crede în cuvântul Fiului lui Dumnezeu înseamnă de fapt a crede în Dumnezeu Tatăl, a face voia Sa, căci Acesta L-a trimis pe Fiul Său în lume, ca să-L vestească și să I se îndeplinească voia Sa.

Expresia *"la judecată nu va veni"* nu înseamnă că va fi scutit sau absolvit cineva dintre oameni de judecata finală dumnezeiască, ci doar că această judecată supremă — care se va face fiecărui om — va fi pentru *"cel ce ascultă cuvântul"* Domnului Hristos și crede *"în Cel ce L-a trimis"* pe Acesta în lume, adică Dumnezeu, fără probleme asupra rezultatului privind starea definitivă de după judecata supremă obștească. Pentru un astfel de om, sentința dreptei judecăți va fi trecerea lui la viața veșnică, iar nu la chinurile veșnice.

Vers. 25 În cuvintele *"Adevăr, adevăr zic vouă, că vine ceasul și acum este..."*, Mântuitorul subliniază certitudinea că vremea judecății obștești finale este o realitate dumnezeiască de necontestat, ce va avea loc cu siguranță. Când se va împlini aceasta ca timp, când va veni ziua judecății este însă o taină a lui Dumnezeu, știută numai de El: poate mai târziu, poate în clipa de față (*"și acum este"*). Expresia aceasta nu trebuie înțeleasă strict temporal, legată de o anumită dată; ea n-are sens cronologic determinat, prestabilit; ea are sens faptic (cf. Matei XXIV, 26; Marcu XIII, 32; Fapte I, 7).

În acel *"ceas"* cei morți vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și vor fi înviați pentru a da răspuns la suprema judecată.

Pe scurt, învățătura Bisericii legată de judecata obștească este precedată de învierea morților și va fi concomitentă cu a doua venire a Mântuitorului (*parusia*). Odată cu învierea celor morți, vor fi schimbați și cei vii, care nu vor mai muri. Actul învierii celor morți va consta din reconstituirea trupului omenesc din elementele alcătuitoare de dinainte de moarte și unirea lui din nou cu sufletul care este, cum știm, imaterial și nemuritor. Posibilitatea învierii trupurilor este arătată de Apostolul Pavel prin comparație cu sămânța care putrezește mai întâi ca apoi să răsară într-o formă nouă, ca plantă (I Cor. IV, 36). Chezășia sigură a învierii

trupurilor celor morți — spune apostolul Pavel — este însăși învierea Domnului Hristos (I Cor. XV, 12-26).

Dacă toți oamenii mor din pricina păcatului lui Adam, toți vor învia însă prin Hristos (I Cor. XV, 22); învierea lor va fi pentru toți deodată (Ioan V, 28; I Cor. XV, 22-31 ș.a.). Trupurile înviate vor fi identice cu cele de pe pământ, dar se vor deosebi calitativ de structura lor anterioară, asemănându-se cu trupul înviat al Domnului Hristos, după cum spune Sfântul Pavel: "Care va schimba la înfățișare trupul smerenici noastre întru asemănarea trupului măririi Sale, lucrând cu puterea ce are să supună Sieși toate" (Filip III, 21). Trupurile celor înviați vor fi spiritualizate, fără trebuințe materiale, biologice, la fel cu trupurile îngerilor, cum zice Mântuitorul: "*La înviere nici nu se mărită, nici nu se însoară, ci ca îngerii lui Dumnezeu din ceruri vor fi*" (Matei XXII, 30). Aceste însușiri sunt proprii numai pentru trupurile celor drepi în viața lor pământească. Trupurile celor păcătoși vor fi și ele nemuritoare atunci, dar nu vor avea "prerogativele spiritualității".

Vers. 26. Ca un argument de convingere a oamenilor că Cel ce va face judecata obștească finală, adică Domnul nostru Iisus Hristos, a fost trimis în lume de Tatăl Său ceresc, — în acest verset se repetă cele spuse în versetul 24, că anume Dumnezeu Tatăl, care are viața în Sine din veci, a dat această viață și Fiului Său.

Vers. 27 Aici se arată că puterea și dreptul de a face suprema judecată obștească finală le-a primit Mântuitorul Hristos chiar de la Dumnezeu-Tatăl. Aceasta, pentru că — în firea Sa omenească, pe care a luat-o prin întruparea suprafirească din femeie (de unde și numele de "Fiul Omului") — Domnul Hristos, trăind printre oameni, i-a cunoscut foarte bine în toate manifestările lor, iar aceștia l-au cunoscut pe El și ca Om, și ca Dumnezeu. Lor, acestor oameni, le-a propovăduit El învățătura Evangheliei și voia Tatălui Său ceresc, pentru îndeplinirea sau neîndeplinirea cărora, acum la judecată, aceștia sunt chemați să dea cu toții socoteală.

Vers. 28 Prin cuvintele "*Nu vă mirați de aceasta...*" etc. se repetă de fapt cele spuse în versetul 25, cu privire la venirea ceasului judecății obștești, când glasul Supremului judecător va fi auzit de cei din morminte, chemați la judecată.

Vers. 29 Aici este rezumată în finalitatea ei judecata obștească, cu pronunțarea sentinței definitive.

Ca suprem Judecător, Domnul Hristos va face această judecată spre a răsplăti fiecăruia după faptele sale. Această judecată nu se va desfășura după "tipicul" celei lumești, căci Dumnezeu cunoaște pe deplin cele mai ascunse gânduri ale oamenilor, iar oamenii — în care, în acel moment, conștiința morală va acționa foarte puternic — vor putea să vadă tot ceea ce au făcut: și bun, și rău. Judecata aceasta va fi "solemnă și publică", Supremul Judecător va fi înconjurat de îngeri, de apostoli și de toți sfinții Săi (Matei XVI, 26, XIX, 28; I Cor. VI, 3). Locul de judecată va fi pământul, unde se vor reconstitui ființele omenești înviate și unde va veni Domnul Hristos, Supremul Judecător. Judecata va fi făcută pentru toate faptele fiecărui om. Fiecăruia i se va răsplăti, și cantitativ și calitativ, după faptele sale. Învierea celor care în viața lor pământească au făcut fapte bune va fi spre viața și fericirea veșnică; învierea celor care au făcut fapte rele va fi spre osânda veșnică. Cei învredniciți de

fericirea veșnică vor vedea pe Dumnezeu *“față către față”* (I Cor. XIII, 12), adică vor cunoaște direct pe Dumnezeu. Se vor bucura de bunătăți necunoscute pe pământ, în condiția noii lor existențe, după cum spune Apostolul Pavel: *“Cele ce ochiul n-a văzut și la inima omului nu s-au suit, acestea le-a gătit Dumnezeu pentru cei ce-l iubesc”* (II Cor. II, 9). Această fericire va fi nemărginită, căci cei dreپți, acum fiind spiritualizate, vor putea să se bucure în sine de ceea ce doriseră cu suspine în această lume. Cum nu va mai fi nimic care să-i împiedice, această fericire va fi pentru ei fără limite. “Nu trebuie însă să luăm în înțeles mecanic această fericire, căci subiectivitatea se menține și fericirea va fi în funcție de gradul perfecțiunii morale” la care a ajuns fiecare om. În acest sens spusese Mântuitorul: *“În casa Tatălui Meu sunt multe locașuri”* (Ioan XIV, 2) sau Apostolul Pavel: *“Fiecare va primi plata după lucrul său”* (I Cor. III, 8). Locul fericirii și vieții veșnice al celor dreپți este numit: “împărăția cerurilor”, “cetatea lui Dumnezeu”; “Ierusalimul ceresc”, “sânul lui Avraam”, “raiul”, “paradisul”, etc.

Cei răi vor fi permanent nefericiți, vor avea chinuri și dureri fizice și morale; vor sălășlui pentru totdeauna departe de Dumnezeu, se vor rușina de El, vor cunoaște cumplita deznădejde. Vor fi în permanență împreună cu satana și îngerii lui. Odată separați de cei buni, “fiii întunericii” nu vor mai avea cum să-și desfășoare răutatea asupra altora; această răutate va sălășlui în ei înșiși și se va transforma într-un permanent chin.

Atmosfera în care-și duc existența va fi jalnică: acolo e *“plângerea și scrâșnirea dinților”* (Matei VIII, 12). Locul de veșnică osândă și chinuire a celor răi este redat în Sfânta Scriptură fie prin cuvintele *iad*, fie printr-o serie de numiri metaforice foarte sugestive: “gheena focului”, “întunericul cel mai dinafară”, “focul iadului”, “viermele cel neadormit”, “iezerul de foc”, “cuptorul de foc”, etc.

Vers. 30 În cuvintele *“Eu nu pot să fac nimic de la Mine; precum aud, judec”*, etc., nu este vorba de o lipsă de putere sau de o inferioritate de putere a lui Iisus Hristos în postura de Suprem judecător, în comparație cu Dumnezeu Tatăl, ci de *deplina obiectivitate* cu care va fi făcută judecata obștească, în sensul că Domnul Hristos, ca suprem și unic Judecător, nu părtinește pe nimeni. Nu-i vorba, deci, în aceste cuvinte, de o atitudine afectivă de îngăduință pentru unii, de intransigență pentru alții. Ascultând și auzind cu aceeași atenție pe toți cei chemați la judecată mărturisindu-și cele făcute în viață — în conformitate sau contra voinii lui Dumnezeu —, Supremul Judecător va judeca, va cumpăni — și cantitativ și calitativ — cu toată înțelepciunea și obiectivitatea faptelor fiecărui om și va pronunța apoi sentința definitivă. Justețea judecății făcute de Fiul Său tuturor oamenilor este cerută de Dumnezeu; ea nu este efectul subiectiv al voinii sau dorinței Domnului nostru Iisus Hristos.

Învățăături

Sfârșitul vieții pământești prin moartea trupească a omului nu înseamnă, după doctrina Bisericii noastre, și sfârșitul definitiv al existenței lui, ci această existență se continuă și dincolo de moarte.

Pentru cei buni și drepti, moartea este doar o trecere de la viața pământească la viața veșnică cerească. Pentru cei răi și păcătoși, moartea pământească înseamnă trecerea spre existența în împărăția întunericului, existența chinurilor veșnice ale iadului. La cele două stări se ajunge în urma judecății finale făcute de Domnul nostru Iisus Hristos ca Supremul Judecător, la sfârșitul veacurilor.

Învierea trupurilor celor morți înainte de judecata finală este o realitate dumnezeiască, cheazășuită de însăși învierea Domnului Hristos. După cum moartea trupezască a omului este o realitate cu caracter universal, tot așa este și învierea trupurilor pentru judecata obștească finală.

De aceea, pentru judecata finală, de care depind viața și fericirea veșnică din ceruri sau chinurile veșnice ale iadului, trebuie ca fiecare om să fie pregătit încă din viața lui pământească. Pregătirea se face pe tot parcursul acestei vieți pământești. În esența ei, această pregătire constă în credința puternică și statornică în Dumnezeu, în cunoașterea adevăratei învățături evanghelice păstrată și propovăduită de Biserică, precum și într-o comportare morală zilnică ireproșabilă, care implică îndeplinirea îndatoririlor morale față de Dumnezeu, față de semenii noștri, față de noi înșine.

EXPLICAREA EVANGHELIEI DE LA SLUJBA CUNUNIEI

(Ioan II, 1-11)

Cununia sau nunta este o taină, adică o lucrare dumnezeiască prin care — prin invocarea harului divin — Biserica pecetluiește și binecuvântează însoțirea liber-consimțită dintre un bărbat și o femeie care s-au învoit să se căsătorească, adică să-și întemeieze propria lor familie, să aibă copii și împreună să-și trăiască viața zilnică în frică de Dumnezeu, după învățătura Evangheliei.

Nunta sau cununia a fost așezată sau instituită de Dumnezeu încă de la facerea lumii, când, în rai, a binecuvântat pe cei dintâi oameni, Adam și Eva (Fa. I, 28 și II, 24), iar Domnul Hristos a sfințit nunta, în Cana Galileii, când a ridicat-o la rangul de taina sfântă.

Ca și pentru celelalte taine, Biserica a rânduit și pentru nuntă slujba ei proprie, imprimându-i un caracter și o ambianță de bucurie. Un moment de seamă din slujba cununii îl constituie citirea (cântarea) pericopei evanghelice a cununii, al cărei conținut relatează nunta din Cana Galileii, la care au participat Domnul Hristos împreună cu ucenicii și Mama Sa, Sfânta Fecioară Maria, și cu care prilej săvârșește și prima Sa minune. Pericopa evanghelică de la slujba cununii este proprie numai Evangheliei Sfântului Ioan.

Textul pericopei

1. Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii, și era și mama lui Iisus acolo.
2. Și a fost chemat și Iisus și ucenicii Săi la nuntă.
3. Și sfârșindu-se vinul, a zis mama Lui Iisus către El "Nu mai au vin!"
4. A zis ei Iisus: "Ce-mi este Mie și ție, femeie? Încă nu a sosit ceasul Meu."

5. Mama lui Iisus a zis celor ce slujeau: "Faceți tot ce vă va spune!"
6. Și erau șase vase de piatră puse pentru curățirea iudeilor, care luau fiecare câte două sau trei vedre.
7. Zis-a lor Iisus: "Umpleți vasele cu apă!" Și le-au umplut până sus.
8. Și le-a zis: "Scoateți acum și duceți nunului". Iar ei au dus.
9. Și când nunul a gustat apa care se făcuse vin și nu știa de unde este — ci numai slujitorii care scosese răpa apă știa — a chemat nunul pe mire.
10. Și i-a zis: "Orice om pune mai întâi vinul cel bun, și când se ameteșc, pune și pe cel mai slab. Dar tu ai ținut vinul cel bun până acum."
11. Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii și și-a arătat slava Sa, iar ucenicii Săi au crezut în El.

Explicare

Vers. 1 Nunta despre care se vorbește în pericopa noastră a avut loc în Cana, o localitate din ținutul Galileii, pe malul drept al Iordanului, în apropiere de orașelul Nazaret, de unde era Sfânta Familie și unde își petrecuse copilăria Domnul Hristos. Nu departe de Cana se găsea orașelul Capernaum, în care a locuit după ce a plecat din Nazaret (Matei IV, 13).

Cuvintele "a treia zi" se referă la timpul când Domnul Hristos a plecat din Bethabara, situată în provincia Perea, dincolo de Iordan, la vărsarea în Marea Moartă, spre a veni la nunta din Cana, unde fusese invitat cu ucenicii Săi. Bethabara mai este cunoscută și sub numele de Betania, care însă nu trebuie confundată cu Betania situată în apropierea Ierusalimului și unde Mântuitorul va învia pe Lazăr din morți. În Bethabara, Domnul Hristos făcuse lui Natanail, proaspătul Său ucenic, promisiunea consemnată de Sfântul evanghelist Ioan în cap. I, 50 (vezi și cap. I, 43-49).

Nunta la iudei — cu scopul ei biologic, civic și religios-moral —, era ca manifestare — ca și la alte neamuri — un prilej de veselie și de voie bună. Ea începea în amurg și ținea, pentru oamenii mai înstăriți, o săptămână.

Prezența Maicii Domnului, venită din Nazaret la nunta din Cana, s-ar explica, opinează unii exegeți biblici, prin aceea că cineva din perechea nupțială ar fi fost rudă cu Sfânta Maria: vreun nepot sau vreo nepoată.

Vers 2 Răspunzând invitației făcute, Domnul Hristos ia cu Sine pe ucenicii Săi și vine la nuntă; suntem la începutul activității Sale misionare publice.

Vers. 3-4 Din aceste versete luăm cunoștință de un episod neplăcut și nedorit, neprevăzut de nuntași, întâmplat în vreme ce aceștia erau la masă: terminarea vinului. Cauza acestei neplăceri poate fi lipsa de prevedere că la ospăț ar putea veni mai multă lume decât se făcuse pregătirea, sau starea materială modestă a celor ce făcuseră nunta, — o nuntă de oameni puțin înstăriți, care nu se aprovizionaseră din belșug. Și într-un caz, și într-altul, prezența la nuntă a lui Iisus și a Mamei Sale se va dovedi foarte binevenită și va avea semnificația ei deosebită.

Cuprinsă de îngrijorare în fața situației nedorite ce se crease, Mama lui Iisus, care era o "prezență apropiată" în casa unde se desfășura nunta, se adresează Fiului ei

cu cuvintele: *“Nu mai au vin!”* Adresarea își avea rostul și scopul ei bine gândit și chibzuit, Sfânta Maică știind că, totuși, Fiul ei nu era numai un simplu om. Răspunsul Fiului dat Mamei Sale: *“Ce-mi este Mie și ție, femeie? Încă nu a sosit ceasul Meu”* (v. 4) nu este nici el un răspuns obișnuit. Este un răspuns adânc, unic în felul său, plin de înțelepciune și tâlc: dând acest răspuns, nu mai vorbea acum omul Iisus, fiul după trup al Mariei din Nazaret, ci Hristos Fiul lui Dumnezeu, Tatăl ceresc și veșnic; Hristos cel atotputernic, dar a cărui putere dumnezeiască încă nu începuse a și-o manifesta față de oameni, față de muritorii de rând, pentru că încă *“nu venise ceasul Său”*; acest *“ceas”* era însă foarte aproape.

La o primă impresie auditivă, cuvintele din răspunsul dat Mamei Sale par a suna cam aspru, dojenitor, cu iz de reproș: *“femeie”*, în loc de *“mamă”*, din partea unui fiu!? Îi spune *“Femeie”* și nu *“mamă”*, pentru că Fiul său vorbea acum nu ca om, ci în ipostaza Sa în care se născuse mai înainte de veci, de toți, și de toate, ca Dumnezeu și Fiu al Tatălui ceresc, iar ceea ce era rugat de mama Sa, e drept, muritoare, însă mai presus decât toate muritorarele, nu era un lucru care să stea în puterea vreunui muritor obișnuit, ci era ceva nemaipomenit, ceva care îi lăsa neputincioși pe toți, ceva ce numai El, ca Dumnezeu, putea să aducă la împlinire. Cuvântul *“femeie”*, cu care Iisus se adresează Mamei Sale după trup, nu trebuie, așadar, înțeles ca un cuvânt greu, de reproș, de indiferență sau nesocotire față de Mama Sa. Domnul Hristos, rostind acest cuvânt la adresa Mamei Sale, l-a folosit poate anume, adică pentru a arăta diferența de esență, de substanță și superioritatea dintre Sfânta Sa Maică, o femeie din rândul oamenilor muritori, și unicul său Fiu, în ipostaza originii și ființei dumnezeiești și veșnice a Acestuia. Diferență de esență, repetăm: de o parte, o femeie, deci un om muritor, de cealaltă parte, Dumnezeu nemuritor! Pe de altă parte, numind-o *“femeie”* și nu *“mamă”*, termenul de *“femeie”* are aici valoare generică și de unicat: el arată noblețea, demnitatea și cinstea deosebită de care s-a învrednicit această unică *Femeie* din partea lui Dumnezeu: aceea de a fi fost aleasă ca să nască în ipostaza de Om pe Fiul Său Iisus Hristos-Dumnezeu cel veșnic. Sentimentul filial, sensibilitatea și atașamentul deosebit al Fiului pentru Mama Sa ne duc implicit la concluzia că în înțelesul acesta, încărcat de prețuire și de respect, a numit-o pe Sfânta Sa Maică *“femeie”*, și nicidecum în sens defăimător, cum susțin acei așa-zisi *“creștini”*, care *“găsesc”* și aici un temei (!?) pentru respingerea cultului preacinstirii Sfintei Fecioare Maria ca Mamă a unicului său Fiu, Iisus Hristos, ca Născătoare de Dumnezeu.

Convinsă că Fiul său este mai mult decât un om obișnuit și fără ca ea însăși să dea cuvântului *“femeie”* folosit, la adresa ei, de Fiul său, în locul cuvântului *“mamă”*, un înțeles de reproș sau de lipsă de respect din partea Acestuia, Sfânta Maică cere celor ce slujeau la mesele nuntașilor: *“Faceți orice va spune El!”* Ea era convinsă că Fiul său va salva situația neplăcută ivită.

Vers. 6 Cele *“Șase vase de piatră”*, care cuprindeau câte *“două sau trei vedre”*, făceau parte dintre obiectele casnice din fiecare gospodărie. În ele se depozita și se păstra apa curată ce servea la spălarea mâinilor înainte de masă; era un obicei devenit aproape o obligație, moștenit din Vechiul Testament, era o *“datină a*

bătrânilor" (Matei XV, 1 și urm.). Pentru ca apa să se mențină rece, gura acestor vase era acoperită cu frunze verzi proaspete. Vasele se păstrau într-un loc ferit de soare, la intrarea în casă.

Vers. 7-8 Adresându-se celor ce serveau la mese, Iisus le spune acestora să umple vasele "*până sus*" cu apă, ceea ce ei și îndeplinesc îndată. Apoi le cere să scoată din aceste vase mari în vase mai mici și să ducă spre gustare nunului, lucru pe care servitorii iarăși îl fac.

Prin conținutul lor aceste versete sunt cele mai importante din întreaga pericopă, pentru că în ele este concentrată de fapt minunea săvârșită de Fiul lui Dumnezeu; prefacerea întregii ape din vase în vin, adică în aceeași băutură plăcută care se terminase și de care aveau nevoie nuntașii. Săvârșind cu puterea Sa dumnezeiască această minune, Domnul Hristos a realizat din simplă apă, un lichid obișnuit, fără nici un adaos de vreo altă substanță, un alt lichid, vinul, cu proprietățile lui deosebite calitativ, însă un vin cu mult superior vinului obișnuit, din struguri pe cale naturală prin procesul de fermentație, vin pe care îl băuseră mai înainte nuntașii.

Vers. 9-10 În aceste versete este arătată reacția nunului, care nu știuse nimic despre cele ce se petrecuseră între timp, adică despre minunea săvârșită de Iisus. Aducându-i-se de către slujitori să bea, și gustând, nunul constată plin de uimire că "apa" ce i se adusese "*se făcuse vin*". Chemând pe mire și apreciind calitatea superioară a acestui al doilea rând de vin, cuprins de bucurie și reflectând la obiceiul de a se servi la începutul mesei băutura cea mai tare, nunul spune mirelui: "*Orice om pune mai întâi vinul cel bun, și când se ameteșc meserii pune pe cel mai slab. Dar tu ai ținut vinul mai bun până acum.*"

Vers. 11 Minunea din Cana Galileii — spune Sfântul evanghelist Ioan — a însemnat începutul minunilor Sale, prin care Iisus "*și-a arătat slava Sa*" dumnezeiască; iar pentru ucenicii Săi, minunea aceasta a constituit un puternic temei de a crede și mai mult în El.

Învățăături

Participând la nunta din Cana Galileii împreună cu Mama Sa, Sfânta Fecioară Maria și cu ucenicii Săi, și prefăcând apa în vin printr-o minune, Domnul Hristos și-a arătat calitatea și atotputernicia Sa dumnezeiască. Minunea prefacerii apei în vin, săvârșită la nunta din Cana Galileii, ca și toate celelalte minuni pe care le va săvârși de-a lungul activității Sale pământești, sunt un temei și un argument puternic, atât pentru ucenicii Săi, că și pentru toți ceilalți oameni care au beneficiat sau au fost martori la ele, de a crede în Iisus și în învățătura Sa dumnezeiască pe care o propovăduia și pe care o însoțea mai totdeauna prin săvârșirea de minuni. Minunile Sale erau un fel de pecete de întărire a învățăturii Sale dumnezeiești.

Dacă, așa cum știm, nunta a fost instituită de Dumnezeu încă de la facerea lumii, când, în rai, a binecuvântat pe cei dintâi oameni, Adam și Eva, zicându-le: "*Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și-l stăpâniți*" (Fac. I, 28), dând acestor cuvinte valabilitate permanentă (Fac. II, 24), în Cana Galileii Domnul Hristos a

sfințit nunta, ridicând-o la rangul de taină și prefigurând pe plan spiritual unirea mistică dintre Hristos-Mirele ceresc, și Biserica-mireasa Lui. Din cuvintele apostolului Pavel: *“Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserică (Efes. V, 23), înțelegem că, sub aspectul ei practic-văzut, Apostolul cere ca însoțirea dintre bărbat și femeie prin căsătorie să primească binecuvântarea Bisericii; altfel spus, el pledează pentru necesitatea și obligativitatea cununiei religioase.*

Intervenția Sfintei Fecioare Maria pe lângă Fiul său, Căruia îi spune că s-a terminat vinul, pune în evidență rolul Sfintei Sale Maici de mijlocitoare pentru oameni la Dumnezeu și de ajutorare a tuturor celor aflați în necazuri, străntorări sau situații neplăcute, neprevăzute.

De reținut din această pericopă și vechimea nunilor sau a nașilor la taina cununiei, cu rolul lor de chezași sau garanți îndrumători ai mirilor în noua lor viață de familie.

Prof. Adrian N. Popescu

CUVINTE DUHOVINCEȘTI

“Viața în Hristos începe și se dezvoltă cât timp trăim pe pământ, însă desăvârșirea ei se atinge abia când vom fi ajuns la «ziua aceea»” (Matei, 7, 22).

Nicolae Cabasila, Despre viața în Hristos, I

“Căci dacă cu ajutorul Sfințelor Taine vor putea avea parte la ziua judecării de însuși Fiul lui Dumnezeu cei care L-au iubit și au auzit de la El aceeași învățătură pe care I-o dăduse Lui Tatăl, apoi nu e mai puțin adevărat că pentru așa ceva ei trebuiau să se fi împrietenit cu Domnul și să-și fi dobândit urechi pentru El încă de aici, de pe pământ. Doar nu vei avea de gând, omule, ca abia după ce vei fi trecut în cealaltă lume să te împrietești și să-ți deschizi urechi duhovnicești sau să-ți gătești haină de nuntă și alte lucruri trebuitoare nunții la care ești chemat, ci viața de dincolo trebuie să-ți fie fabrica sau atelierul tuturor acelorora. Cei care n-au făcut acest lucru înaintea plecării din lumea aceasta, unii ca aceia n-au nici o legătură cu viața veșnică: mărturie sunt cele cinci fecioare nebune și bărbatul chemat la nuntă, ca unii care nu și-au putut câștiga nici untdelemn în candelă, nici haină de nuntă.”

Nicolae Cabasila, Despre viața în Hristos, I

“Acum preotul este gata să se apropie el însuși de Masa euharistică și să cheme și pe credincioși. Dar cum împărtășirea nu este îngăduită absolut tuturor, el nu-i cheamă pe toți; ci, luând Pâinea cea făcătoare de viață și arătând-o, cheamă la împărtășire numai pe cei ce sunt vrednici să o primească, zicând: «Sfintele, Sfinților!» Cu alte cuvinte: iată, ceea ce vedeți este Pâinea vieții. Veniți, deci, cei

ce vreți să vă împărtășiți dintr-însa, dar nu toți, ci numai cine e sfânt. Căci lucrurile sfinte sunt îngăduite numai celor sfinți.

Însă prin «Sfinți» înțelegem aici nu numai pe cei desăvârșiți în virtute, ci pe toți câți se străduiesc spre desăvârșire, chiar dacă n-au ajuns încă la ea; nimic nu-i împiedică pe aceștia să se sfințească și ei prin împărtășirea cu Sfintele Taine și să devină sfinți, așa precum și Biserica întregă se numește Sfântă...”

Nicolae Cabasila, Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii, cap. XXXVI

(Fragmente alese din: Nicolae Cabasila, Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos, traducere, studiu introductiv și note de Pr. Prof. Dr. Ene Braniște și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1989)

CREȘTINȚĂ ȘI MARTURISIRE

COORDONATE TEOLOGICE ȘI SPIRITUALE ALE EDUCAȚIEI ECOLOGICE ORTODOXE*

Fostul regim comunist din România a desfășurat pe parcurs de patru decenii și jumătate, de la instaurarea lui, o politică de industrializare forțată a economiei naționale care a adus prejudicii considerabile mediului natural din România. Situația este cu atât mai gravă cu cât fostul regim a manifestat un dezinteres total față de educația tineretului și a cetățenilor țării pentru respect față de natură. Din această cauză ne găsim astăzi confrunțați în România cu o grea moștenire în domeniul protecției mediului natural, atât din punct de vedere practic, cât și din punct de vedere teoretic. Actualul regim din țara noastră a semnat numeroase documente internaționale în care este vorba de prezervarea mediului înconjurător, a întreprins, pe plan intern, o serie de legi pentru protecția pădurilor, Deltei Dunării, pentru diminuarea poluării în marile orașe industrializate, avem chiar și partide și universități ecologice, care încearcă să mai reducă din moștenirea grea a trecutului, dar interesul tuturor se îndreaptă cu prioritate, în această perioadă, spre profundele transformări ale societății românești în proces de tranziție de la o economie centralizată la una de piață.

Biserica Ortodoxă Română se străduiește la rândul ei să sensibilizeze populația țării, aproape 90% ortodoxă, atât la nivel național, regional și local, adică patriarhie, mitropolii, episcopii sau parohii, față de problemele conservării mediului natural. Mai mult, s-au organizat dezbateri televizate la scară națională în acest domeniu, s-au ținut mai multe conferințe cu preoții și cu laicii, se introduce ecologia în programa de predare a religiei în școală. Dar și Biserica trebuie să facă față atât misiunii pe care trebuie să o desfășoare în societate după ce o jumătate de veac a fost obligată să-și restrângă activitatea în cadrul locașurilor de cult, dar și prozelitismului care a devenit din ce în ce mai agresiv, ca să nu mai vorbim de dificultățile financiare provocate de devalorizarea monedei naționale. Șansa noastră constă în faptul că poporul român, după patru decenii și jumătate de propagandă atee oficială, a rămas un popor creștin. Biserica crede, în aceste condiții, că misiunea ei din punct de vedere ecologic constă într-o educație capabilă să dezvolte în sufletul

* Conferință susținută la International Environmental Seminar, Halki (Istanbul), Turcia, 19-30.06.1994.

credincioșilor răspunderea înaintea lui Dumnezeu pentru creație, ca să poată astfel depăși influența unei culturi secularizate din trecut și prezent și să progreseze spre o atitudine creștină față de problema ecologică. Vom continua expunerea noastră cu câteva gânduri asupra acestei culturi secularizate care ne creează dificultăți.

Cultura modernă s-a rupt de centrul ei spiritual religios în Dumnezeu și s-a fărâmițat într-o sumedenie de varietăți individuale lipsite de sensul superior al unității spirituale. Teoriile luate în ansamblul lor dau impresia unei amarnice zădărnicii a anulării lor reciproce, care e soarta inteligenței autonome, chiar dacă uneori poartă pecetea geniului. Perioada istorică în care ne aflăm suferă un proces accentuat de secularizare care duce la descentralizarea forțelor creatoare ale omului și la diferențierea tuturor sferelor de viață socială și culturală, astfel încât diferitele domenii ale culturii devin autonome. Faptul este cu atât mai semnificativ cu cât nu este vorba doar de autonomia rațiunii umane sau a omului, a sferelor de viață socială și culturală, ci de faptul că lumea însăși, în ansamblul ei, este concepută ca o mașină uriașă care funcționează prin ea însăși, fără intervenția Creatorului. De aici trei consecințe majore.

Mai întâi, este vorba de tendința culturii secularizate de a izola pe Dumnezeu în transcendent. Această tendință, cunoscută sub numele de deism, consideră că Dumnezeu a fost necesar numai să creeze lumea și să o pună în mișcare, fiindcă lumea, după aceea, funcționează prin ea însăși ca o mașină, în mod automat. După cum observă un teolog protestant, Jürgen Moltmann, rezultatul unei concepții care transformă lumea în mașină duce inevitabil la ateism, fiindcă odată ce funcționează prin ea însăși, nu mai are nevoie de Dumnezeu. Așa se explică și apariția teoriei evoluționiste, care încearcă să explice apariția și dezvoltarea vieții pe pământ numai prin cauze naturale, fără intervenția creatoare a unui Dumnezeu personal. Cultura secularizată este o cultură mecanicistă, bazată pe relația dintre cauză și efect, cultura lucrului în sine, fără semnificație spirituală.

Din cauza tendinței de a izola pe Dumnezeu în transcendent, în virtutea autonomiei creației, omul tinde să se substituie lui Dumnezeu și să-I ia locul pe pământ. Dacă omul medieval se simțea insuficient sîcși și din această insuficiență căuta întregirea în Dumnezeu, omul modern se deosebește prin afirmarea rebelă a suficienței proprii, a propriei autonomii, prin refuzul Revelației divine și prin tendința de a lua locul lui Dumnezeu pe pământ. Precum în astronomie revoluția științifică înseamnă trecerea de la concepția geocentrică la sistemul heliocentric, tot astfel, în ordinea spirituală, marele proces de trecere de la medieval la modern înseamnă părăsirea concepției teocentrice și adoptarea unui antropocentrism care, în dezvoltarea lui, este tot-una cu descreștinarea culturii. Viața modernă, părăsind dimensiunile intensității spirituale și fascinată de imensitatea spațiului, s-a delimitat față de transcendent, închizându-se în spațiul și în veacul terestru.

Omul modern nu se mai interesează de valorile spirituale ale Împărăției lui Dumnezeu, ci caută să se atașeze de valorile materiale și trecătoare ale acestei lumi. Lucrul cel mai important pentru o cultură secularizată nu mai constă în căutarea nostalgică a paradisului ceresc, spre care se îndreaptă omul prin credință, ci în

edificarea unui paradis pământesc, prin știință și tehnologie, fără Dumnezeu. Pe această cale, omul a reușit să dea la iveală societatea de consum, care copleșește insul sub abundența bunurilor materiale, cel puțin într-o parte a lumii, dar preocuparea excesivă a atras după sine subminarea vieții interioare sau subiective a omului. Un gânditor englez, Lesslie Newbiggin, spune că “știința a dobândit victorii dincolo de visurile iluministe ale secolului al XVIII-lea, dar lumea care a apărut nu ne pare mai rațională decât cea din veacurile premergătoare. Tot mai multă lume din rândul celor mai puternice națiuni ale lumii se simte prinsă în ghiarele unor forțe iraționale”. Spectacularul progres al omului modern în domeniul științei și tehnologiei a fost însoțit de o serioasă criză spirituală, care inundă viața insului singuratic de spaime și coșmaruri.

Una din consecințele majore, care ne interesează direct, constă în faptul că tendințele antropocentriste ale culturii secularizate l-au determinat pe om să se considere ca un stăpân deplin al naturii în locul lui Dumnezeu și să supună natura, din cauza orietării lui materialiste, unei exploatare iresponsabile, care a dus la poluarea gravă a naturii și la o criză ecologică fără egal. Este adevărat că Iluminismul a dat rațiunii umane un impuls spre cunoașterea naturii, spre cunoașterea macrocosmosului și a microcosmosului și prin aceasta la ameliorarea condițiilor de viață ale omului. Dar această cunoaștere a degenerat, din cauza obsesiei pentru bunuri materiale, într-o criză ecologică de proporții planetare. “Este îngrozitor să vezi că specia umană, care a intrat în scena isoriei cu numai 80 de mii de ani în urmă, se spunea într-o importantă adunare ecumenistă, a fost capabilă să submineze bazele vieții într-o perioadă de două secole, de la începutul erei industriale.” Criza ecologică, izvorâtă din autonomia omului față de Dumnezeu, consacră la infinit păcatul lui Adam, fiindcă este vorba de încrederea nelimitată în puterea individului de a se ridica deasupra lumii pentru a-i impune legile lui și care se prăbușește din trufie în clipa când se îmbată cu iluzia autodeificării naturale. Lumea dinainte de Hristos a gândit în această autonomie, iar lumea modernă, divorțată de Hristos, s-a întors la ea, reluând păcatul de la capăt.

Dar am fi nedrepti dacă am arunca întreaga vină a crizei spirituale și a celei ecologice asupra culturii secularizate, fără să ținem seama și de vina unei teologii creștine care a separat în mod radical ordinea naturală de ordinea supranaturală, fără să țină seama de legătura internă dintre ele, și care a sfârșit prin a confunda transcendența lui Dumnezeu cu absența lui Dumnezeu din creație. Înainte de orice tendințe iluministe, teologia scolastică a făcut abstracție de prezența lui Dumnezeu în cosmos și a transformat lumea într-o realitate autonomă, care funcționează fără intervenția Creatorului. În fond, conflictul dintre religie și știință a fost provocat de două ideologii, una creștină, alta anticreștină, care și-au disputat dominația asupra lumii, tocmai fiindcă Dumnezeu nu mai era în lume, iar lumea devenise o realitate autonomă. Cu tot progresul înregistrat de știință, care a început să bată la porțile transcendenței, teologia în cauză susține și astăzi că lumea funcționează în virtutea unor “cauze secunde”, independent de Dumnezeu, ca o realitate autonomă.

Pentru ocrotirea mediului înconjurător este nevoie de legislație și de măsuri practice care pot diferi de la o situație la alta. Dar, mai mult decât atât, este nevoie de o schimbare de mentalitate, de o nouă spiritualitate, capabilă să depășească cultura secularizată care se află la originea crizei ecologice. Teologia răsăriteană are un cuvânt greu de spus în acest context, fiindcă este singura capabilă să depășească autonomia creației, specifică culturii secularizate, prin faptul că afirmă, în mod paradoxal, atât transcendența lui Dumnezeu față de creație, dar și imanența Sa în creație. Așa după cum soarele nu se confundă cu pământul, dar este permanent prezent în viața pământului prin lumina și căldura care fac posibilă viața, tot astfel și Dumnezeu rămâne dincolo de lume cu ființa Sa, într-o transcendență inacceptabilă, dar este prezent în cosmos, în același timp, prin razele energiilor necreate, raze de lumină, viață și iubire mai presus de fire, prin care lumea a fost creată, recreată în Hristos și menită să devină un cer nou și pământ nou în Hristos la sfârșitul veacurilor. Lumea nu este autonomă, ci teonomă, fiindcă vine de la Dumnezeu și se întoarce la Dumnezeu, care păstrează o legătură internă cu creația, prin energiile necreate, fiindcă altfel lumea s-ar întoarce în neantul din care a fost scoasă la lumină de către Creator.

În această perspectivă teonomă, Hristos are o dublă legătură cu lumea. Pe de o parte, El este Logosul Creator, prin care toate s-au făcut, iar, pe de altă parte, este Logosul Răscumpărător prin care lumea a fost recreată prin întruparea, jertfa, învierea și Înălțarea Sa la cer. Văzut în această perspectivă biblică, Hristos nu mai apare ca un simplu Întemeietor de religie, alături de alți întemeietori asemănători, adică nu mai este redus la dimesiunea unui om înțelept, așa cum s-a întâmplat pe parcursul celui de al doilea mileniu, din cauză că universul a fost scos se sub puterea Lui și transformat într-o mașină autonomă, ci Persoana dumnezeiască a Logosului întrupat, care a zidit și reînnoit lumea, adică Hristos cel cosmic, fiindcă opera Lui de Creator și Răscumpărător are o dimensiune cosmică.

Datorită acestui fapt, lumea încetează de a mai fi privită ca o realitate redusă la dimensiunea ei materială, pentru a dobândi o profundă semnificație spirituală prin raționalitatea ei interioară, prin ordinea logică internă, care își are izvorul în Rațiunea supremă a Logosului divin, așa cum a arătat magistral Sfântul Atanasie cel Mare. *Importanța acestei raționalități a creației este considerabilă pentru existența umană, fiindcă în măsura în care îi permite omului să progreseze în cunoașterea microcosmosului, așa cum o dovedește știința astăzi, ea îi permite în același timp să progreseze spre cunoașterea lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, raționalitatea internă a creației ne permite să depășim îngrijorătorul decalaj dintre progresul științific și cel spiritual al lumii contemporane. Materia dobândește semnificație spirituală, fapt deosebit de important din punct de vedere ecologic.*

Apoi, această raționalitate a creației, cu centrul ei de gravitate în Logos, îi oferă teologiei răsăritene posibilitatea să depășească separația dintre om și natură și să-l înfățișeze pe om, în lumina lui Hristos, ca persoană capabilă să cuprindă întreaga creație și să înainteze cu ea către Dumnezeu, ca inel de legătură între lumea văzută și cea nevăzută. Aceste lucruri vor să spună că nu se poate vorbi de istoria omului,

așa cum s-a întâmplat în cultura apuseană, fără o istorie a cosmosului. Lumea a fost permanent considerată ca o scenă pe care omul secularizat și-a afirmat pofta de dominație universală. Dacă și creația suspină ca să fie eliberată de stricăciune, pentru a se bucura de libertatea fiilor lui Dumnezeu, așa cum spune Apostolul (Rom. 8, 21), atunci istoria omului rămâne indisolubil legată de istoria cosmosului. Într-o grandioasă viziune, Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că Dumnezeu a împărțit veacurile în două categorii, una care privește coborârea lui Dumnezeu în lume, și alta care se referă la înălțarea omului și a lumii către Dumnezeu. Aceasta vrea să arate că nu numai omul, dar și cosmosul este destinat să fie transfigurat deplin în Hristos pentru a intra în Împărăția luminii lui Dumnezeu. Cum spunea Părintele Dumitru Stăniloae, taina creștinismului este taina materiei transfigurate în Hristos cel cosmic.

Credem că numai o astfel de viziune a cosmosului, întemeiată pe prezența dinamică a lui Dumnezeu în creație și pe viziunea unui Hrisots cosmic care păstrează în Sine taina universului transfigurat, ne poate ajuta să ne eliberăm de jugul unei culturi secularizate care a contribuit la apariția crizei ecologice, cu dimensiunile ei planetare, și poate dezvolta prin intermediul educației creștine în sufletele creștinilor și chiar a omului contemporan respectul față de natură, izvorât din răspundere față de Dumnezeu Tatăl, care în Duhul Său a zidit și reînnoit lumea în Hristos cel Cosmic.

Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh. Popescu

PENTRU O ANTROPOLOGIE ORTODOXĂ

În zilele noastre, discursul teologic este lipsit de un capitol de antropologie, dar și de o aprofundare antropologică a temelor. De aici necesitatea semnalării unei problematice antropologice vaste, precum și a reliefării permanentei actualității a gândirii patristice despre om, în condițiile în care această carență are, după opinia mea, consecințe serioase pentru misiunea Bisericii sau în planul fertilizării vieții de către dogmă.

Civilizația contemporană — cu toată lipsa unui discurs coerent despre om și a unui sens al umanității — este construită antropocentric, după măsura minții umane autoproclamată Dumnezeu și deci indispusă a primi valorile creștine, susținute aproape unilateral teologic. Lipsa fundamentării antropologice în studiile teologice împiedică efectiv dialogul dintre Biserică și cultură, dând naștere unei incompatibilități de fond, care produce la rândul ei ratarea șansei de înseminare a culturii și a civilizației contemporane cu valorile revelate, ceea ce echivalează cu o stagnare în vocația Bisericii de a ridica lumea spre Dumnezeu, fenomen manifestat într-o istorizare prost înțeleasă — ca raportare infidelă (de altfel) la modurile și la formele teologisirii “epocii de aur” a Bisericii, în fapt o recunoaștere a epigonatului nostru, a incapacității noastre de a ne pune ca “alăute spirituale”

la dispoziția Duhului Sfânt și de a fi într-adevăr tradiționali, adică transmițători, — de care profită New Age, curentele antroposofice, “misticii” orientali și sectele neoprotestante, mult mai implicate și mai sensibile la realitățile zilelor noastre, dar care nu au ce transmite salvator umanității ba, chiar mai grav, sunt responsabile pentru haosul spiritual și dezorientarea omului și a comunității umane în general.

Teologia trebuie să părăsească neapărat monologul pe care îl tot poartă cu sine de la o vreme și care este întemeiat pe sisteme ce nu acoperă realitatea și care nu duc nicăieri — pentru că nu se adresează prezentului, — întorcându-se la Scriptură și la Părinți, dar trebuie să facă acest lucru în mod creator și sintetic, fără servilismul nejustificat față de forme care se pretează unor contexte istorice mult diferite celui actual.

Revelația și gândirea Părinților răsăriteni sunt valori de neînlocuit și reprezintă forța spirituală mereu vie — în Duhul Sfânt — la care trebuie să apeleze Biserica, pentru că aici este arătat omul în toată amploarea staturii sale, omul fără de care lumea nu este și omul care fără Dumnezeu nu este.

Tocmai de aceea este necesar un studiu aprofundat asupra antropologiei biblice și asupra celei patristice. De altfel, gândirea Sfinților Părinți despre om evidențiază în primul rând interdependența Revelației și a culturii, convergența acestor doi poli care nu au rost decât împreună și care, printr-o stranie și diabolică dihotomie, par astăzi ireconciliabili.

Desigur, în operele Sfinților Părinți nu trebuie să căutăm o sinteză antropologică; așa cum apar multe definiții ale chipului divin în om, la fel, nicăieri nu apar la un loc toate temele antropologiei cu excepția aproape perfectă a sintezei efectuată de Sfântul Maxim Mărturisitorul, fenomen care cere din partea teologiei contemporane realizarea unei viziuni asupra întregului. Pe de altă parte, cu toate că sporadice, preocupările antropologice ale Părinților reamintesc un lucru cert: religie înseamnă legătură, relație, și degeaba vorbim despre Dumnezeu dacă nu-l afirmăm și pe cel chemat la dialog și la comuniune veșnică cu El, adică pe om.

Așadar, sarcina teologului este să descopere, să aprofundeze și să înțeleagă temele antropologiei patristice, pe care apoi să le transmită contemporaneității. Pentru ca această transmitere să fie reală și transfiguratoare, el trebuie să înțeleagă în același timp că, deși valabilă fără nici un dubiu, antropologia Sfinților Părinți nu poate acoperi problemele puse de lumea noastră: discursul teologal de până la mistica bizantină târzie nu poate răspunde antropocentrismului contemporan puntru că nu-l afirmă pe om cu destulă tărie, iar literatura ascetică vorbește despre realizarea unui om perfect, idee străină culturii și civilizației de tip secularizat. Astfel, teologul nu poate folosi eficient gândirea patristică dacă rămâne extaziat în fața formelor acestei gândiri și refuză cunoașterea problemelor omului contemporan. Cunoscând mai bine această realitate, el este forțat să nuanțeze și să amplifice acest tezaur, realizând sinteza creatoare — pentru timpul nostru — dintre Revelație și mentalitate sau cultură, adică mărturisind transfigurator. Altfel nici nu-și poate justifica locul în Biserică și în lume.

Cu rezerva acestei relative insuficiențe a antropologiei patristice, care înseamnă nepreluarea ei creatoare de către generațiile ulterioare — căci pentru vremea lor Părinții au răspuns admirabil și deplin, devansând cu un mileniu și jumătate certitudini de ultimă oră ale științei, — trebuie să afirmăm valabilitatea absolută (întemeiată revelațional) și perenă a datelor ei fundamentale: omul este persoană, e creat după chipul lui Dumnezeu și are o structură duală, care evidențiază întrepătrunderea și consubstanțialitatea spiritului și a materiei; cu această structură unificată într-un ipostas (ființă concretă) rațional, el tinde spre asemănarea și comuniunea cu Dumnezeu ca unică rațiune de a fi a sa. După chipul Sfintei Treimi, el nu poate trăi deplin decât în comuniune cu semenii, ca exercițiu în istorie al comuniunii desăvârșite cu persoanele Treimii în eternitate. Căzut din legătura cu Dumnezeu, omul suportă până astăzi consecințele acestui fapt, ceea ce dă o notă dramatică mișcării sale în istorie, însă, prin restaurarea în Hristos, dinamica vieții lui recapătă sens și vigoare. Omul se definește numai mișcându-se în virtutea sensului său existențial, care presupune și un capăt al acestei mișcări; cu alte cuvinte, dacă trăiește după rațiunea sa existențială, el pornește de la Dumnezeu spre a ajunge la Dumnezeu ca Dumnezeu prin har. Restul e contingentă istorică și primește valoare numai transfigurându-se și ridicându-se împreună cu el în Dumnezeu.

În mișcarea lui spre Dumnezeu, omul nu disprețuiește trupul, materia și lumea ci, acestea avându-și la rândul lor și odată cu el rațiuni imuabile în Logosul Creator și Mântuitor, el le valorifică și le duce spre desăvârșire, spre împărtășirea dumnezeiască după măsura și rațiunea lor. Antropologia patristică este teandrică hristologic-ecelesiologică, mistică, cosmică și transfiguratoare, dar notele ei cele mai actuale sunt dinamismul și sensul pe care le descoperă existenței; este ceea ce Părintele Nicolae Steinhardt numea o aventură fără seamăn, căci la aceasta este chemat omul în Hristos. În lumea lui *time is money*, în secolul vitezei, omul a uitat efectiv de sine, chiar dacă se crede măsura tuturor lucrurilor; civilizația noastră dinamică este însă receptorul ideal pentru dinamismul gândirii patristice despre om, care umple de sens, de adevăr și de viață tot ceea ce omul neagă unilateral sau crede a fi ireconciliabil.

Ortodoxia, datorită Sfinților Părinți, nu s-a entuziasmat niciodată după facilitățile filosofice sau comoditățile mintale ale rațiunii profane, cum s-a întâmplat în occident. Tocmai de aceea, ea nu are nici un viciu organic și rămâne mereu actuală, izvor de înnoire a societății umane, față de care are datoria orientării și a salvării. În duhul Revelației divine, Sfinții Părinți au evitat orice unilateralizare, având în minte și în inimă un singur model, al Treimii creatoare și mântuitoare, după cum spune Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu. Prin faptul că au dezvoltat o triadologie autentică și valabilă, au reușit să depășească toate contradicțiile apărute în mintea omului autonom; aparentele contradicții dintre spirit și materie, individual și social, privat și public, om și lume, om și Dumnezeu, lume și Dumnezeu (dar și confuzia lume-Dumnezeu) nu au apărut acolo unde a lucrat Biserica Ortodoxă, care a afirmat dintotdeauna baza comună a materiei și a

spiritului în Duh, persoana în comuniunea liberă și iubitoare cu alte persoane, subiectivitatea validată obiectiv și obiectivitatea trăită subiectiv, omul ca microcosmos în lume ca macrocosmos și lumea ca microcosmos în om ca macrocosmos, sau pe om ca parte și sinteză a lumii care împărtășește destinul lui, constituția teandrică a omului înainte, după cădere și mai evidentă după întruparea Fiului lui Dumnezeu; pe Dumnezeu necreat și creator, iar lumea creată dar susținută de energiile divine.

Toate rătăcirile minții autonome sunt legate indisolubil de problema omului, de căutarea de sine și pe lângă sine; numai în conștiința lui, care trebuie să dea seama de realitate, se deformează realitatea, cu implicații reale asupra existenței. Uitând de sine pentru că a vrut să uite de Dumnezeu — pe care L-a înțeles ca opresor, — omul s-a vrut și se vrea promovată și afirmată tocmai prin ceea ce îl scufundă și îl depersonalizează. În mentalitatea secularizată se produc dihotomii acolo unde nu sunt și se confundă cele ce nu trebuie, se despart “drepturile omului” de dreptate și se confundă iubirea cu sexul și puterea cu violența. Neregăsindu-se în deșertul umanismului, omul cade mereu în excese și în degradări tot mai adânci, se leagă superficial de coaja lucrurilor fără să atingă vreodată miezul problemelor, analizează fără să înțeleagă și aleargă fără sens. Plictisit de toate acestea și ne mai putând să descopere cauza plictiselii, el eșuează în isterie, droguri, depersonalizare sau în sinucidere, ajutat de multe ori de “maeștri spirituali” care profanează realitatea cu mitificări.

În această lume în care masele sunt din ce în ce mai subjugate de ideologii, în care Bisericile apusene psihologizează, psihanalizează ori ecologizează, după modă, o nouă speranță apare tocmai de acolo de unde ne așteptăm mai puțin — din partea științei. După ce a rătăcit și ea câteva secole, știința renunță astăzi încet și tăcut la certitudinile ei — de fapt superstiții, — uimindu-se în fața realității întrezărită la granița dintre macrocosmos și microcosmos, pregătindu-se, cum spune Teilhard de Chardin, să îngenuncheze în adorație. Știința contemporană vedește ca false multe sisteme teologice, cosmologice și antropologice; ea descoperă un sens, o intenție și o raționalitate în toate și pe toate în strânsă relație. Omul începe să fie plasat acolo unde trebuie; începe să se deschidă calea gândirii antropologice a Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe a Răsăritului. E momentul ca mințile Bisericii să realizeze sinteza creatoare și mântuitoare. Calea ni se descoperă uimitor de ușoară, de parcă mâna lui Dumnezeu lucrează mai puternic, și nu trebuie să pierdem acest moment. Omul este în agonie și numai Biserica, în Duhul, îl poate salva. Iar salvându-l pe el, adică rezolvându-i problemele, înseamnă a rezolva și problemele acestuia cu privire la Dumnezeu. Avem nevoie de amândoi, iar viziunea teandrică a Părinților este esențială, căci rezolvă aparentele contradicții om-Dumnezeu care izvorăsc din scoaterea Duhului lui Dumnezeu din creație, adevărata cauză a secularizării. Teandria înseamnă transfigurarea omului și a materiei prin Duhul Sfânt, în Biserică, înseamnă valoarea eternă a creației întregi și a persoanelor umane.

Numai un discurs antropologic adecvat poate mijloci astăzi calea Bisericii spre societatea contemporană și a omenirii spre Împărăția lui Dumnezeu. Iar singura antropologie valabilă este aceea a Bisericii Ortodoxe, fundată revelațional și trecută prin filtrul inspirat și subtil al gândirii patristice, experimentată în spiritualitatea răsăriteană.

Drd. Doru Costache

DOCUMENTARE

PRO-BASARABIA UN TEZAU DOCUMENTAR

Datoria fiecărui român, conștient de sine, este de a nu uita permanent că trupul Patriei este mutilat prin răpirea frauduloasă a Basarabiei și a Bucovinei de Nord de cruntul imperialism rusesc care, sub diverse nume și prin venale strategii, mai aspiră încă la extinderi teritoriale, pe lângă cele deplin condamnabile ale trecutului.

Să fim sinceri, să recunoaștem că durerea înstrăinării teritoriilor strămoșești pare mai vie și mai intensă în rândurile fraților noștri români de peste hotare. E adevărat că ei au putut să se manifeste liber și deschis în perioada de subjugare a noastră de către fosta mare putere sovietică, cât timp noi eram siliți a le declara dragoste frățească. Dar, nici astăzi nu suntem la nivelul convenit și realizat de către emigrația noastră.

O dovadă elocventă stă opera istorică, pe cât de voluminoasă (434 pagini), pe atât de valoroasă, realizată de Petre Vălimăreanu, prin Colecția Vestra din Freiburg, în 1993, sub titlul: "*Prin Basarabia voevodală*". Nu este nici o surpriză pentru cei ce-l cunosc, în toate manifestările de înaltă conștiință națională, ca om al onoarei, demn urmaș al unei familii cu merite istorice, din celebrul Muscel.

Inspirată și încântătoare este prima hartă: "*Dacia în timpul lui Decebal*", în care avem imaginea *României Mari*, cu hotarul de Răsărit pe Nistru. E normal să ne bucare o astfel de imagine, cât timp "Totul, în Basarabia, e românesc: istoria, pământul, limba, voința, aspirațiile și legea. Altoiul bastard nu s-a prins. Văzduhul tot e îmbibat de românism" (Pag. 5).

Autorul și-a făcut o datorie de conștiință în realizarea acestei mărețe opere, oglindită în mărturisirea: "Această carte, fruct al unor însemnări de prin 1946-1948, culese în bună parte din vasta bibliotecă a Institutului Oriental Pontifical din Roma. Nu sunt istoric de profesie, am scris-o mai mult cu inima decât cu rigoarea științei" (Pag. 18).

Totuși, rigoarea științifică nu lipsește, dovadă statisticile redate, atât cele rusești, cât și cele naționale. Astfel: "Primul recensământ rusesc din 1816, găsește 96.526 familii, dintre care 83.843 moldovenești, adică 86%. Același procent se menține și în statistica Institutului Geografic rus, din 1834: 406.180 români din totalul de 469.783 locuitori" (Pag. 55)." Dar însuși recensământul rusesc din

ianuarie 1959 găsește în Republica Moldovenească, la o populație de 2.884.447 locuitori, 1.886.566 români, adică 65, 45” (Pag. 56).

Aceasta fiind situația, este normală și deplin justificată condamnarea Conferinței de Pace de la Paris din 1947, de către autor, întrucât: “Nici motive etnice, nici istorice, nici lipsa de consens a populației nu justificau această hotărâre” (Pag. 62).

Sub titlul “*Isus în Basarabia*”, extins între paginile 63-208, autorul prezintă *cea mai bine documentată istorie a vieții religioase, evident a Bisericii Ortodoxe Române, pe teritoriul Basarabiei*. De la sine înțeles că în acest fel s-a reușit oglinda fidelă a spiritualității românești în acea provincie. Parcurgand bogăția de date, suntem tentați a crede că Basarabia s-a bucurat și a reușit cel mai înalt nivel de viață creștină din toate provinciile românești, datorită sprijinului tuturor domnitorilor principali ai Moldovei, unor vrednici mari boieri, ca și cucernicilor celebri ierarhi ce au patronat Biserica din zonă.

Din numeroasele statistici, ilustrative și demne de reținut sunt următoarele date: “În Basarabia erau, până la 1812, peste 40 de mănăstiri. La sfârșitul veacului trecut, mai rămăseseră doar 18” (Pag. 151). Cu amănuntele cuvenite, ca dispărute sunt date următoarele mănăstiri: Borzești, Butuceni, Cărătura, Ciura, Cosăuți, Fântâna Doamnei, Galița, Grădiște, Hârtop, Lometa, Mana, Peștera, Poiana, Popăuți, Râșca, Recea, Razina, Rudi, Soroca și Tipova. Este clar că rușii țariști sau bolșevici au subminat și sabotat viața religioasă, creștinească, știind că prin ea lovesc în ființa spirituală a Neamului Românesc.

O explicație edificatoare și binevenită asupra prosperității vieții religioase din Basarabia este redată de Petre Vălimăreanu în următorii termeni: “Pietatea moldovenească și-a găsit o fericită expresie în construirea și înzestrarea de biserici și mănăstiri. Analizând ordinea acestora, se vede o adevărată întrecere între toate straturile sociale, de la boieri (Hâncu, Smuceni, Mazarachi, Gârbovăt) la mici proprietari (Curcova, Chirova), de la voievozi la simpli țărani (Frumușica) sau monahi (Dobrușa), toți se întrec a zidi case lui Dumnezeu și a le dota cu pământuri, livezi, vii, etc, pentru mântuirea sufletului” (Pag. 178-179).

Preponderența Ortodoxiei în viața religioasă a Basarabiei rezultată și din faptul că: “Statistica rusească din 1856 arată: 865.383 ortodocși, 81.172 mozaici, 24.852 protestanți, 9.447 rascolnici, 5.009 catolici, 2.254 armeni gregoriani și 24 mahomedani” (Pag. 211).

Un merit deosebit al autorului este de a nu fi pierdut din vedere Transnistria, ca “Avantport” latin în fața Asiei. Reușește o scurtă dar bine documentată istorie a provinciei, menționând ca fapte edificatoare: “Ioan Vodă cel cumplit al Moldovei făcea danie în 1574 dincolo de Nistru, Petru Rareș de asemeni dăruise mănăstirii Neamț, în 1527, niște pământuri dincolo de Nistru”, iar “Turcii numiră ca hatman, la 11 februarie 1681, pe Domnul Moldovei Gheroghe Duca, ce-și dădea titlul de Domn al Țării Moldovei și Ucrainei” (Pag. 231). Prezența elementului românesc dincolo de Nistru este incontestabilă și nedreptatea istorică este cu atât mai mult evidentă și dureroasă pentru orice român cu conștiință, dacă mai ținem cont și de remarcabila considerație a autorului: “Dintre populațiile Basarabici, numai românii

(exceptând pe țigani) sunt dinainte de 1700, și nu numai Prutul, dar Nistrul însuși formează o frontieră mai degrabă politică decât etnică” (Pag. 231).

Partea istorică a volumului se încheie cu capitolul deosebit de interesat și bogat în date: “Din calendarul național”, însumând cele mai importante fapte și evenimente de interes major pentru cunoașterea zbuciumatei istorii a Basarabiei, cuprinse între anii 1330-1990. Înșușirea datelor nu este cronologică, ci istoriologică, după semnificația lor, încât “2 iunie 1330: Martiriul Sfântului Ioan cel Nou la Cetatea Albă” figurează la pag. 257, iar evenimentele anului 1990: “Tricolorul român e adoptat în Basarabia ca tricolor al republicii” și “Basarabia se declară stat suveran” sunt la paginile 252 și 258. Întreaga cronologie este cuprinsă între paginile 235-280, reușind o schiță istorică completă și edificatoare.

Partea ultimă a volumului, intitulată “Țara-i mândră – Vița rară”, se impune drept o capodoperă filologică a patriotismului românesc. Categoriec că Petre Vălimăreanu este original, valoros și năntrecut în această realizare. Cred că nu lipsește nici unul din marii noștri poeți naționali și mari patrioți, cât timp sunt prezenți, prin creațiile lor, următorii: Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Octavian Goga, George Coșbuc, Duiliu Zamfirescu, Panait Cerna, Andrei Mureșanu, Andrei Bărseanu, Al. Mertezevici, Ion Buzdugan, Nichifor Crainic, Pan Halipa, Dimitrie Iov, Gheorghe Buzera, Otilia Cazimir și Mircea Dem. Rădulescu, Radu Gaji, O. Conp. Sergiu Grosu, August Scriban, cu actualii: T. Nour Miron, Vasiel Bumbac, Sergiu Cușba, E. Răpeanu, S. Lefter și Aurică Popescu-Adâncata.

N-am menționat pe cel mai vechi poet român: “Poporul”, autorul de “Doine basarabene” (Pag. 378), din cuprinsul cărora reținem: “Frunză verde ninifar, / Rău de hire e muscal /; El te-ndeamnă la frăție, / Frate zice ca să hie. / Să nu-l crezi nici când îți giură, / Căci el și crucea țî-o fură! / Decât muscalul creștin, / Mult mai bine turc păgân”.

Nu putem trece cu vederea că această ultimă parte a volumului, pe lângă tezaurul poetic, cuprinde și unul al prozei, predominant de scrieri cu caracter istoric, impunându-se ca autentice și puternice mesagii patriotice. Autorii lor sunt cronicarii și istoricii, clasici bine cunoscuți: Grigore Ureche, Miron Costin, Stolnicul Cantacuzino, Petru Maior, Simion Bărnăuțiu, N. Bălcescu, Vasile Părvan, Nicolae Iorga și Ștefan Ciobanu, cărora li se adaugă militanții patrioți, naționaliștii autentici ai exodului românesc, necunoscuți nouă fără acest volum, dar de recunoscut acum ca scriitori de mare valoare, demni de a fi menționați. Ei sunt: Șt. Georgescu-Oleniu, Anița Nandriș, Nicolae Lupan, Virgil Ierunca, Dumitru Nimigeanu, Paraschiv Năruđoasa, Mihail Delcescu, Octavian Buhociu, Grigore Lăpușeanu, Marcel Nicolau, Arhim. Roman Braga, Petre Predescu, Constantin Braga, Sava Cârleanu, Grigore Vieru, Denise Pop-Câmpeanu, J.N. Manzatti, Alexandru Hașdeu și Sava Gârleanu, în marea lor majoritate de la prestigioasa revistă “Vatra”, ce se dovedește un adevărat mesager al patriotismului românesc. Toate contribuțiile acestora sunt expresia patriotismului curat și înflăcărât, virtute sfântă menită susținerii luptei de eliberare a teritoriilor înstrăinate și a sufletelor românești înrobite.

Dacă asupra conținutului lor nu ne putem opri, nu ne putem lipsi ca din mărșul "Cuvânt de încheiere" al autorului să nu reținem justa și dureroasă judecată istorică: "Răscrucea de azi, cu un românism golit de zestrea propriei substanțe, e cât se poate de dramatică, — mai ales că la vâsle, unde ar fi să fie faruri înobilate de patriotism, pricepere și dragoste de neam, s-au strecurat mai mult figuri de-un jalnic veleitarism" (Pag. 427).

Cu toate acestea, Domnul Petre Vălimăreanu nu-și pierde încrederea în neam și în viitor, încheindu-și mărșea operă cu un optimism ce ne cutremură, dar ne și obligă, întrucât: "C-o vrea sau n-o vrea Moscova, Basarabia va reveni la vatra-i veche. Și Hertza! Cernăuți! România va străluci ca soarele, iar farul noului București, ce va trebui zidit în inima latinității Răsăritului, la cotul din lăuntru al Carpaților, va lumina și încălzi întreaga românie, din țară și de dincolo de graniță! Și vom fi mai mult decât am fost, cum ne-o procește Petru Rareș" (Pag. 428). Dumnezeu să-l audă pe Domnul Petre Vălimăreanu, să-i răsplătească pentru această mărșă operă și pe noi să ne ajute a contribui la împlinirea celor năzuite.

Preot Dr. Ioan Octavian Rădulescu

DOI TERMENI LITURGICI CARE SE CER CORECTAȚI

1- "*Cenușă*" din stihira de la înmormântare: "Adusu-mi-am aminte de proorocul ce strigă: eu sunt pământ și cenușă...", se cere corectat prin "*țărână*".

În 1931 s-au purtat discuții în cercurile laice și eclesiastice dacă este îngăduită de către Biserică săvârșirea slujbei înmormântării de către preot celor ce se incinerează. Pr. Prof. I. Popescu-Mălăești a scris și publicat atunci lucrarea: *Ardem sau îngropăm morții?*, în care a documentat teologic că nu este îngăduită săvârșirea slujbei înmormântării de către preot celor ce se incinerează, după cum nu este îngăduită săvârșirea slujbei înmormântării nici sinucigașilor. Lucrarea respectivă a rămas de referință până în prezent.

Autorul, specializat în materie, a precizat că în stihirile de la înmormântare, așa cum este trecut în unele cărți de ritual (adică în molitvelnice și în panihide), cuvântul ebraic "aphar" a fost tradus greșit cu "cenușă". "Eu sunt pământ și cenușă", dat ca loc din Scriptură, este fals! Cuvântul ebraic "Aphar" înseamnă o singură dată "cenușă". În tot Vechiul Testament îl găsim numai cu însemnarea de "țărână". Deci (corect n.n.): "Eu sunt pământ și țărână, căci țărâna se întoarce în pământul din care a fost luată" (Eccl. 12, 7). Precizarea adusă atunci de Pr. Prof. I. Popescu-Mălăești n-a servit din păcate ca îndreptar la editarea și tipărirea noilor ediții ale molitvelnicelor și panihidelor, și s-a mers în continuare pe vechiul text cu *cenușă*, inducând pe mulți în eroarea că incinerarea ar fi îngăduită de Biserică, precum înhumarea. Textul "pământ și cenușă" a fost invocat chiar de către un preot din București pentru a-și motiva prezența sa și săvârșirea slujbei înmormântării

celor incinerăți, proveniți dintre ortodocși, la Crematoriul uman. Cazul său a ajuns notoriu și a fost relatat în ziarul "România liberă" din 2 aprilie 1994, p. 2, cu comentarii defavorabile, ca despre "O mare incultură teologică și o pierdere alarmantă a bunului simț... semnele unei grave alienări spirituale". Cazul preotului vinovat a fost imediat sancționat pe linie administrativ-bisericească, dar afrontul public rămâne dureros la adresa preoției ortodoxe. Este motivul pentru care mi-am îngăduit, ca fost cadru didactic de conducere în învățământul teologic românesc, să atrag atenția stăruitor asupra respectării, cu toată răspunderea clericală ce-o avem, disciplinei canonice a Bisericii Ortodoxe, pe care o slujim, și de la care nu ne putem abate fără ca să nu fim sancționați disciplinar canonic.

Referindu-ne la problema adusă în discuție, de la început "putem zice că Biserica creștină a spus hotărât: "Nu este îngăduit creștinului a se arde — Christiano cremari non licuit" (Pr. Prof. I. Popescu-Mălăiești, *op. cit.*, p. 26; *Dictionnaire de Théologie Catholique*, t. III, col. 2310-2323; Martigny, *Dictionnaire des antiquités chrétiennes*, 2-e édit., Paris, 1877, p. 751). În Biserica Ortodoxă Română, *Pravila bisericească de la Govora — 1640-1641 —* spune categoric în glava 378: "să nu ardeți trupurile morților".

Documentarea problemei discutate, sub toate aspectele ei cerute, a fost tratată competent de Pr. prof. I. Popescu-Mălăiești la care trimitem pentru referință. Ne oprim numai asupra câtorva texte scripturistice, care sunt mai evidente, de justificare a învățăturii Bisericii creștine pentru înhumarea morților, și nu pentru incinerarea lor.

Osândirea lui Adam căzut în păcatul neascultării poruncii ce i s-a dat de Dumnezeu în rai a fost pe măsura păcatului săvârșit de primii oameni: "căci pământ ești și în pământ te vei întoarce" (Fac. 3, 19). Textul scripturist este clar și el nu lasă loc pentru nici un comentariu. Domnul Iisus Hristos a înviat cu trupul din mormânt a treia zi, după cum l-a înviat din mormânt a patra zi și pe prietenul său Lazăr din Betania, și Domnul Iisus S-a înălțat la cer și stă de-a dreapta Tatălui. În trupul Lui preaslăvit ne-a încorporat și pe noi ca mădular nemuritoare, pe noi cei ce-L mărturisim, ne închinăm Lui, Îi ascultăm cuvântul și ne împărtășim cu cele șapte sfinte Taine, împărtășite nouă de Sfântul Duh, și slujim, cum ne-a poruncit nouă prin Sfinții Săi Apostoli, în Biserica Lui mântuitoare și luptătoare pe pământ. Purtăm cu noi chipul lui Dumnezeu și harul mântuitor al Domnului Iisus Hristos. "Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat" (Gal. 3, 27). "Dumnezeu L-a sculat (din mormânt) pe Domnul, și pe noi ne va scula cu puterea Sa (din morminte)" (I Cor. 6, 14). Sfântul Apostol Pavel le amintește Corintenilor: "Nu știți, oare, că voi sunteți templul lui Dumnezeu și că Duhul Lui Dumnezeu locuiește în voi?" (I Cor. 3, 16). Se poate concepe, ca fiind creștin ortodox, trupul tău, adică "templul" lui Dumnezeu să poată fi dat focului? Ar fi o mare răătăcire și osândă grea ce ne-am lua. Și Sfântul Apostol Pavel învață: "Așa este și învierea morților: Se seamănă (trupul) întru stricăciune, înviază întru nestricăciune; se seamănă întru necinste, înviază întru putere; se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc. Dacă este trup firesc, este și trup duhovnicesc" (I

Cor. 15, 42-44). Un text scripturistic și mai evident, care pune în afară de orice discuție justificarea înmorminării morților, este textul de la Sfântul Evanghelist Ioan: "Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor ieși cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii" (In. 5, 28-29). Sfântul Grigore Palama spune: "Trupurile celor ce au bineplăcut lui Dumnezeu vor îmbrăca atâta slavă, câtă nici nu pot vedea acești ochi" (Dumitru Stăniloae, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama*, București, 1993, p. 253). Slava lui Dumnezeu și harul Lui sfințitor face ca să nu putrezească nici sfintele moaște ale sfinților bineplăcuți Lui, care sunt cu noi și în ajutorul nostru.

Este de menționat că, din începuturile istoriei omenirii, se constată o grijă deosebită de cinstire a trupurilor celor morți, și care a stat în legătură cu felurile credințe privitoare la moarte și la soarta sufletelor după moarte. Credința în nemurirea sufletelor se întâlnește la mai toate popoarele din antichitate, și trupurile, considerate vase purtătoare ale sufletelor, se cereau cinstite. Referindu-ne la poporul român, purtăm din limba latină în limba română sărbătoarea romanilor, a rozaliilor, când la mormintele celor răposați, în luna mai, se venea cu făclii aprinse, se aduceau libații și se presărau peste morminte trandafiri (*rosa*). Rozaliile romanilor au fost creștinate în perioada dacoromană (sec. II-VI, VII) și ne-au dat *Rusai*, cum se mai aude încă în Zarand și în Țara Moșilor, dar slavizate în *Rusalii*.

În Sâmbăta Rusaliilor sau Sâmbăta moșilor de vară se fac pomenirile morților, atât în biserici, cât și în cimitire, când se împart pentru cei morți oale de pământ, cu apă sau vin în ele, cu chite de flori la mânuși și colăcei pentru toți cei morți ai fiecărei familii. Purțăm cu noi, ca popor creștin ortodox, credința ce ne-a lăsat-o Domnul Iisus Hristos că moartea nu este decât un somn (In. 11, 11), din care ne vom trezi cu trupurile noastre înviate, cand trâmbița Arhanghelului va suna la vremea de apoi. Cimitirele răposaților noștri ne sunt locuri sfinte, dormitoare, ocrotite și îngrijite de cei vii. Este atât de puternic și atât de bogat cultul morților la poporul român, îmbrăcat atât de original în manifestările lui folclorice și etnografice, care ne vorbesc de o permanență neîntreruptă din epoca dacoromană a poporului român, născut român și creștin. Amintim, de exemplu, de *Cântecul zorilor*, întâlnit și astăzi în Gorj, în Mehedinți, în Hațeg și Hunedoara, unic, cum ne spun folcloriștii, în toată Europa, poate și în lume, când, în cele trei zile cât poposește mortul în casă, până să fie dus la biserică și apoi în cimitir, i se cântă în pridvor la fereastră, la revărsatul zorilor, de către bocitoare *Cântecul zorilor*, un imn al nemuririi sufletului, cu ecouri încă din lumea dacilor nemuritori. Simbioza aceasta creștină dacoromană a permanenței noastre istorice oglindită în cultul morților până astăzi la poporul român nu ne îngăduie sub nici un motiv să îndrăznim să ardem trupurile morților noștri. Este o datorie sfântă pentru slujitorii preoți să învețe pe credincioși rânduiala Bisericii Ortodoxe și a sfintei noastre tradiții creștinești și românești despre îndatoririle ce le purțăm celor răposați ai noștri, despre grija rugăciunilor de pomenire a lor, ca și despre grija cinstirii și ocrotirii mormintelor și a cimitirelor. O grijă permanentă trebuie păstrată pentru a

învăța pe credincioși, îndeosebi pe cei de la orașe, că nu se îngăduie, după rânduiala Bisericii noastre Ortodoxe, să fie arși morții la crematorii și nu se îngăduie de către Biserică să li se săvârșească slujba înmormântării celor incinerati, iar prezența preotului ortodox la crematoriul uman nu este îngăduită.

Sinucigașii, ca și incineratii, se exclud singuri din trupul Bisericii lui Hristos cel înviat cu trupul a treia zi din mormânt.

Pentru motivele expuse până acum, se cere totodată preoților să corecteze în molitvelnice și în panihide cuvântul "cenușă" din stihira de la înmormântare: "Adusu-mi-am aminte de proorocul...", cu cuvântul "țărână", ca să nu mai fie cumva motiv de sminteală.

2. Propoziția coordonatoare adversativă din pericopa Apostolului de la cununie: "iar femeia să se teamă de bărbat" (Ef. 5, 33), urmează a se corecta: "iar femeia să respecte pe bărbat".

Un termen liturgic care ridică semne de întrebare și de neînțelegere este verbul la conjunctivul, din îndemnul Sfântului Apostol Pavel, care se adresează miresei (viitoare soție) la oficierea tainei cununiei religioase în biserică. Când se rostește (cântă) de către cântărețul bisericesc cuvântul respectiv în timpul citirii Apostolului, mirii, ca și nuntașii de față, dau semne de mirare, unii chiar zâmbesc, oricum mireasa nu este dispusă să primească acest îndemn care i se adresează. Este de vină, în această situație, autorul textului Epistolei către Efeseni, Sfântul Apostol Pavel, sau este de vină traducerea greșită în românește a textului cu îndemnul respectiv?

O analiză sintactică cât de sumară a versetului 33 din cap. 5 al epistolei, ne arată, așa cum este redat în românește, o contradicție semantică: "Astfel și voi, fiecare să-și iubească femeia ca pe sine însuși, iar femeia să se teamă de bărbat". Cele două verbe, din cele două propoziții coordonatoare: "a iubi" și "a se teme" nu se complinesc, așa cum, normal, cere topica frazei, ci ele se exclud.

În limba română, din ediția ultimă a Sfintei Scripturi: "Astfel și voi, fiecare așa să-și iubească femeia ca pe sine însuși, iar femeia să se teamă de bărbat".

Noul Testament, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, Versiunea revizuită, redactată și comentată de Bartolomeu Valeriu Anania:

"Dar și-n ceea ce vă privește, fiecare din voi să-și iubească femeia ca pe sine însuși, iar femeia să se teamă de bărbat". În subsidiar, nota 2, se menționează: "Cuvânt deseori înconfortabil în contextul social contemporan. El traduce exact originalul grecesc, dar trebuie înțeles și aplicat numai în interiorul analogiei Hristos-Biserică, adică iubire-supunere. Ceva mai sus (v.21) se vorbește de "frica lui (față de) Hristos"; Celui ce ne iubește Îi răspundem nu numai cu iubire, ci și cu teamă respectuoasă, ca Unuia care o inspiră și o merită".

Nouveau Testament, traduction oecuménique de la Bible, Edition intégrale. Paris, 1972:

"En tout cas, chacun de vous, pour sa part, doit aimer sa femme comme lui-même, et la femme, respecter son mari".

Pentru acceptarea traducerii celei mai corecte dintre cele prezentate, trebuie analizat morfologic verbul *phobeo*. Verbul respectiv, în greaca Noului Testament, pentru care trimitem la Maurice Carrez — François Morel, *Dictionnaire grec-français du Nouveau Testament*, Paris, 1971, p. 258, are două înțelesuri: 1 — *a fi cuprins de frică; a avea teamă; a (se) speria* (= être saisi de crainte, avoir peur, être effrayé, craindre); 2 — când verbul este urmat de acuzativ, ca în cazul prezentat, înseamnă: = *a respecta profund, a venera* (= révéler).

Din analiza morfologică a verbului *phobeo* rezultă că sensul lui corect, pe care l-a avut în vedere Sfântul Pavel, a fost cel de: *a respecta profund* (= révéler), care este un sinonim al verbului “*a iubi profund*”, adică bărbatul “să-și iubească femeia ca pe sine însuși”, iar “femeia (soția) să respecte profund (să venereze prin iubire) pe bărbat (soțul ei)”.

Cele două verbe, din cele două propoziții coordonatoare din frază, se complinesc logic. Este vorba de o figură de stil literară, de a nu repeta același verb în amândouă propozițiile din frază. Se înțelege că este vorba de verbul “a (se) iubi reciproc”, de vreme ce “vor fi amândoi un trup” (v. 31), căci această unire nu o realizează decât iubirea, care este din Dumnezeu, fiindcă “Dumnezeu este iubire” (I In., 4,8), și Sfânta Taină a Cununii este *Taina iubirii*, care nu are nimic comun cu teama și frica.

Din cele prezentate rezultă că dintre toate traducerile menționate, traducerea cea mai corectă a textului versetului 33, cap. 5 din Epistola către Efeseni, verset cuprins în Pericopa Apostolului de la Cununie, este cea ecumenică, și care trebuie introdusă și în textele românești ale edițiilor viitoare ale Noului Testament, ca și ale Apostolului. Până atunci, preoților li se recomandă să facă corectura cerută, ca să evităm situațiile nedorite de la slujba cununii.

Pr. I. Ionescu

VIATA BISERICESCA

AGENDA
de lucru a Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST
pe perioada 1 mai — 31 iulie 1994

- Duminică, 1 mai a.c.** — a oficiat Slujba Învierii și Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală și a rostit cuvântul pastoral;
— a oficiat a doua Înviere la Catedrala patriarhală, împreună cu P.S. Teofan Sinaitul și cu P.S. Vicențiu Ploieșteanul, Episcopi-Vicari Patriarhali, și a rostit cuvânt de învățătură.
- Martți, 3 mai a.c.** — a săvârșit resfințirea bisericii parohiei Uniunea Voluntarilor, comuna Voluntari, protoieria Sector Agricol Ilfov, rostind bogat cuvânt de învățătură și hirotiesind “iconom stavrofor” pe P.C. Paroh Vasile Zamfir, căruiua i-a conferit și distincția “Crucea patriarhală”.
- Miercuri, 4 mai a.c.** — a primit un grup de participanți de la Consultația “Spiritualitatea creștină adaptată epocii noastre”, ce a avut loc la Iași.
- Joi, 5 mai a.c.** — a săvârșit la Catedrala episcopală a Episcopiei Dunării de Jos, Slujba înmormântării Î.P.S. Dr. Antim Nica, Arhiepiscop al Dunării de Jos, alături de Î.P.S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, Î.P.S. Lucian, Arhiepiscopul Tomisului, P.S. Petru, locțiitor de Mitropolit al Mitropoliei Basarabiei, P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului, P.S. Eftimie, Episcopul Romanului și Hușilor, P.S. Epifanie, Episcopul Buzăului, P.S. Calinic, Episcopul Argeșului, P.S. Nifon, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, P.S. Emilian Arădeanul, Episcop-Vicar al Episcopiei Aradului, Ienopolei și Hălmeagului, P.S. Ioachim Vasluiuanul, Episcop Vicar al Episcopiei Romanului și Hușilor, P.S.

- Casian Gălățeanul, Episcop Vicar al Episcopiei Dunării de Jos, și a rostit un necrolog.
- a primit pe Î.P.S. Serafim al Germaniei și Europei centrale în legătură cu apropiata sa întronizare.
- Sâmbătă, 7 mai a.c.** — a primit pe Dl. Emilio Castro, fost Secretar General al Consiliului Ecumenic al Bisericilor;
- a primit pe Dl. Iosif Constantin Drăgan.
- Duminică, 8 mai a.c.** — a săvârșit Sf. Liturghie în Catedrala patriarhală alături de Prea Sfințitul Nathanael, Episcopul Episcopiei Ortodoxe Române de la Vatra Românească din America, și de P.S. Teofan Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal, rostind predică și cuvântul ocazional;
- a primit un grup de studenți greci din partea Uniunii Studenților Creștini, cu ocazia vizitei lor în țara noastră;
- a participat la Templul Coral din București la Slujba de înmormântare a Dr. Moses Rosen, Șef Rabinul Cultului Mozaic din România și Președintele Federației Comunităților Evreiești din România.
- a prezidat ședința Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române;
- Marți, 10 mai a.c.** — a primit pe Dl. Col. Marin Mircea, Locțiitor al Șefului Direcției de Cultură a Armatei, și pe Dl. Lt. Col. Ilie Șchiopu, Șef de Secție în cadrul aceleiași Direcții.
- Joi, 12 mai a.c.** — a primit pe Dl. Mudhir Numan Wahib al-Dury, Consulul Ambasadei Republicii Irak la București;
- a primit pe Dl. Dr. Prof. Dr. Nicolae Constantinescu, medic neurochirurg la Spitalul Colțea.
- Vineri, 13 mai a.c.** — a săvârșit slujba de resfințire a bisericii parohiei Cotroceni-Răzoare și a rostit cuvânt de învățătură;
- a primit vizita unui grup de intelectuali de la Cernăuți în frunte cu D-na Prof. Univ. Alexandrina Cernova — în legătură cu situația Bisericii Române din Bucovina.
- Luni, 16 mai a.c.** — a primit corul "Gloriae Dei Cantores", din Orleans, Massachusetts, cor de renume internațional ce are ca scop promovarea păcii, înțelegerii și reconcilierii între oamenii diferitelor culturi prin muzică;
- a primit pe P.C. Pr. Otto Matti Sidoroff, Director în cadrul organizației "Ajutor Inter-Bisericesc —

Departamentul România" (AID-ROM) în legătură cu vizita în țara noastră a Înalt Prea Sfinției Sale Ioan, Arhiepiscopul Karelicii și Întregii Finlande;

- a primit pe D-na Lidia Popița Stoicescu, soția Ambasadorului României la Atena.
- Martți, 17 mai a.c.** — a primit pe Dl. Egon Klepsch, Președintele Parlamentului European.
- Joi, 19 mai a.c.** — a primit pe Dl. Prof. Siegwalt Gerard, profesor de dogmatică la Universitatea din Strasbourg, Franța.
- Vineri, 20 —**
- miercuri 25 mai a.c.** — s-a desfășurat vizita în țara noastră, la invitația Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a Înalt Prea Sfințitului IOAN, Arhiepiscopul Karelicii și al Întregii Finlande. Însoțiți de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Ioan și membrii delegației Bisericii Ortodoxe Finlandeze au participat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala patriarhală, cu ocazia hramului, la târnosirea bisericii din parohia Boldești, județul Prahova, protoieria Vălenii de Munte. Au fost vizitate mănăstiri din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor, Arhiepiscopiei Sibiului, Episcopiei Râmnicului, Episcopiei Argeșului și Teleormanului. Din agenda vizitei mai consemnăm întrevederea cu Dl. Theodor Meleşcanu, Ministrul român al Afacerilor Externe, întâlnirea cu studenții Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității București și săvârșirea unui Parastas pentru eroii căzuți în Revoluția din Decembrie 1989 la Cimitirul Eroilor Martiri al Revoluției.
- Vineri, 20 mai a.c.** — a primit pe Prea Sfințitul Ilarion, Episcop de Trajanopolis, Bulgaria.
- Miercuri, 25 mai a.c.** — a primit un grup de copii de la Casa de copii din Sighetul Marmăției, județul Maramureș, care au prezentat un program folcloric.
- Joi, 26 mai a.c.** — a primit pe Dl. Vasile Popovici, membru al Camerei Deputaților a Parlamentului României.
- Vineri, 27 mai a.c.** — a primit pe Dl. Sorin Racovițan, Secretar al organizației pentru pace a popoarelor din Europa și din zona Mediteranei (P.O.P.E.M.);
- a primit pe membrii Biroului Confesional al Armatei Române: Dl. Maior Gheorghe Căldăruș,

P.C. Pr. Lector Dr. Ștefan Buchiu și P.C. Pr. Lector Dr. Nicolae Stoleru;

— a primit pe scriitorul Candido Campos și pe P.C. Pr. Alexandre Bonito din Portugalia.

Sâmbătă, 28 mai a.c.

— a participat la Palatul Național al Copiilor la Sărbătoarea Caselor de Copii din România, manifestarea constând în vizitarea unei expoziții naționale și vizionarea unui spectacol artistic, ambele pregătite de copiii orfani;

— a vizitat Schitul Dragoslavele.

Luni, 20 mai a.c.

— a vizitat Mănăstirea Sinaia.

Marți, 21 mai a.c.

— a primit pe Dl. Hiroshi Nakajima, Președintele Organizației Mondiale a Sănătății, însoțit de Dl. Iulian Mincu, Ministrul Sănătății, și de Dl. Dan Poenaru, Secretar de Stat la Ministerul Sănătății;

— a prezidat ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor;

— a primit pe Dl. Christos Alexandris, Ambasadorul Republicii Elene la București și pe Dl. Evert Militade, liderul Partidului Noua Democrație.

Miercuri, 1 iunie a.c.

— a primit pe Dl. Shanker Dayal Sharma, Președintele Indiei, aflat într-o vizită oficială în țara noastră;

— a primit pe Dl. John Mateescu, Președintele Congresului Românilor din Canada;

— a primit pe membrii Asociației pentru construirea bisericii ortodoxe "Înălțarea Domnului" din cartierul Drumul Taberei, pentru discutarea construirii celorlalte nouă biserici pentru care s-a aprobat atribuirea de terenuri de către Primăria Capitalei prin hotărârea nr. 87/1993, și care au obținut Înalta Binecuvântare pentru punerea pietrei de temelie pe terenul atribuit în vederea începerii construcției bisericii "Înălțarea Domnului".

— a primit pe Dl. Dennis Sammut, membru al Parlamentului Maltei, Secretar general al "Organizației pentru Pacea Popoarelor din Europa și zona Mediteranei" și coordonator de proiect al "Centrului de informare și verificare a tehnologiei", în cadrul programului "Pentru prevenirea conflictelor zonale și a diferendelor de idei în structurile etnice";

— a participat împreună cu P.S. Petru, Locțiitor de Mitropolit al Mitropoliei Basarabiei, P.S. Vicențiu

Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal și P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, la Spectacolul organizat la Sala Palatului de către Secția română a UNICEF cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului.

- Joi, 2 iunie a.c.** — a primit pe Dl. Florian Bercea, fost Ministru de finanțe, și pe Dl. Ioan Gurău, membri al Parlamentului României.
- Vineri, 3 iunie a.c.** — a primit pe Dl. Prof. Univ. Thomas Brendel de la "Centrul pentru Misiune Creștină" din Berlin, Germania.
- Duminică, 5 iunie a.c.** — a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala patriarhală rostind cuvânt de învățătură;
— a participat la vernisajul Expoziției de icoane organizată de "Vestitorul Ortodoxiei", periodicul Patriarhiei Române, și de revista "Chemarea credinței", și a oferit premii elevilor merituoși;
— a participat la un Concert de binefacere organizat la Ateneul Român sub patronajul Patriarhiei Române de către Comitetul de binefacere "Icoana", în beneficiul copiilor orfani și al bătrânilor singuri și neajutorați.
- Martți, 7 iunie, a.c.** — a primit pe I.P.S. Hierotheos, Mitropolit de Hydra, Spetsai și Aigina, Grecia, însoțit de un grup de 50 de credincioși, monahi și monahii din mănăstirile Mitropoliei — Sf. Nicolae, Sf. Nectarie, Sf. Ecaterina, Sf. Tecla — și care desfășoară activități caritative în cadrul Mitropoliei, și a oferit înaltului ierarh un engolpion.
- Miercuri, 8 iunie a.c.** — a primit pe Dl. dr. Jean Țăranu din Canada;
— a primit pe Eminentă Sa Rolf Koppe, Episcop *evangelic luteran din Germania* și pe pastorul Klaus Schwartz, însoțiți de P.S. Episcop-Vicar Patriarhal Teofan Sinaitul, P.C. Pr. Consilier Patriarhal Gelu Bogdan și Dl. Constantin Strugariu, din Sectorul de Relații Externe Bisericești.
- Joi, 9 iunie a.c.** — la Praznicul Înălțării Domnului — Ziua Eroilor Neamului românesc — a săvârșit Sfânta Liturghie în catedrala patriarhală împreună cu P.S. Petru, Locțiitor de Mitropolit al Mitropoliei Basarabiei, și a rostit cuvânt de învățătură.
— a săvârșit la Monumentul Eroului Necunoscut Slujba pomenirii Eroilor Neamului românesc căzuți

pe toate câmpurile de luptă pentru neam, țară și credința strămoșească;

- a sfințit locul și a pus piatra de temelie a bisericii cu hramul "Înălțarea Domnului" care se va ridica pe Aleea Boteni din cartierul Drumul Taberei.

Sâmbătă, 11 —

duminică, 12 iunie a.c. — a vizitat Mănăstirea Cheia și a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în biserica Mănăstirii, rostind cuvânt de învățătură.

Luni, 13 iunie a.c.

- a prezidat ședința de lucru cu Părinții Președinți ai Conferințelor preoțești din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor;
- a primit pe Dl. Dr. Vasile Verega, Vicepreședinte al Congresului Mondial al Ucrainenilor, din Toronto, Canada, însoțit de Dl. deputat Ștefan Tcaciuc, din Parlamentul României;
- a primit pe Dl. Nicolae Dorobanțu din Offenbach, Germania.

Marți, 14 iunie a.c.

- a primit pe Dl. Prof. Univ. Dr. Miskolczy Ambrus, Decan al Facultății de Studii Românești din Budapesta, Ungaria;
- a primit pe Dl. Aurel Bucălae din Canada;
- a primit pe Dl. Iulian Crețu, Viceprimarul Capitalei;
- a primit pe Dl. Anton Nicolau, membru al Parlamentului României din partea Uniunii Elene;
- a primit pe D-na Gabriela Cegolea, artistă lirică, autoarea mai multor discuri de Colinde.

Duminică, 19 iunie a.c.

- la Praznicul Pogorării Sfântului Duh a săvârșit resfințirea Catedralei Reîntregirii din Alba Iulia, simbol al unității naționale și spirituale a tuturor românilor. Alături de Prea Fericirea Sa, în soborul arhieresc, care a săvârșit în continuare Sfânta Liturghie, s-au aflat: I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului, P.S. Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, P.S. Andrei, Episcop de Alba-Iulia. Au asistat la Sfânta Liturghie reprezentanți al Cultelor din țara noastră, înalte oficialități ale administrației centrale și locale, senatori, deputați, mii de credincioși, cărora Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist le-a adresat un cuvânt de învățătură;

- a vizitat Mănăstirea Râmeți.
- Marți, 21 iunie a.c.** — a făcut o vizită canonică în Episcopia Râmnicului.
- Miercuri, 22 iunie a.c.** — a primit pe P. Cuv. Arhim. Pavlos Tsausoglu din Atena, Grecia;
- a primit pe Dl. Vakhtang Gogvadze, Președintele Parlamentului din Georgia, cu invitația de a vizita Georgia.
- Joi, 23 iunie a.c.** — a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.
- Vineri, 24 iunie 1994** — la praznicul Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul a săvârșit resfințirea bisericii parohiei Băicoi I, protoieria Câmpina, jud. Prahova, rostind cuvânt de învățătură. A hirotosit "iconom" pe P.C. Pr. Ștefănică Gheorghe acordându-i acestuia și distincția bisericească "Crucea patriarhală";
- a vizitat construcția noii biserici din parohia Tufeni.
- Duminică, 26 iunie a.c.** — a săvârșit Sfânta Liturghie în incinta Universității Politehnice din București, rostind cuvânt de învățătură. Slujitorii și credincioșii; profesori, studenți, tineri, s-au deplasat apoi în procesiune până la locul unde se va ridica Paraclisul Universității, cu hramul Sfântul Grigore Palama, sfințind locul și piatra de temelie.
- Luni, 27 iunie a.c.** — a primit pe Dl. Mohadjer Hedjazi, Ambasadorul Republicii Iran la București, în vizită de rămas bun la încheierea misiunii diplomatice în țara noastră;
- a primit pe Dl. Ioan Muntean de Handol, Consul al Insulelor Belize la București, în legătură cu începearea lucrărilor de restaurare a capelei de la spitalul Filantropia.
- Marți, 28 iunie a.c.** — a săvârșit în catedrala patriarhală Slujba pomenirii tuturor eroilor români care și-au dat viața după cucerirea Basarabiei și Bucovinei de Nord pentru credința străbună și pentru integritatea pământului strămoșesc, în anul 1940. A rostit cuvânt de cinstitie a jertfei lor.
- Miercuri, 29 iunie a.c.** — la Praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel a târnosit împreună cu P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Paraclisul cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul al Penitenciarului Jilava, săvârșind apoi Sfânta Liturghie arhierescă și rostind cuvânt de învățătură;

- a primit pe Excelența Sa, Dl. Mani Lal Tripathshi, noul Ambasador al Republicii India la București, cu un mesaj din partea Președintelui acestei țări.
- Joi, 30 iunie a.c.** — a primit pe Dl. general maior Ioan Chiș, Directorul Direcției Generale a Penitenciarelor;
- a prezidat o consfătuire de lucru cu Prea Cucernicii Părinți Protoierei și Prea Cucernicii Preoți misionari în spitalele și penitenciarele din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor.
- Vineri, 1 iulie a.c.** — a primit pe domnii Georges Stefanakis și Ioannis Papathanasiou, din Grecia.
- Sâmbătă, 2 iulie a.c.** — a vizitat mănăstirea Viforâta;
- Duminică, 3 iulie a.c.** — a vizitat Schitul Dragoslavele și a participat la Sf. Liturghie săvârșită de P.C. Arhim. Sofian.
- Joi, 7 iulie a.c.** — a primit pe Excelența Sa, Dl. H. Hristoforu, Ambasadorul Republicii Cipro în România.
- Vineri, 8 iulie a.c.** — a primit un grup de profesori universitari și studenți de la Universitatea din Tesalonic, condus de dl. prof. univ. dr. Athanasios Anghelopoulos;
- a participat la Examenul de capacitate preoțească sesiunea iulie 1994, la Seminarul Teologic Liceal din București și a prezidat Sinodul Mitropoliei Munteniei și Dobrogei;
- a primit un grup de absolvenți ai Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității București, originari din Republica Moldova, fii ai Mitropoliei Basarabiei.
- Sâmbătă, 9 iulie a.c.** — a sfințit capela "Sf. Ilie" și ansamblul comemorativ din incinta Bazei de Transport a Ministerului Apărării Naționale rostind cuvânt de învățătură cadrelor, ostașilor unității și credincioșilor. După Sfânta Liturghie a săvârșit pomenirea eroilor căzuți în zilele Revoluției din decembrie 1989 din rândul cadrelor Bazei;
- a participat împreună cu P.S. Calinic, Episcopul Argeșului și Teleormanului, PP.SS. Teofan Sinaitul și Vicențiu Ploieșteanul, Episcopi Vicari Patriarhali, și P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, la binecuvântarea absolvenților Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității București și a rostit bogat cuvânt părintesc.

Duminică, 10 iulie a.c. — a asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în biserica Sf. Gheorghe a mănăstirii Cernica, rostind cuvânt de învățătură și hirotosind arhimandrit pe P. Cuv. Clement, starețul mănăstirii.

Marți, 12 iulie a.c. — a prezidat lucrările de constituire a Adunării Naționale Bisericești pentru anii 1994-1998;
— a prezidat lucrările Colegiului Electoral Bisericesc în vederea alegerii de Episcop al Episcopiei nou înființate a Covasnei și Harghitei și de Episcop al Episcopiei Dunării de Jos. În urma scrutinurilor au fost aleși P. Cuv. Arhim. Ioan Selejan, Superiorul Așezămintelor Românești de la Ierusalim și Iordan, ca Episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, și P.S. Dr. Casian Crăciun, Arhiepiscop-Vicar, ca Episcop al Dunării de Jos.

Miercuri, 13 iulie — a prezidat lucrările Colegiului Electoral Bisericesc în vederea alegerii de Episcop al Episcopiei Caransebeșului, fiind ales, în urma scrutinului, P.S. Emilian Arădeanul.

**Miercuri 13 —
Joi, 14 iulie a.c.** — a prezidat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care a analizat diferite probleme actuale ale vieții bisericești, interne și externe, acordându-se o atenție deosebită vieții mănăstirești, activității filantropice, învățământului teologic universitar și liceal, învățământului religios în învățământul de stat, relațiilor Bisericii Ortodoxe Române cu alte Biserici din țară și din străinătate precum și sprijinirii fraților ortodocși români din Basarabia și Bucovina.

Secretarul Cabinetului Patriarhal,
Pr. René Broscăreanu

**VIZITA ÎN ROMÂNIA A Î.P.S. IOAN,
ARHIEPISCOPUL KARELIEI
ȘI AL ÎNTREGII FINLANDE
(20-25 mai 1994)**

Vizita pe care I.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande, însoțit de preotul Arto Leskinen și de diaconul Jyrky Ojapelto de la parohia "Învierea lui Hristos" din Juyveaskyla, au făcut-o Bisericii Ortodoxe Române, la invitația Prea

Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a început în după amiaza zilei de vineri, 20 mai a.c., când au sosit pe aeroportul internațional București-Otopeni.

Delegația Bisericii Ortodoxe din Finlanda a fost întâmpinată de Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, însoțit de Prea Sfințiii Episcopi Calinic al Argeșului și Teleormanului, Nifon al Sloboziei și Călărașilor, Casian, Episcop-locotenent de Galați, de consilierii patriarhali. Au fost de față reprezentanți ai Ambasadei Finlandei la București, ai Președinției României și ai Guvernului. Delegației Bisericii Ortodoxe din Finlanda s-a alăturat P.C. Pr. Matty Sydoroff, care își desfășoară activitatea la organizația ecumenică AIDROM din București. În salonul oficial al aeroportului, atât Î.P.S. Arhiepiscop Ioan, cât și P.F. Patriarh Teoctist, au dat declarații de presă reprezentanților mass-media.

La Catedrala patriarhală din București, credincioși, preoți, profesori de teologie, consilieri, elevi seminariști și studenți teologi au întâmpinat oaspeții în acordurile clopotelor și ale imnelor înălțate de corul Seminarului Teologic Liceal din București, dirijat de Arhid. Prof. Marin Velea, și de Corala "Nicolae Lungu" a Patriarhiei Române, dirijată de Pr. Prof. Constantin Drăgușin.

Înalții ierarhi, întâmpinați cu Sf. Evanghelie și cu Sf. Cruce, s-au închinat moaștelor Sfântului Dimitrie cel Nou, iar slujitorii catedralei au săvârșit un Te Deum cu polihroniu. S-au rostit cuvinte de către cei doi Întâistătători.

Sâmbătă, 21 mai 1994. La sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și maica sa Elena, hramul Catedralei patriarhale, oaspeții finlandezi au săvârșit Sfânta Liturghie împreună cu P.F. Patriarh Teoctist și alți ierarhi din Mitropolia Munteniei și Dobrogei. Credincioșilor prezenți în număr mare le-a vorbit întâi Patriarhul României, apoi Arhiepiscopul finlandez, subliniindu-se atât importanța și marea sărbătorii, cât și împreună-slujirea, împreună-rugăciunea și comuniunea deplină la slujba Sfintei Liturghii a ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Ortodoxe din Finlanda și a unui ierarh din Biserica Ortodoxă Bulgară, P.S. Ilarion de la Veliko Târnovo, aflat în România la o aniversare a parohiei bulgare din București.

După amiază, P.F. Teoctist și oaspeții finlandezi, însoțiți de P.P.S.S Episcopi Nifon al Sloboziei și Călărașilor, Casian al Dunării de Jos, de P.C. pr. Mihai Tița, Consilier de externe al Patriarhiei Române, și de Prof. Liviu Stoinea, Consilier de Presă al Bisericii noastre, s-au îndreptat spre Mănăstirea Zamfira, făcând un popas la Catedrala "Sf. Ioan Botezătorul" din Ploiești unde, în prezența a numeroși preoți și credincioși, s-a oficiat o scurtă slujbă cu polihroniu. P.F. Patriarh Teoctist a rostit un cuvânt misionar-pastoral, Î.P.S. Arhiepiscop Ioan a adresat un cuvânt preoților și credincioșilor prezenți, iar P.C. Pr. Gheorghe Lazăr, protopopul de Ploiești, un cuvânt de bun-sosit.

La Mănăstirea Zamfira, oaspeții au fost întâmpinați la poarta sfântului locaș cu pâine și sare de maica stareță, Mihaela Ioniță, și de P.C. Pr. Ilie Vasile, protopop de Văleni. Cei doi ierarhi, mai întâi I.P.S. Ioan, apoi Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, au rostit cuvinte de suflet, iar copiii satului, în costume naționale, au prezentat frumoase coruri religioase.

Duminică, 22 mai 1994. Punctul central al acestei zile l-a constituit slujba de sfințire a bisericii noi din orașul Boldești, județul Prahova, unde slujește P.C. Pr. Octavian Pârveu. Au participat numeroși credincioși, cu păstorii lor duhovnicești, de la celelalte parohii ale localității sau din împrejurimi. În cuvântările Sale, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a reliefat importanța duminicii, dar și a actului sfințitor în viața duhovnicească a credincioșilor din Boldești. De asemenea, a rostit un cuvânt ocazional P.C. Pr. Octavian Pârveu, parohul acestei biserici, după care s-a adresat celor prezenți Î.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al întregii Finlande. În încheiere a vorbit P.C. Pr. Ilie Vasile, protopopul Vălenilor. Slujba de sfințire a fost transmisă în întregime de programul "România — Cultural", iar o echipă a Televiziunii Române, de la redacția "Viața spirituală", a realizat un reportaj. Secvențe de la acest moment duhovnicesc au fost surprinse și de către o echipă de filmare de la studioul "Alexandru Sahia".

După amiază au fost vizitate Mănăstirea Suzana și Centrul ecumenic de la biserica reformată "Casa Speranței" din Brașov, unde oaspeții au fost întâmpinați de dl. Antal Ferencz, episcop-vicar reformat de Cluj, și de pastorul Miklos Menessy. Au avut loc scurte convorbiri, în care s-au subliniat bunele relații între Biserica Ortodoxă și cea Protestantă din Finlanda, ca și între Bisericile din România, după care s-au dat scurte declarații de presă.

Seara, oaspeții au poposit la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, unde au fost întâmpinați de către Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, Maramureșului și Crișanei, și de soborul mănăstirii, având în frunte pe cei doi stareți, P. Cuv. Veniamin Tohăneanu (onorific) și P. Cuv. Irineu Duvlea (în funcțiune). În Biserica nouă, Î.P.S. Mitropolit Antonie a rostit cuvântul de bun-sosit, la care au răspuns cei doi înalți ierarhi.

Luni, 23 mai 1994. De la Mănăstirea Brâncoveanu, oaspeții s-au îndreptat spre Sibiu, unde s-au bucurat de o călduroasă primire în Catedrală, în reședința mitropolitană și la Facultatea de Teologie Ortodoxă. După Te Deum-ul cu polihroniu săvârșit în catedrala arhiplină, unde au participat credincioși, profesori și studenți teologi, reprezentanți ai autorităților locale, au vorbit Î.P.S. Mitropolit Antonie, Î.P.S. Arhiepiscop Ioan și P.F. Patriarh Teoctist. S-au vizitat și paraclisul studenților teologi, expoziția și sala de carte veche. După cuvântul de bun-sosit al P.C. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, decanul Facultății de Teologie din Sibiu, ierarhii au vorbit profesorilor și studenților teologi.

În după amiaza zilei, oaspeții s-au îndreptat spre Centrul episcopal de la Râmnicu-Vâlcea, făcând un mic popas la mormântul lui Mircea cel Bătrân de la Mănăstirea Cozia. La Episcopia Râmnicului, oaspeții au fost întâmpinați cu pâine și sare de P.S. Episcop Gherasim Cristea, de P.S. Irineu Slătineanu, Arhiepiscop-vicar, de slujitorii catedralei, de numeroși credincioși, preoți, profesori ai Seminarului Teologic, de reprezentanți ai autorităților locale. După ce ierarhii s-au închinat moaștelor Sfinților Teodor Stratilat, Carp și Mercurie, din Catedrala episcopală, s-a săvârșit un Te Deum cu polihroniu.

Seara, oaspeții au sosit la Episcopia Argeșului. Au vizitat întâi mormântul ctitorului de țară, Nicolae Alexandru Basarab, din biserica Sfântul Nicolae-Domnesc, după care au pășit în catedrala episcopală de la Curtea de Argeș, fiind întâmpinați de credincioși, preoți, profesori și elevi seminariști. Răspunsurile liturgice au fost date de corul Seminarului Teologic din Curtea de Argeș. P.S. Calinic, Episcopul Argeșului și Teleormanului, a rostit cuvântul de bun-sosit, după care au vorbit Î.P.S. Arhiepiscop Ioan și P.F. Patriarh Teoctist. După slujbă și cuvântări, oaspeții s-au închinat la moaștele Sfintei Cuvioase Filoteia de la Argeș, aflate în paraclisul Episcopiei.

Marti, 24 mai 1994. Dimineața au fost vizitate barajul și hidrocentrala de la Vidraru. Î.P.S. Arhiepiscop Ioan, însoțitorii săi finlandezi, P.P.S.S. Nifon al Sloboziei și Călărașilor și Calinic al Argeșului și Teleormanului au fost ghidați de către dl. director Nicolae Becheru.

În după amiaza zilei, oaspeții au poposit la Pitești, în catedrala "Sf. Vineri", în mijlocul unei mari mulțimi de preoți și credincioși, profesori de teologie, studenți și seminariști. După Te Deum-ul săvârșit, a rostit un cuvânt de bun-venit Pr. Prof. Dr. Manu Dănuț, decanul Facultății de Teologie din Pitești. Au vorbit mulțimii prezente P.F. Patriarh Teoctist, Î.P.S. Arhiepiscop Ioan și chiriașul locului, P.S. Episcop Calinic.

Miercuri, 25 mai 1994. reveniți în București, oaspeții finlandezi au făcut o scurtă vizită la Ministerul Afacerilor Externe, unde au avut o întrevedere cu dl. Teodor Meleșcanu. Oaspeții finlandezi au fost însoțiți de P.S. Episcop Vicențiu Ploieșteanul, vicar patriarhal, și de Prof. Univ. Dr. Remus Rus.

Împreună cu P.F. Patriarh și cu alți ierarhi ai Bisericii noastre, înalții oaspeți au vizitat și Facultatea de Teologie din București. Cuvântul de bun-sosit a fost rostit de Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, decanul Facultății, după care cei doi Întâistătători au vorbit studenților. Au fost prezenți și P.P.S.S. Episcopi Calinic al Argeșului și Teleormanului, Vicențiu Ploieșteanul, vicar patriarhal, și Teodosie Snagoveanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

La ora amiezii, cei doi Întâistătători au dat declarații și interviuri reprezentanților mass-media, după care s-au îndreptat spre Cimitirul Eroilor Revoluției, unde au depus flori și s-au rugat pentru sufletele tinerilor martiri care și-au jertfit viața pentru libertatea, demnitatea și credința poporului român. Î.P.S. Ioan, Arhiepiscopul Karelicii și al întregii Finlande, a ținut un scurt cuvânt întru cinstirea Eroilor revoluției, după care a fost vizitată biserica Eroilor revoluției, aflată în plină construcție.

După amiază, oaspeții au fost conduși la aeroportul internațional București-Otopeni, de unde s-au îndreptat, pe calea aerului, spre Finlanda.

Prof. Liviu Stoinea

PARTICIPAREA PEA FERICITULUI PĂRINTE TEOCTIST, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, LA REUNIUNEA SOLEMNĂ PRILEJUITĂ DE ANIVERSAREA A 30 DE ANI DE LA CREAREA ASOCIAȚIEI DE STUDII SUD-EST EUROPENE.

Cu ocazia celei de a 30-a aniversări a creării Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene, joi, 7 aprilie a.c., la sediul Asociației — “Casa Titulescu” — a avut loc o reuniune solemnă la care au participat membrii Asociației și ai Comitetului Român de Studii Sud-Est Europene, precum și distinși oaspeți, din țară și din străinătate, între care și Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

După alocuțiunile inaugurale, prezentate de Dl. Răzvan Teodorescu, Președintele Comitetului Național Român de Studii Sud-Est Europene, au fost adresate mesaje din partea Președenției României, prin Dl. Marius Guran, Consilier prezidențial, al Academiei Române, prin președintele acesteia, Dl. Acad. Virgil Nicolae Constantinescu, și a Ministerului Român al Afacerilor Externe, prin Dl. Secretar de Stat Adrian Dohotaru. De asemenea, a luat cuvântul Dl. Jan Karayannopoulos, Vice-Președintele A.I.S.S.E.E. Viu așteptat și apreciat de asistență a fost cuvântul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. Dorim în primul rând să urăm un “Paști fericit” oaspeților noștri care au sărbătorit duminică Învierea Domnului. Am acceptat cu deosebită bucurie de a fi împreună cu dumneavoastră, cu ocazia celei de a 30-a aniversări a Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene, și aceasta din mai multe motive.

Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române a asistat opera Asociației încă de la începutul acesteia, acum 30 de ani. Într-adevăr, studiile sud-estului Europei îmbrățișază deopotrivă istoria spiritualității, culturii și patrimoniului artistic și literar al acestei părți de lume și, de asemenea, istoria Bisericii, activă și creatoare în toate aceste domenii. Numeroase manifestări științifice ale Asociației s-au desfășurat în episcopiile și mănăstirile României, studiind și prezentând operele și monumentele Bisericii, reunind clerici, teologi și cercetători. Înaintașii mei, patriarhii Justinian și Justin, și eu însumi, am înțeles deschiderea, nu numai științifică, dar totodată morală și irenică a programului urmărit de Asociație. O muncă de mai bună cunoaștere și punere în valoare a trecutului comun al popoarelor din sud-estul Europei. O operă ce trebuie să ducă la respect reciproc, la colaborare și prietenie între națiunile unei regiuni atât de încercate de istorie.

Apreciind nobila activitate pe care ați desfășurat-o atât de mult timp și în condiții dificile, dorim să vă asigurăm că vom fi întotdeauna legați de activitatea dumneavoastră, puternic convinși de importanța, de eficacitatea și de actualitatea ei. Avem nevoie, mai mult ca oricând, într-o Europă care se fortează să-și regăsească unitatea sufletească și de civilizație, de sprijinul luminat al oamenilor de știință.

Dumnezeu să binecuvânteze inițiativele și activitățile dumneavoastră, să vă ajute în drumul spre Lumină și Pace”. ↗

Reuniunea a fost urmată de colocviul "De la călători la jurnaliști: adevăr și distorsiuni ale imaginii sud-estului european (secolele XVI-XX)".

Diac. Nicolae Vladu

LITURGHIA SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR SCRISĂ PENTRU COPII ȘI DEDICATĂ CORULUI "SYMBOL"

Mergând, duminica, la Sfânta Liturghie, ne-am obișnuit să auzim străbătând puternice, de sus, din cafas, glasuri de oameni adulți, mai mult sau mai puțin în a doua tinerețe. Ne-am obișnuit să comparăm și să apreciem diferitele coruri mixte din biserici. Ba, mai mult, sunt credincioși care aleg biserica în care să asiste la Sfânta Liturghie după calitatea corului acesteia.

Dar nu în fiecare duminică aveam plăcuta surpriză de a asculta, venind tot de sus, dar parecă nu din cafas, ci din Împărăția Cerurilor, glasurile copiilor ce iau locul, din când în când, adulților cu care ne obișnuisem. Și aceasta, din imposibilitatea de a cânta în același timp la toate bisericile din București sau de aiurea, din alte părți ale țării.

Ducând o activitate artistică, dar și misionară, există în Capitală un cor de copii de care ne-am obișnuit să auzim și pe care ne-am obișnuit să-l ascultăm de patru ani încoace, atât la Sfânta Liturghie, cât și pe marile scene. Și, de fiecare dată, auditoriul simte diferența dintre un cor de adulți și unul de copii, îngerese, purificator prin înseși sufletele neprihănite încă. Credincioșii se întorc pe la casele lor înfiorați și mai buni parcă, curățiți prin curățenia transmisă lor de glasurile și sufletele copiilor.

Și iată că trăirile sufletești generate de aceștia au făcut ca în mintea și cugetul eminentului compozitor și profesor D.D. Stancu să încolțească un gând: acela de a crea, pentru prima dată în istoria muzicii corale românești, o Liturghie pentru cor de copii. Și nu numai că a încolțit, dar ideea a dat și roadde. Astfel a venit pe lume — dintr-un tată inimos și de mare talent și o mamă devotată și nemuritoare, muzica românească —, o Liturghie care nu numai că este scrisă pentru copii, dar este dedicată acestui cor de care amintim cu admirație, corul de copii "Symbol", condus de neobositul profesor Jean Lupu.

Nașterea acestei Liturghii și dedicația făcută de părintele ei au luminat și mai mult sufletele micilor coriști, care, în ciuda examenelor în pregătire, nu au pregetat să participe cu entuziasm și râvnă la repetiții, în vederea apropiatei audiții în premieră absolută, în ziua de 6 iunie 1994, în cadrul Cenaclului de muzică corală al Uniunii Compozitorilor.

În acest mic palat al muzicii, sub ochii marelui nostru G. Enescu, copiii au reușit, datorită sensibilității și trăirii lor, să dezvăluie selectului auditoriu frumusețea și valoarea noii Liturghii. Integrată în structura arhitectonică a cântărilor

bisericești, lucrarea transmite celor ce o ascultă sentimentul de religiozitate. Se simte întrepătrunderea dintre muzica românească și cea psaltică bizantină. Modalități ca isonul, unisonul, rubato, dialogul, colorează miraculos această compoziție, în care simțul proporției se îmbină cu sentimentul de pioșenie, melodia exprimând pe de-a-ntregul semnificațiile textului liturgic.

Prezența și glasul remarcabil al preotului paroh Grigore Andronescu, de la biserica Sf. Nicolae-Șelari, au făcut ca atmosfera și trăirea din timpul desfășurării unei Liturghii să fie creată pe deplin, toți cei din sală uitând că se află la un cenaclu, simțind că sunt într-un sfânt lăcaș al Domnului, în timpul oficierei slujbei religioase. Dacă invitații au venit, poate, la cenaclu, din curiozitate în fața originalității acestui eveniment sau din sentimentul de prietenie și admirație față de compozitor și interpreți, dacă pe parcurs s-au lăsat înfiorați de emoția ce le-a fost transmisă prin muzică, text, puritate și omogenitate a glasurilor, surpriza și ineditul unor rezolvări componistice, iată că, după ultimele sunete ale lucrării, reveniți parcă din sferele înalte ale dumnezeirii, și-au exprimat îndelung emoția trăită, entuziasmul admirativ în fața acestui nou născut, căruia i-au prevestit, precum ursitoarele din folclorul românesc, o viață veșnică, o tinerețe fără bătrânețe, o faimă bine meritată dusă în lumea creștină prin intermediul corului de copii "Symbol" și al altor coruri ce vor apărea de-a lungul timpurilor.

Mult stimatul compozitor, dirijor și profesor D.D. Stancu s-a dovedit și de astă dată, la o vârstă înaintată, un mare maestru al muzicii corale, un excelent cunoscător al tainelor muzicii în general, ale muzicii folclorice și psaltice în special, a adăugat cântărilor Sfintei Liturghii miresma florilor de primăvară și sentimentul veșniciei.

Și nu în ultimul rând, toți cei de față și-au exprimat considerația și respectul pentru munca maestrului Jean Lupu, cel care, prin muncă, dăruire, entuziasm și simț pedagogic, reușește de fiecare dată să ne ofere cele mai surprinzătoare daruri, țesute în buchete de frumusețe și emoție estetică. Diploma ce i-a fost înmănată de D-na Irina Odăgescu este un semn de înaltă prețuire pentru munca și talentul său.

Noua Liturghie a fost cântată în ziua de 1° iulie 1994 la Catedrala Patriarhală, când o față întregă a putut să o audă pentru prima oară, transmisă pe postul național de radio.

Pornită din dragoste și dăruire, această nouă lucrare promite a îmbogăți și a însenina sufletele celor ce o vor asculta, acum și întotdeauna, în smerenie și credință.

Doina Popa-Scurtu

ȘEDINȚA DE CONSTITUIRE A ADUNĂRII EPARHIALE A ARHIEPISCOPIEI BUCUREȘTILOR

Marti, 31 mai 1994, a avut loc ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În spiritul tradiției ortodoxe, a nedespărțirii lucrărilor bisericești de binecuvântarea Sfintei Treimi, lucrările au debutat cu un Te Deum, oficiat în paraclisul (cu hramul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe) Palatului patriarhal de P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, împreună cu un sobor de preoți și de diaconi, în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a P.S. Petru de Bălți, loțiitor de mitropolit al Mitropoliei Basarabiei, a membrilor aleși ai Adunării Eparhiale și a părinților consilieri ai Arhiepiscopiei Bucureștilor. Slujba s-a încheiat cu un polihroniu, cei prezenți rugându-se ca Dumnezeu să binecuvinteze lucrarea Bisericii și a noii Adunări Eparhiale.

Ședința propriu-zisă a fost deschisă de Prea Fericitul Părinte Patriarh, președintele Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, trecându-se imediat la împlinirea procedurii de lucru prin alegerea unui secretar (cleric) al Adunării, urmată de depunerea mandatelor de circumscripții electorale și de constituirea a două secțiuni ale Adunării pentru validarea reciprocă a mandatelor. După ce președinții secțiunilor au prezentat procesele verbale alcătuite în urma lucrărilor pe comisii și întrucât nu s-au înregistrat contestații, Prea Fericitul Părinte Patriarh a propus validarea componenței Adunării Eparhiale, care s-a votat în unanimitate, prin vot deschis. În urma votului, Prea Fericitul Părinte Patriarh a declarat constituită — după statut — noua Adunare Eparhială, care-și va deține mandatul patru ani. A urmat completarea Secretariatului Adunării cu doi deputați mireni.

Luând cuvântul, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a salutat pe membrii aleși și validați ai Adunării Eparhiale, subliniind că rostul acesteia este de a sluji la propășirea Bisericii, și a evocat icoana luminoasă a Prea Sfințitului Roman, trecut la Domnul, propunând un moment de rugăciune întru odihna celui ce a servit — ca Episcop vicar — Arhiepiscopia Bucureștilor cu râvnă și cu arhierescă demnitate. În cuvântul Său, Părintele Patriarh s-a îndreptat apoi spre problemele cu care se confruntă Biserica astăzi, probleme de ordin pastoral și misionar, cărora încearcă permanent să le dea o bună rezolvare. De altfel, această preocupare este evidentă în înființarea Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, dar și în alegerea Prea Sfințitului Teodosie Snagoveanul ca Episcop vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor. Arătând importanța Episcopului vicar de București, Prea Fericitul Părinte Patriarh a împărtășit un gând Prea Sfințitului Teodosie și tuturor celor prezenți: nu este bine să punem jugul pe ceilalți fără să-l încercăm mai întâi noi; este nevoie de realism, implicare și conștiințiozitate, de unitate a tuturor forțelor Bisericii.

Prea Fericitul Părinte Patriarh l-a prezentat Adunării Eparhiale pe P.S. Petru de Bălți, loțiitor de mitropolit al Mitropoliei Basarabiei, subliniind curajul cu care

Prea Sfinția Sa înfruntă gravele probleme ce confruntă această Eparhie de curând revenită în sânul Bisericii mamă — Biserica Ortodoxă Română.

Apoi, Părintele Patriarh a pus în evidență importanța Adunării Eparhiale, care este chipul Bisericii, fiind alcătuită din clerici și din mireni și prezidată de ierarhul locului, în mijlocul căreia lucrează Însuși Mântuitorul Hristos prin Duhul Sfânt; Adunarea Eparhială oglindește structura democratică a Bisericii Ortodoxe, mireniilor luând parte la marile decizii ale Bisericii și implicându-se activ în lucrarea eclesială. Datoria Adunării Eparhiale este slujirea Bisericii, iar aceasta nu e cu puțință dacă nu suntem una în Hristos și în Biserica Lui.

În încheierea cuvântului Său, Prea Fericitul Părinte Patriarh a arătat că slujirea socială a Bisericii se îndreaptă către familie și prunci, către orfani și bătrânii neajutorați, către educația tineretului (a cărui prezență — de altfel — este masivă în Biserica noastră), întru apărarea vieții și a demnității tuturor, spre zidirea tuturor ca “pietre vii și duhovnicești” în Biserica.

Prea Fericitul Părinte Patriarh a explicat apoi regulamentul Adunării Eparhiale și atribuțiile comisiilor acesteia, trecându-se la alegerea și la confirmarea președinților, a raportorilor și a membrilor celor patru comisii (bisericească, culturală, economică, de organizare și validare). S-au ales reprezentanții Adunării Eparhiale în Adunarea Națională Bisericească și în Colegiul Electoral Bisericesc, președintele Consistoriului Eparhial, precum și membrii Consiliului Eparhial (executivul Adunării).

Au luat cuvântul P.S. Teodosie Snagoveanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, care a făcut o succintă informare despre activitatea eparhială în domeniul social, pastoral și în învățământ, și câțiva membri ai Adunării Eparhiale, care s-au referit la problemele ce confruntă astăzi Arhiepiscopia noastră și Biserica Ortodoxă Română în general, afirmând necesitatea unității interne a Bisericii și a unei prezențe active și ferme în societate.

A fost invitat să vorbească și Prea Sfințitul Petru de Bălți, care a trecut în revistă problemele Bisericii din Basarabia, de ordin intern (preoți slab pregătiți sau numai interesați material, lipsa educației morale și duhovnicești, formalismul) și extern (prozelitismul agresiv profesat de catolicism și de secte, care folosesc banii pentru a cumpăra conștiințele, imperialismul rusesc care presează Mitropolia Basarabiei prin statul moldovean filorus și a eparhiei Chișinăului, dependență de Patriarhia Moscovei). Prea Sfinția Sa a prezentat Biserica Basarabiei și pe sine ca fiind “cei care s-au întors acasă”, la Biserica mamă.

În cuvântul de închidere a lucrărilor Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a referit la ajutorul continuu pe care Biserica noastră îl acordă Mitropoliei Basarabiei, semn al interesului său față de românii ortodocși de pretutindeni (pe care îi și pomenește la toate sfintele slujbe). În continuare, Părintele Patriarh a pledat pentru implicarea responsabilă a tuturor eparhiilor în marea lucrare de înnoire spirituală a societății românești, pentru o înnoire internă a Bisericii, a mentalităților, pentru o gândire și o strategie contemporană în ce privește organizarea și economicul, fără de care misiunea

Bisericii în lumea de astăzi este mult împiedicată. În final, Prea Fericitul Părinte Patriarh a exprimat bucuria comună și dorința membrilor Adunării Eparhiale de a se implica în lucrarea de propășire a Bisericii.

A consemnat Doru Costache

DESFĂȘURAREA CONFERINTELOR PREOTEȘTI ÎN CUPRINSUL ARHIEPISCOPIEI BUCUREȘTILOR — 13-17 iunie 1994

Anul acesta, desfășurarea conferinței preotești a fost pregătită cu minuțiozitate. Numai în acest fel se putea depăși impasul în care s-au aflat conferințele preotești, potrivit unui referat al Cancelariei Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ultimii ani, numai așa se putea ajunge la o disciplină de lucru, la o prezență activă și la o seriozitate a participanților. Pentru aceasta, urmând dispozițiile Sfântului Sinod, Arhiepiscopia Bucureștilor a publicat din timp tematica conferinței, cu planul și bibliografia respectivă, prin Sectorul Cultural, rânduind ca întrunirile preotești să înceapă cu Sfânta Liturghie și cu predica. Pentru bunul mers al lucrărilor, tema conferinței și referatele întocmite au fost analizate întâi în cercurile pastorale, urmând ca referatele cele mai valoroase să fie publicate în presa bisericească.

Tema conferinței preotești din luna iunie a.c. a fost “Familia creștină și rolul ei în societatea de azi”, urmărind o problematică bine determinată: a. familia creștină ortodoxă, după Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și teologia contemporană; b. amenințări la adresa unității familiei creștine — slăbirea credinței, probleme sociale, mode și modernisme, etc.; c. remedii pastoral-misionare pentru întărirea unității familiei, pentru promovarea vieții sale spirituale și a solidarității creștine astăzi.

Programul conferinței a fost următorul:

a. Marți, 14 iunie — Protoieria I Capitală (președinte: Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, Decanul Facultății de Teologie din București), Protoieria II Capitală (președinte: Pr. Vicar administrativ Constantin Pârveu), Protoieria III Capitală (președinte: P.S. Teodosie Snagoveanu, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor), Protoieria Sectorului Agricol Ilfov (președinte: Pr. Tache Gheorghe, Președintele Consistoriului Central Bisericesc), Protoieria Giurgiu Nord (președinte: Pr. Prof. Dr. Dumitru Colotelo, Directorul Seminarului Teologic Liceal din București);

b. Miercuri, 15 iunie — Protoieria Giurgiu Sud (președinte: Pr. Armand Munteanu, Inspector General Bisericesc), Protoieria Videle (președinte: Pr. Consilier Romulus Stănculescu);

c. Joi, 16 iunie — Protoieria Ploiești (președinte: P.S. Teodosie Snagoveanu), Protoieria Câmpina (președinte: Pr. Consilier Ștefan Stanciu), Protoieria Vălenii de Munte (președinte: Pr. Inspector Nicolae Tănăsoiu).

Părinții președinți au prezentat preoților și Cuvântul pastoral al Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, adresat cu ocazia Zilei Familiei (15 mai), intitulat "Familia, chipul Bisericii lui Hristos", și intervenția Părintelui Patriarh, în numele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, către Senat, Camera deputaților, Președinția de Stat și Guvernul României, în legătură cu intensificarea practicării avorturilor, răspândirea pornografiei și proliferarea grupărilor și mișcărilor religioase oculte și agresive, factori ce contribuie la disoluția familiei contemporane.

Tematica s-a bucurat de atenția participanților, dată fiind acuta sa actualitate, de unde și contribuțiile mai active și mai ferme. Din prezentarea referatelor și din discuțiile purtate a reieșit necesitatea nu atât a unor simple teoretizări despre familie, ci a unei strategii de întărire a familiei creștine românești, greu pusă la încercare social și economic, fapt ce presupune o angajare concretă a Bisericii în general, dar mai ales a preoților și a parohiilor înseși, prin sfatul duhovnicesc și — acolo unde este posibil — chiar prin ajutor material. Societatea românească de astăzi poate aspira la unitate, coerență, moralitate și civilizație numai fiind întărită familia, pentru că în familie deprindem temeliile educației, ale bunici purtării, aici aflăm întâia oară despre Dumnezeu și Împărăția Lui, aici învățăm să discernem între cele ce se cuvin și cele ce nu se cuvin. De altfel, importanța acestei problematice și atenția deplină pe care i-o acordă Biserica noastră au fost evidente prin prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la conferința organizată de Protoieria Ploiești.

Prin tematică și prin seriozitatea abordării acesteia, conferința preoțească din iunie a.c. se constituie într-un semn bun, într-un pas înainte al Bisericii noastre pe calea unei mai intense prezențe în actualitatea socială a poporului pe care îl slujește în cele către Dumnezeu.

Redactor

COMUNICAT AL BIROULUI DE PRESĂ ȘI COMUNICAȚII AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Între 12-14 iulie a.c., în Sala sinodală a Reședinței Patriarhale din București s-au desfășurat lucrările Adunării Naționale Bisericești, Colegiului Electoral Bisericesc și ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În ziua de 12 iulie a.c. a avut loc ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești — forul central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române în probleme administrative și patrimoniale —, pe o nouă perioadă de patru ani.

În continuare, Colegiul electoral Bisericesc a ales ca episcop al nou-înființatei Eparhii a Covasnei și Harghitei pe Arhimandritul IOAN SELEJAN, Superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan, ca titular al Episcopiei Dunării de Jos pe Prea Sfințitul Arhiepiscop-vicar CASIAN GĂLĂȚEANUL, iar ca episcop al reînființatei Episcopii a Caransebeșului, pe Prea Sfințitul EMILIAN BIRDAȘ.

În zilele de 13-14 iulie, s-au desfășurat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care a abordat și analizat diferite probleme actuale ale vieții bisericești, interne și externe. Tot în cadrul acestor lucrări au fost validate alegerile de episcopi din zilele anterioare. O atenție deosebită a fost acordată vieții mănăstirești, activității filantropice, învățământului teologic universitar și liceal, învățământului religios în școlile de stat, relațiilor Bisericii Ortodoxe Române cu alte Biserici din țară și străinătate, precum și sprijinirii fraților ortodocși români dimprejurul actualelor frontiere ale României.

Întrucât Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nu a fost de acord niciodată cu desființarea abuzivă a Mitropoliei Bucovinei cu sediul la Cernăuți, Sfântul Sinod consideră inoportună reactivarea Mitropoliei Bucovinei cu sediul în altă parte decât la Cernăuți și sprijină refacerea unității românilor din întreaga Bucovină.

Sfântul Sinod își exprimă îngrijorarea cu privire la situația deosebit de grea în care se află Ierarhul, preoții și credincioșii Mitropoliei Basarabiei, care sunt încă prizoniți pentru că mențin legătura spirituală firească cu Biserica Mamă a României.

De asemenea, Sfântul Sinod cere ca să se înalțe neconținut rugăciuni pentru fratele nostru ILIE ILAȘCU și cei întemnițați împreună cu el la Tiraspol.

SFINȚIREA BISERICII DIN BOLDEȘTI-SCĂIENI

Răspunzând invitației Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Înalt Prea Sfințitul Ioan, Întâi Stătător al Bisericii Kareliei și al întregii Finlande, a efectuat o vizită în țara noastră, însoțit de câțiva reprezentanți ai acestei Biserici Ortodoxe surori. Delegația a avut prilejul să participe la câteva evenimente importante din viața Bisericii noastre. Astfel, sâmbătă, 21 mai 1994, zi în care sunt prăznuiți Sfinții Împărați Constantin și Elena, oaspeții au putut lua parte la sărbătorirea hramului Sfintei Catedrale Patriarhale din București. După slujba care s-a desfășurat într-o atmosferă sărbătorească, spre seară, delegația Bisericii Ortodoxe Finlandeze, însoțită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și de Prea Sfințitul Nifon, Episcop al Sloboziei și Călărașilor, s-a îndreptat către mănăstirea Zamfira, din județul Prahova.

Pe tot parcursul vizitei, un echipaj al poliției a escortat coloana oficială, care s-a oprit pentru puțin timp la catedrala Sfântul Ioan Botezătorul din Ploiești. Aici, în frunte cu preoții municipiului, locuitorii au ascultat cu bucurie cuvântul adresat lor de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist. Într-o scurtă alocuțiune, Prea Fericitul Sa i-a îndemnat pe credincioși la păstrarea unității în credință și la ferirea de lupii ce vor să împrăștie turma Bisericii lui Hristos. În aceeași atmosferă, Î.P.S. Ioan al Finlandei a adresat locuitorilor cuvinte de mulțumire pentru caldă primire, îndemnându-i la credință și nădejde în Hristos. Apoi delegația s-a îndreptat către mănăstirea Zamfira, unde înălții oaspeți au înnoptat.

A doua zi, duminică, 22 mai 1994, înalții oaspeți au participat la slujba de târnosire a Bisericii Parohiale din orașul Boldești, Protoieria Vălenii de Munte, locașul primind hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil.

Încă din zorii zilei, întreaga parohie se afla adunată pentru marea sărbătoare. La ora nouă, înalții oaspeți au fost întâmpinați de un grup de copii îmbrăcați în costume naționale, și de episcopul parohiei, care a oferit oaspeților tradiționala pâine cu sare. Tot întru întâmpinare au venit părintele protopop Ilie Gheorghe, reprezentanți ai prefecturii municipiului Ploiești și primarul orașului Boldești, dl. Valeriu Dobre.

Slujba de sfințire a fost săvârșită de Părintele Patriarh, de Î.P.S. Arhiepiscop Ioan și de P.S. Episcop Nifon, înconjurați de un mare număr de preoți veniți să guste din bucuria acestei sfinte sărbători, căci evenimentul a avut un ecou deosebit atât în rândul credincioșilor din parohiile vecine, cât și printre cei din parohiile mai îndepărtate. Astfel, s-au făcut părtași acestei bucurii și credincioșii din Cerașu, sosiți cu un autocar împreună cu părintele paroh, P.C. Pr. Florin Boțârcă.

În cuvântul său, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a arătat că osteneala credincioșilor este binecuvântată de Dumnezeu, ca și vrednicia parohului, P.C. Pr. Octavian Pârnu, apoi a evidențiat rolul important pe care îl au credincioșii în Ortodoxie, îndemnându-i pe toți cei prezenți să se facă păstrători ai tradițiilor creștine ale Bisericii noastre strămoșești. Vorbind despre familia creștină, Părintele Patriarh a arătat rolul ce revine părinților în educarea copiilor; ca și învățătorii, părinții trebuie să fie lumini călăuzitoare în viața tinerilor, veghind la buna lor creștere fizică și spirituală. Familia trebuie să fie locul unde copilul dobândește primele sale cunoștințe despre Dumnezeu, Biserică, rugăciune; ea trebuie să fie "Biserica cea mică". În continuare, Prea Fericirea Sa a evocat importanța pe care Biserica noastră o acordă învățământului religios din școli, arătând responsabilitatea ce revine profesorilor de religie în formarea tinerelor vlăstare ale Trupului lui Hristos, Biserica, căci ora de religie are menirea de a trezi în inimile copiilor dragostea de Dumnezeu și de semenii.

La rândul său, luând cuvântul, Î.P.S. Arhiepiscop Ioan al Karelicii și al întregii Finlande și-a exprimat bucuria de a fi participat la acest eveniment din viața Bisericii noastre și a felicitat pe credincioșii parohiei Boldești, pilde de osteneală și de devotament pentru ortodocșii de pretutindeni. În continuare, Înalt Prea Sfinția Sa a subliniat faptul că, din tot ceea ce a văzut, Biserica Ortodoxă Română este o Biserică vie, împodobită cu alese tradiții creștine.

La sfârșitul slujbei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a acordat Crucea Patriarhală Părintelui Protopop Ilie Gheorghe și Părintelui paroh Octavian Pârnu.

Diac. Aurelian-Mihai Frusinoiu

RESFINȚIREA BISERICII PAROHIEI BĂICOI I

Sărbătoarea nașterii Sfântului Ioan Botezătorul (24 iunie) a însemnat pentru credincioșii din orașul Băicoi (Protoieria Cămpina), anul acesta, și bucuria resfințirii uneia din bisericile localității. Așezată pe o colină din fosta moșie Băicoi a prințesei Kleopatra Trubeckoi, biserica este loc de închinare pentru locuitorii parohiei și popas spiritual pentru trecătorii care circulă între Brașov și București.

Biserica a fost construită între anii 1850 și 1853 de colonelul Kostache Kălinescu și cu cheltuielile prințesei Kleopatra Trubeckoi, fiind pictată de marele nostru pictor Nicolae Grigorescu în 1853, pe când acesta avea vârsta de cincisprezece ani; icoana Sfântului Mare Mucenic Gheorghe și aceea a Mântuitorului din Sfântul Altar poartă semnătura pictorului și anul. Biserica a fost sfințită în anul 1853, primind hramul Sfinții Împărați Constantin și Elena. Atât timpul, cât și cutremurele din 1940 și 1977 au lăsat urme acestei biserici monument istoric, fapt ce a necesitat o vastă lucrare de restaurare, realizată cu ajutorul bunilor creștini ai acestei parohii condusă de tânărul preot paroh Ștefănică Gheorghe, fiu al acestor meleaguri. Odată cu restaurarea sfântului locaș au mai fost construite și unele dependințe, reamenajându-se curtea bisericii.

Greutățile acestei întreprinderi au fost acoperite însă de satisfacția împlinirii acestui evlavios gând al enoriașilor și al preotului paroh, dar și de participarea la slujba de resfințire a locașului a Prea Fericitului Patriarh Teoctist, însoțit de P. Cuv. Arhim. Cons. Teofil Panait, de P. C. Pr. Costică Dumitru, protopop de Cămpina, și de un mare număr de preoți și diaconi.

Slujba a fost într-adevăr o sărbătoare pentru toți cei prezenți, pătrunzând sufletele tuturor cu căldura credinței comune și cu harul Domnului nostru Iisus Hristos. În cuvântul său, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a reliefat importanța faptului că preoții lucrează pentru înfrumusețarea bisericilor și a arătat, totodată, că este o bucurie că preoții și credincioșii iubesc Biserica strămoșească, că, în pofida atâtor vitregii ale istoriei, am păstrat limba, spiritualitatea și credința înaintașilor. În continuarea cuvântului său, Părintele Patriarh a arătat rolul credincioșilor în susținerea Bisericii, care este constituită acolo unde este mărturisit în mod clar numele lui Hristos, acolo unde se slăvesc întruparea, moartea și învierea Sa. Biserica este comuniunea credincioșilor, a celor ce primesc adevărul lui Dumnezeu, a celor ce-L cunosc pe Dumnezeu, care sunt botezați în numele Sfintei Treimi și se împărtășesc cu Hristos la Sfânta Liturghie.

Prea Fericitul Părinte Patriarh l-a hirotesit "iconom" pe P.C. Pr. Paroh Ștefănică Gheorghe, acordându-i și Crucea patriarhală.

Diacon Aurelian Mihai Frusinoiu

SFINȚIREA BISERICII SPITALULUI DE BOLI TBC DIN BUȘTENI AL MINISTERULUI DE INTERNE

În urma solicitării Ministerului de Interne, la data de 29 mai 1994, în localitatea Bușteni (județul Prahova), a avut loc sfințirea bisericii din incinta Spitalului de boli TBC care aparține acestui minister.

Spitalul, amenajat în interiorul fostului Palat Cantacuzino, replică a Cantacuzinilor la construirea Peleşului, a beneficiat și de bisericuța ce a fost ridicată alături de palat de către ctitorii întregului complex. În timp, din cauza lăsarii în părșire și a materialului de construcție (lemnul), locașul s-a deteriorat. Este adevărat că s-a încercat mutarea și reconstituirea ei de către Părintele Ion Roșescu alături de biserică parohială din Bușteni, dar acest lucru nu a fost posibil. Prin grija Ministerului de Interne și a conducerii Spitalului, biserică a fost refăcută în întregime, la dimensiunile ei inițiale, spre a servi tuturor celor bolnavi sufletește și trupește. Ca să poată sluji pe deplin scopului pentru care a fost refăcută, era însă necesară sfințirea și înzestrarea ei cu harul și cu binecuvântarea lui Dumnezeu, împlinite prin prezența și prin mâna tânărului și vrednicului Episcop, Prea Sfințitul Teodosie Snagoveanu, Episcop-Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

La ceremonia de sfințire au participat, alături de Prea Sfinția Sa, P.C. Pr. Dumitru Costică, protopop al Protoieriei Câmpina, stareții mănăstirilor Cernica, Sinaia și Crasna, numeroși preoți și diaconi, în prezența dlui. Doru Ioan Tărăcilă, ministrul de Interne, dlui. George Ioan Dănescu, ministru adjunct, a directorului spitalului, a primarului orașului Bușteni. Au participat consilieri, cadrele sanitare ce deservește spitalul și o mulțime de credincioși, toți adunați într-un duh și o credință.

După săvârșirea slujbei aghiasmei, a avut loc aceea de sfințire a bisericii, sfântul locaș primind hramul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, așa cum a fost de la început. După oficierea serviciului sfânt, s-a semnat actul de sfințire și s-a citit gramata patriarhală, prin care se consfințește funcționarea bisericii în cadrul Patriarhiei Române, după care s-a săvârșit Sfânta Liturghie. Înnoirea timpului și a locului de primăvară a fost de această dată potențată de evenimentul sfânt — o teofanie, o coborâre a Domnului în mijlocul celor adunați aici în numele Lui, constituiți în Biserică. Aceste sentimente au fost exprimate în cuvântul P.S. Teodosie, cărora dl. ministru le-a răspuns, arătând nevoia unei purificări și înălțări spirituale comune, a unei întâlniri între Biserică și lume prin instituția chemată să impună ordinea celor ce nu știu să respecte libertatea persoanei umane și demnitatea acesteia.

Părintele protopop a mulțumit înalților oaspeți pentru această binecuvântată lucrare, manifestându-și dorința ca astfel de evenimente să aibă loc cât mai des în Protoieria Câmpina, pentru lărgii lucrării lui Dumnezeu și călăuzirea oamenilor spre adevăr, viață curată și sfințenie.

Această zi sărbătorească s-a încheiat cu săvârșirea slujbei de pomenire a ctitorilor sfântului locaș.

Diac. Cristian Popa

RESFINȚIREA BISERICII "BUNA VESTIRE" GIULEȘTI DIN CAPITALĂ

Pe când întreaga creștinătate ortodoxă trăia încă momentul Pogorării Sfântului Duh, a doua zi de Rusalii, luni, 20 iunie 1994, a constituit pentru preoții, enoriașii și închinătorii bisericii "Buna Vestire"-Giulești din Capitală o dublă și mare sărbătoare: Sfânta Treime și resfințirea bisericii parohiale cu hramul "Buna Vestire" și "Sf. M.M. Ecaterina". Slujba resfințirii bisericii a produs o puternică impresie asupra celor prezenți, care au cunoscut acest sfânt lăcaș în starea sa de degradare iar astăzi pășesc într-o biserică reparată, împodobită cu o nouă pictură în tehnica frescă, cu o frumoasă catapeteasmă și mobilier nou, sculptate în lemn de stejar.

Biserica, cu hramul "Buna Vestire", a fost zidită pentru nevoile sufletești ale bunilor credincioși ai acestui cartier, între anii 1921-1923, prin râvna preotului Ioan Gheorghide, care acum odihnește în mormântul de lângă Sf. Altar.

Cutremurul din anul 1940 a produs mari stricăciuni, iar bombardamentele din anul 1944 au distrus biserica aproape în întregime, credincioșii fiind nevoiți, pentru oficierea serviciului religios, să amenajeze o capelă în interiorului bisericii — cu ocazia deschiderii ei, biserica rezidită ulterior primind cel de-al doilea hram, "Sf. M.M. Ecaterina".

În urma cutremurului din 1977, bisericii i s-au făcut reparații capitale, în timpul preoților Ioan Pănoiu și Anatolie Lefter, care au slujit aici.

Din mai 1987 a venit la parohia "Buna Vestire"-Giulești, ca paroh, pr. Gheorghe Lucian, iar din toamna aceluiași an au fost numiți ca preoți slujitori P.C. Pr. Boerescu Vasile și P.C. Pr. Rădulescu Marin.

Biserica nu era împrejmuțată și necesita reparații la învelitoare și exterior, iar în interior, după distrugerea ei din 1944, rămăsese fără pictură, pereții fiind acoperiți de fum.

În anul 1988 s-au făcut reparații la învelitoare și exteriorul bisericii, apoi, între 1989-1991 a fost împodobită cu pictură nouă în tehnica "frescă", ce a fost executată de Dl. pictor Prof. Borină Pandeale.

Totodată, biserica a fost împodobită cu catapeteasmă și mobilier nou din stejar sculptat, o adevărată lucrare de artă, executată de P.C. Pr. Gheorghe Niculescu din com. Pogoanele, jud. Buzău.

Sf. Lăcaș a fost înzestrat apoi cu obiecte și cărți de cult, covoare noi și cu toate cele necesare bunei desfășurări a slujbelor.

Toate aceste lucrări, foarte costisitoare, au fost executate din donațiile bunilor credincioși și închinători ai acestei sfinte biserici.

În urma executării acestor lucrări, la cererea preoților și a Consiliului Parohial, Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST al Bisericii Ortodoxe Române a delegat pe P.S. Episcop TEODOSIE Snagoveanul — vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, să officieze slujba de resfințire a bisericii "Buna Vestire"-Giulești în ziua de 20 iunie 1994.

În dimineața zilei de 20 iunie 1994, P.S. Teodosie Snagoveanul, însoțit de P.C. Consilier Pr. Șurubaru Ion și de P.C. Pr. Protopop Dămitru Iordache și un mare sobor de preoți și diaconi, au săvârșit Sfânta Liturghie, precedată de slujbele de sfințire a apei și de resfințire a bisericii.

Predica zilei a fost rostită de P.C. Pr. Ene Nicolae, slujitor la această biserică.

Răspunsurile liturgice au fost date de numeroșii credincioși participanți la acest eveniment, sub îndrumarea cântărețului Boțocan Constantin.

După oficierea Sf. Liturghii s-a dat citire mesajului Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist și s-a oficiat slujba de hirotesie la rangul de iconom-stavrofor a Pr. Paroh Gheorghe Lucian.

P.C. Protoiereu Pr. Dumitru Iordache a prezentat apoi o scurtă dare de seamă asupra activității pastoral-misionare desfășurată în Protoieria I Capitală și în special la parohia "Buna Vestire"-Giulești de către cei trei preoți slujitori. P.C. Pr. Paroh Gheorghe Lucian a prezentat un mic istoric al bisericii și darea de seamă privind desfășurarea lucrărilor de reparații și de pictură a Sfântului Lăcaș, care au condus la slujba de resfințire. P.C. Sa a adresat vii mulțumiri tuturor celor care au contribuit, într-un fel sau altul, la buna desfășurare a acestor lucrări. La sfârșit a luat cuvântul P.S. Teodosie Snagoveanul, rostind un substanțial cuvânt de învățătură despre Sfânta Treime și Unitatea Bisericii, felicitând pe preoții și credincioșii acestei biserici pentru lucrările făcute. Cuvântul P.S. Sale a fost ascultat cu multă plăcere și atenție. În continuare s-a oficiat parastasul pentru ctitorii și slujitorii bisericii adormiți întru Domnul.

Festivitatea resfințirii bisericii "Buna Vestire"-Giulești s-a încheiat cu o agapă frățească oferită de parohie.

Această sărbătoare a parohiei "Buna Vestire"-Giulești a lăsat impresii vii și adânci în sufletele credincioșilor. Impresionanta și mișcătoarea slujbă arhierescă, înălțătoarele cuvinte de învățătură care s-au rostit au conturat adevărata imagine a Bisericii Ortodoxe Române. Această imagine și aceste sentimente trezite în sufletele celor prezenți vor dăinui multă vreme în conștiința lor.

Pr. Gheorghe Lucian

IN MEMORIAM

Î.P.S. ARHIEPISCOP ANTIM NICA A TRECUT LA CELE VEȘNICE

Duminică, 1 mai 1994, în prima zi de Sf. Paști, a trecut la Domnul, la reședința sa din orașul Galați, vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Antim Nica al Arhiepiscopiei Dunării de Jos. Chip luminos de ierarh cuvios și cărturar, Arhiepiscopul Antim a reprezentat cu cinste rangul și locul care i s-a încredințat. Pentru multele daruri ale sufletului său, Dumnezeu l-a iubit și l-a învrednicit să ajungă venerabila vârstă de 86 de ani, dintre care aproape 60 de ani i-a petrecut sub aripa Bisericii.

După deces, corpul neînsuflețit al înaltului ierarh, îmbrăcat în veșmintele slujirii sale arhieresti și așezat în sicriu, a fost depus cu ceremonialul cuvenit în catedrala episcopală din Galați, fiind străjuit zi și noapte de clerul catedralei și preoții din oraș.

Prin moartea Arhiepiscopului Antim Nica a dispărut unul dintre ierarhii de seamă ai Bisericii noastre, care totdeauna și-a pus râvna și priceperea în slujba propășirii Ortodoxiei și neamului românesc.

S-a născut la 24 februarie 1908, în Basarabia, satul Bogzești, județul Orhei, din părinți moldoveni: Anania și Anastasia Nica și a primit la botez numele de Alexandru.

După terminarea școlii primare în satul natal, a urmat Seminarul Teologic din Chișinău, pe care l-a absolvit în anul 1927. A continuat studiile la Facultatea de Teologie din Chișinău, luându-și licența în 1931, cu o monografie de istoria artei, intitulată «Biserica din Bogzești-Orhei», pe care a publicat-o în anul 1937. Paralel cu studiile teologice a urmat și cursurile Facultăților de Drept și Litere din Iași, iar în 1932 a absolvit Seminarul pedagogic universitar din Iași.

În 1932, obținând prin concurs o bursă de stat, a plecat în străinătate pentru specializare în vederea doctoratului în teologie. A studiat, mai întâi, între anii 1932-1934, în Franța, în centrele universitare de la Paris și Strasbourg, apoi între anii 1934-1935 și-a continuat studiile teologice în Anglia și în Siria. La 24 iunie 1935 a fost primit în cinul monahal, luând numele de Antim. A fost hirotonit ierodiacon, la 15 august 1935, și ieromonah, la 11 aprilie 1936. I s-a acordat distincția de protosinghel la 21 mai 1939, și rangul de arhimandrit, la 8 noiembrie 1939.

Între 1 septembrie 1935 și 15 octombrie 1936 a funcționat ca diacon și preot la catedrala arhiepiscopală din Chișinău. De la 15 octombrie 1936 la 20 decembrie 1937 a fost spiritual la Internatul teologic din Cernăuți, iar între 20 decembrie 1937 și 20 iunie 1940 a îndeplinit însărcinarea de eclesiarh al catedralei din Bălți și exarh al mănăstirilor din Episcopia Bălți-Hotin.

În urma studiilor de specialitate, în anul 1940 a obținut doctoratul în teologie, la Facultatea de Teologie din Chișinău, cu teza: «Misionarismul creștin între mahomedani în Orientul Apropiat».

La 20 noiembrie 1940 a fost numit asistent universitar la Facultatea de Teologie din Iași, unde se mutase Facultatea de Teologie din Chișinău. Aici a rămas până la 15 septembrie 1941, când a trecut, tot în postul de asistent, la Facultatea de Teologie din București. În noiembrie 1941 a fost detașat ca locțiitor al șefului Misiunii Religioase de peste Nistru, cu reședința la Odesa, de unde a demisionat la 15 august 1943, întorcându-se la activitatea sa de asistent la Facultatea de Teologie din București. La 23 decembrie 1943 a fost delegat cu conducerea acestei Misiuni, tot prin detașare.

La 14 ianuarie 1944 a fost ales episcop al Cetății Albe-Ismail. A fost hirotonit arhiereu la București, în 23 ianuarie 1944, și instalat la Ismail, la 10 martie, același an. Păstorirea sa în Eparhia Cetății Albe-Ismail, întreruptă un timp de operațiunile militare, a durat până la 23 august 1944.

Între 20 decembrie 1944 și 15 decembrie 1945 a fost episcop-locotenent la Episcopia Galaților, pentru ca la 20 septembrie 1947 să fie trimis din nou ca episcop-locotenent la Episcopia Galaților, unde a rămas până la 1 mai 1950, când a fost numit episcop vicar patriarhal.

La 10 iunie 1973, Sfântul Sinod și Colegiul Electoral Bisericesc l-au ales episcop titular al Eparhiei Dunării de Jos, iar la 16 octombrie 1975, când Episcopia Dunării de Jos a fost ridicată la treapta de Arhiepiscopie, cu titulatura Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos, Episcopului Antim Nica i s-a conferit de către Sfântul Sinod rangul pe care l-a păstrat și după înființarea Arhiepiscopiei Tomisului, care s-a separat de Episcopia Dunării de Jos în 1990. A cunoscut bine limbile franceză, rusă și engleză. A publicat mai multe cărți de teologie, precum și numeroase studii și articole în revistele bisericești.

Funerariile au avut loc joi, 5 mai, la catedrala episcopală din Galați. După Sf. Liturghie, săvârșită de un sobor de preoți și diaconi sub protia P.S. Casian Gălățeanul, a urmat prohodirea înaltului ierarh. Slujba înmormântării a fost oficiată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, împreună cu Î.P.S. Antonie al Ardealului, P.S. Petru de Bălți, P.S. Gherasim al Râmnicului, P.S. Calinic al Argeșului și P.S. Casian Gălățeanul, înconjurat de un mare sobor de preoți și diaconi. La sfârșitul slujbei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Î.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Episcop Petru și P.S. Arhiereu Casian Gălățeanul au omagiat personalitatea Arhiepiscopului Antim, punând în lumină activitatea sa pilduitoare de adevărat ierarh ortodox: osârdia pentru Biserică, dragostea față de credincioși, înțelepciunea și tactul pastoral, precum și darurile cu care a fost

înzestrat de Dumnezeu — blândețea, smerenia și nerâvnirea la cele lumești.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească între aleșii Săi și veșnică să-i fie amintirea între fiii Bisericii Ortodoxe Române, pe care a slujit-o cu credință și cu jertfă, în toate zilele vieții sale!

Gh. Vasilescu

SEMNAL

FILOCALIA — vol. IV

trad. de Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae

Ediția a II-a, Editura HARISMA, București, 1994

Deși numele și operele majorității Sfinților Părinți care se regăsesc în acest al IV-lea volum al FILOCALIEI nu sunt, poate, atât de cunoscute publicului larg și chiar multora din teologi (față de volumele precedente, care s-au remarcat prin aducerea în prim-plan a unor nume celebre, precum Sf. Antonie cel Mare sau Sf. Maxim Mărturisitorul), merită cu prisosință a li se acorda răgazul cuvenit parcurgerii unor texte de o infinită valoare duhovnicească, — o adevărată comoară de bogăție sufletească. Talasie Libianul, Isihie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Ioan Carpațiul, Avva Filimon, Teodor al Edesei, Teognost, Ilie Ecdicul, Teofan Monahul și, mai ales, Sf. Ioan Damaschin, cu al său “Cuvânt de suflet folositor”, ne conving, o dată în plus, că titlul acestei culegeri de perle duhovnicești nu este ales întâmplător: FILOCALIA, iubirea de frumos. Traducerea Pr. Prof. Stăniloae pune în evidență, mai presus de toate, tocmai această frumusețe de negrăit a Ortodoxiei: frumusețea trăirii în Hristos, a urmării pas cu pas a mesajului Său evanghelic, prin lepădarea de sine (smerenie), asumarea personală a Crucii, adică a jertfei, și urmarea Lui (Matei 16, 24), adică împreuna-mergere, împreuna-urcare cu El spre Cer, spre slava nemărginită a iubirii dumnezeiești.

Despre felul cum trebuie împlinit faptic acest desiderat dau mărturie operele Părinților Filocalici prezenți în acest volum, căci, în opinia traducătorului, “prețul nesfârșit ce-l dau ele omului ca om, indiferent de condițiile exterioare accidentale ale poziției lui sociale și ale situației lui materiale, lupta năindurată și necurmată ce-o pretind împotriva patimii iubirii de avuție, a mândriei, a întristării, le face azi chiar mai înțelese păturilor largi ale poporului, decât în timpurile anterioare, când se socotea că virtuțile opuse acelor patimi (neaverea, dragostea de om mai presus de orice, negrija, slujirea obștei, bucuria, sentimentul de egalitate), sunt posibilități rezervate în deplinătatea lor numai monahilor”.

Tot Pr. Prof. Stăniloae, comentând inestimabila valoare a acestor texte, afirmă că “ele cuprind cele mai prețioase norme concrete pentru realizarea idealurilor de viață duhovnicească”.

Așadar, pentru cei ce caută desăvârșirea — posibile soluții și, cu siguranță, certitudinea experienței de-o viață a unora dintre cei mai luminați trăitori în Hristos — toate acestea sunt înmănușiate în vol IV din FILOCALIA.

David D. Pestroiu

**SFÂNTUL TEODOR STUDITUL: IISUS HRISTOS,
PROTOTIP AL ICOANEI SALE — tratatele
contra iconomahilor, studiu introductiv și traducere de
Diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Alba Iulia, 1994**

Avem acum în românește — pentru prima dată —, grație efortului Părintelui Diacon Ioan I. Ică jr., scrierile antiiconoclaste ale Sfântului Teodor Studitul, operă capitală nu numai pentru teologia icoanei, ci și pentru hristologie. Căci, potrivit traducătorului, Sfântul Teodor Studitul a evidențiat și precizat baza hristologică a iconografiei, înțelegând că lupta împotriva icoanelor nu este o problemă secundară, un “apendice” teologic, ci, că aceasta permanentizează — în alți termeni — vechile neînțelegeri hristologice legate de dogma de la Calcedon și de precizările aduse ulterior acesteia (p. 42). Întru apărarea icoanelor, Sfântul Teodor a raportat reprezentările iconografice nu la firea divină a Mântuitorului, ci la persoana Sa divino-umană, “astfel încât trăsăturile individuale ale Feței lui Hristos, reprezentabile iconografic, exprimă Ipostasul Fiului veșnic al Tatălui” (p. 40). Pe de altă parte, întrucât iconomahii nu recunoșteau coborârea, smerenia de bunăvoie a Cuvântului dumnezeiesc, autorul a prezentat icoana ca pe “o confirmare mai mult a misterului kenozei divine ca mijloc paradoxal de realizare a theoziei umane” (p. 41). În același timp, în continuarea teologiei patristice precedente și a hotărârii dogmatice a celui de-al șaptelea sinod ecumenic (Niceea, 787), Sfântul Teodor Studitul a afirmat prezența reală a lui Hristos (ca prototip) în icoana Sa, întrucât “prototipul și imaginea au identitate ipostatică în baza asemănării lor formale”, întărită și de inscripția numelui (p. 41).

Problema iconoclasmului era (și mai este, în formele aniconismului protestant), de fapt, nedepășirea concepției cosmologice dualistă, moștenită din filosofia elenă, Sfântul Teodor mutând discuția de la opoziția materie (idolatrie) — spirit (aniconism) în domeniul persoanei, strâns legat de triadologie și antropologie, punând în evidență semnificația eshatologică a icoanei: singura ei imperfecțiune este aceea de a nu fi însuși Prototipul-Hristos, spre a Cărui comuniune tinde întreaga creație, ci numai o asemănare care trezește dorul după Hristos (p. 41-42).

Tratatele Sfântului Teodor Studitul contra iconomahilor se dovedesc a fi (și acest aspect este pe deplin afirmat de traducător în bogatul studiu introductiv) de o mare actualitate, sintetizând toată problematica patristică anterioară (de la cosmologie și triadologie la hristologie și antropologie) în sprijinul icoanelor, actualitate garantată de frământările lumii noastre în proces de secularizare, opunând

dualismului ireductibil — la nivel cosmologic — prezența energetică a lui Dumnezeu în creație, individualismului egocentric și totalitarismului gregar — realitatea persoanei deschisă comuniunii (după chipul Sfintei Treimi), artei desfigurate, oglindind o lume în descompunere și fără sens — icoana ca imagine a creației transfigurată în Împărăția lui Dumnezeu, impersonalismului și crizei de identitate a omului contemporan — imaginea omului-chip al Logosului întrupat. Prin toate acestea, noua apariție datorată Editurii Deisis se constituie într-un eveniment, teologic și cultural în același timp.

Doru Costache

“Dintre toate bunurile vrednice de câștigat, cel fără de asemănare și mai vrednic de dorit este Dumnezeu. Câtă sârguință nu suntem datori să arătăm, ca să dobândim acest lucru bun și vrednic de dorit!” (Sfântul Maxim Mărturisitorul).

“Avansăm spre împărăția dragostei depline... Căința este focul care mistuie treptat egoismul din noi. Toate patimile... sunt capetele aceluiași balaur, al cărui nume este egoismul. Căința... taie cu paloșul, rând pe rând, capetele lui, îl arde cu flacăra trezviei autocritice, îl alungă cu buna mireasmă a smereniei”. (Părintele Dumitru Stăniloae).

“Când îți aduci aminte de Dumnezeu, înmulțește rugăciunea ta, ca, atunci când Îl vei uita, Domnul să-și aducă aminte de tine”. (Sfântul Marcu Ascetul).

“De vei acoperi păcatele fratelui tău, și Domnul va acoperi păcatele tale”. (Sfântul Ioan Gură de Aur).

